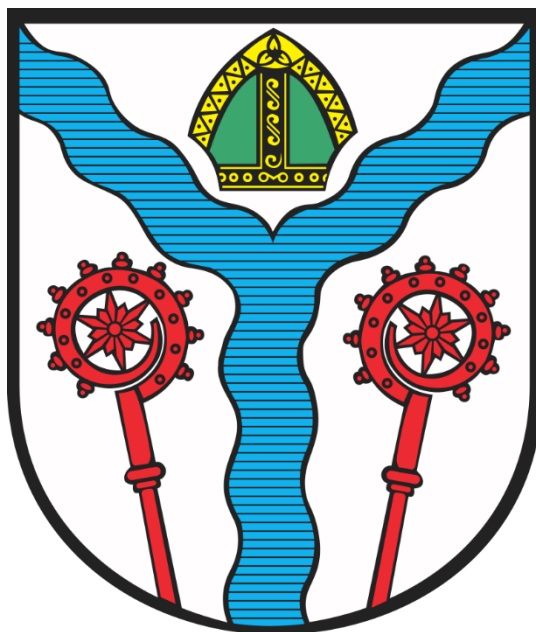

DIAGNOZA POTRZEB I POTENCJAŁU SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ W ZAKRESIE USŁUG SPOŁECZNYCH NA LATA 2024 – 2029

Spis treści

Wykaz skrótów	3
Wprowadzenie.....	4
1. Metodologia badań	6
1.1 Cele i ogólne założenia badań	6
1.2 Problemy i pytania badawcze	7
1.3 Zastosowane metody i techniki badawcze	7
1.4 Dobór próby badawczej	10
1.5 Struktura badanej próby wśród dorosłych mieszkańców	10
2. Charakterystyka Gminy	11
2.1 Uwarunkowania demograficzne	12
2.2 Gospodarka i rynek pracy w Gminie Karlino	14
3. Analiza danych zastanych.....	17
3.1 Edukacja publiczna	17
3.2 Kultura, kultura fizyczna i turystyka	18
3.3 Wspieranie osób z niepełnosprawnościami	20
3.4 Ochrona zdrowia.....	23
3.5 Przeciwdziałanie bezrobociu	26
3.6 Polityka prorodzinna, wspieranie rodziny, system pieczy zastępczej i pomoc społeczna	29
3.6.1 Świadczenia, specjalistyczne usługi, pomoc prawna i psychologiczna	32
3.6.2 Pracownicy socjalni i asystenci rodziny	34
3.6.3 System pieczy zastępczej.....	36
3.6.4 Programy.....	37
3.6.5 Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	39
3.6.6 Współpraca z instytucjami	40
3.7 Pomoc społeczna	41
3.7.1 Świadczenia finansowe	44
3.7.2 Świadczenia niefinansowe	45
3.8 Ochrona środowiska	47
3.9 Pobudzanie aktywności obywatelskiej	48
4. Problemy społeczne i potrzeby mieszkańców Gminy Karlino – analiza badań ilościowych	51
4.1 Struktura badanej próby	51
4.2 Problemy społeczne występujące na terenie Gminy Karlino z perspektywy mieszkańców	54
4.3 Wyniki badania jakościowego z odbiorcami usług społecznych	59
5. Potencjał instytucjonalny społeczności lokalnej i rekomendacje	70
5.1 Potencjał instytucjonalny społeczności lokalnej	70

5.2 Rekomendacje	74
Bibliografia	83
Wykaz tabel i wykresów	84

Wykaz skrótów

CUS – CENTRUM USŁUG SPOŁECZNYCH

GUS – GŁÓWNY URZĄD STATYSTYCZNY

KOK – KARLIŃSKI OŚRODEK KULTURY

KTBS – KARLIŃSKIE TOWARZYSTWO BUDOWNICTWA SPOŁECZNEGO

MGOPS – MIEJSKO-GMINNY OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ

MKS – MIEJSKI KLUB SPORTOWY

MLUKS – MIĘDZYSZKOLNY LUDOWY UCZNIOWSKI KLUB SPORTOWY

NZOZ – NIEPUBLICZNY ZAKŁAD OPIEKI ZDROWOTNEJ

POZ – PODSTAWOWA OPIEKA ZDROWOTNA

PUP – POWIATOWY URZĄD PRACY

PWD- PLACÓWKA WSPARCIA DZIENNEGO

SP – SZKOŁA PODSTAWOWA

WTZ – WARSZTATY TERAPII ZAJĘCIOWEJ

ZOSTiR – ZARZĄD OBIEKTÓW SPORTOWYCH, TURYSTYCZNYCH I REKREACYJNYCH

Wprowadzenie

Zgodnie z ustawą z dnia 19 lipca 2019 roku o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych, usługi społeczne oznaczają działania podejmowane przez gminę, świadczone w formie niematerialnej w celu zaspokajania potrzeb wspólnoty samorządowej na rzecz osób, rodzin, grup społecznych, grup mieszkańców o określonych potrzebach lub ogółu mieszkańców.

Usługi społeczne obejmują działania z zakresu: polityki prorodzinnej, wspierania rodziny, systemu pieczy zastępczej, pomocy społecznej, promocji i ochrony zdrowia, wspierania osób z niepełnosprawnościami i starszych, edukacji publicznej, przeciwdziałania bezrobociu, kultury, kultury fizycznej i turystyki, pobudzania aktywności obywatelskiej, mieszkalnictwa, ochrony środowiska oraz reintegracji zawodowej i społecznej.

Usługi te realizowane są przez gminę w celu zaspokajania potrzeb wspólnoty samorządowej, a ich świadczenie opiera się na pomocy w formie niematerialnej. Docelowo, mogą one być realizowane przez Centra Usług Społecznych.

Kontekst badań:

Na podstawie Uchwały NR VI/53/24 Rady Miejskiej w Karlinie z dnia 27 września 2024 roku w sprawie utworzenia Centrum Usług Społecznych w Karlinie oraz nadania statutu, z dniem 1 listopada 2024 roku **Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Karlinie** został przekształcony w **Centrum Usług Społecznych w Karlinie**.

Niniejsza *Diagnoza potrzeb i potencjału społeczności lokalnej* jest ważnym etapem procesu tego przekształcenia. Dostarcza ona władzom Gminy Karolino informacji o potrzebach mieszkańców w zakresie usług społecznych oraz potencjale usługowym wspólnoty samorządowej w zakresie działań wspierających, które w sposób funkcjonalny i holistyczny powinny uzupełniać dotychczas świadczone usługi społeczne. Posłuży ona również opracowaniu Programu Usług Społecznych, jest niezbędnym elementem dla opracowania Planu organizowania społeczności lokalnej, który powinien uwzględniać wyniki rozpoznania potrzeb i potencjału wspólnoty samorządowej w zakresie działań wspierających, uzupełniających usługi społeczne.

Trafna, rzetelna i użyteczna diagnoza potrzeb i potencjału powinna spełniać kilka podstawowych warunków, do których należą:

- wieloaspektowość – powinna uwzględniać różnorodne uwarunkowania i przejawy kondycji społeczności lokalnej, dostarczać wiedzę na temat potrzeb społecznych oraz zakresu oferowanych usług społecznych;
- kompleksowość – powinna uwzględniać szeroki zakres działań usługowych organizowanych przez gminę;
- zróżnicowanie metod badawczych – powinna łączyć metody i techniki badawcze;
- partycypacja – powinna zapewniać uczestnictwo i wpływ społeczności na przebieg i rezultaty procesu;
- praktyczność – powinna dostarczać władzom Gminy informacji o potrzebach mieszkańców w zakresie usług społecznych.

Niniejszy raport zawiera m.in. omówienie następujących zagadnień:

- analiza usług społecznych świadczonych w Gminie Karlino (m.in. rodzaje usług, usługodawcy, miejsca świadczenia usług, infrastruktura usługowa);
- zasoby i potencjały mieszkańców, grup i podmiotów lokalnych;
- istniejące i możliwe sposoby zaangażowania różnych grup mieszkańców w proces rozwiązywania wspólnych problemów;
- zasady i możliwości współpracy między podmiotami publicznymi, społecznymi i komercyjnymi.

Raport jest efektem przeprowadzonej Diagnozy potrzeb i potencjału społeczności lokalnej w zakresie rozwoju usług społecznych w Gminie Karlino, która przyczyni się do zaprojektowania działań wspierających, świadczonych przez wspólnotę samorządową, które w sposób funkcjonalny będą uzupełniać usługi społeczne realizowane przez podmioty działające w zakresie polityki społecznej na terenie Gminy Karlino.

Informacje zintegrowane w raporcie wspomogą również programowanie lokalnych polityk publicznych, wyznaczając priorytetowe kierunki interwencji. Co za tym idzie, diagnoza będzie narzędziem dla władz Gminy i innych podmiotów lokalnych, działających na rzecz

zapewnienia wysokiej jakości życia mieszkańców i skutecznego rozwiązywania problemów społecznych.

1. Metodologia badań

1.1 Cele i ogólne założenia badań

Niniejsza diagnoza zrealizowana przez Centrum Usług Społecznych w Karlinie **ma na celu ukazanie potrzeb i potencjału lokalnej społeczności w zakresie usług** społecznych na terenie Gminy. Zakres działań badawczych odnosił się do zidentyfikowania następujących kwestii, będących jednocześnie celami szczegółowymi przeprowadzonej diagnozy:

- wskazanie i określenie uwarunkowań oraz możliwości społeczności lokalnej,
- ukazanie potrzeb w zakresie usług społecznych,
- rozpoznanie zasobów i potencjału do poszerzania oferty usług społecznych w Gminie Karlino.

I ETAP

- planowanie badania diagnozującego problemy
- określenie możliwości realizacji diagnozy

II ETAP

- określenie problemów badawczych
- wybór metod i technik badawczych
- opracowanie harmonogramu
- dobór próby

III ETAP

- proces zbierania danych
- przeprowadzenie badań
- analiza i interpretacja danych

IV ETAP

- sformułowanie wniosków i rekomendacji
- opracowanie raportu z badania

1.2 Problemy i pytania badawcze

Punktem wyjścia badań jest określenie problemu badawczego, tj. istotnego pytania lub zespołu pytań, na które odpowiedzi ma dostarczyć badanie. Do wyjaśnienia problemu badawczego niezbędne są pytania szczegółowe, których sformułowanie ułatwia analizę całego zagadnienia, pomaga w rozplanowaniu badań, sprzyja lepszemu doborowi narzędzi badawczych, a także chroni badacza przed pominięciem ważnych aspektów badanego problemu.

Przyjmując powyższe określenie problemu badawczego, w niniejszej diagnozie sformułowano następujący **problem główny**:

Jakie potrzeby w zakresie usług społecznych występują obecnie w Gminie Karlino?

W oparciu o problem główny wysunięto następujące **pytania badawcze**:

1. Jakie grupy mieszkańców powinny w szczególności zostać objęte wsparciem w ramach usług społecznych?
2. Jaki jest obecny stan świadczonych usług w Gminie Karlino?
3. Jakie usługi społeczne należy realizować na terenie Gminy Karlino w celu zaspokojenia potrzeb mieszkańców?
4. Jaki potencjał (instytucji, organizacji sektora obywatelskiego i sektora ekonomii społecznej oraz podmiotów prywatnych) można wykorzystać w celu zaspokajania potrzeb społecznych mieszkańców oraz poszerzania oferty usług społecznych?

1.3 Zastosowane metody i techniki badawcze

Istotą badania było poznanie potrzeb i potencjału społeczności lokalnej w zakresie usług społecznych. W tym celu zdecydowano się na przeprowadzenie komplementarnych badań, zrealizowanych wśród dwóch grup społecznych: dorosłych mieszkańców Gminy Karlino oraz przedstawicieli instytucji świadczących usługi społeczne. Włączanie w proces diagnozy przedstawicieli różnych środowisk umożliwiło przyjrzenie się potrzebom w zakresie usług społecznych i potencjałom służącym ich zaspokajaniu z różnych perspektyw.

Przez **metodę badawczą** rozumie się system założeń i reguł pozwalających na takie uporządkowanie praktycznej lub teoretycznej działalności, aby można było osiągnąć cel, do jakiego się świadomie zmierza¹. Wyróżnia się metody ilościowe i jakościowe. Zarówno jedno, jak i drugie są użyteczne w prowadzeniu badań socjologicznych. Wszystko zależy od tego jakich danych potrzebujemy. Badacze jakościowi szukają odpowiedzi na pytania „jak?”, „dlaczego?”, skupiając się na pojedynczych jednostkach lub małych grupach. Badania te mają na celu zrozumienie głębszych przyczyn zachowań ludzi. Z racji tego, że obejmują niewielką liczbę badanych, wyników nie można uogólniać do całej populacji. Metody badań ilościowych posługują się głównie liczbami i odpowiadają na pytania „ile?” i „jak często?”. Ten typ badań przeprowadzany jest na większą skalę niż w metodach jakościowych, a jego wyniki można przekładać na całą populację².

W badaniu zastosowano triangulację metodologiczną, a więc połączenie różnych, wzajemnie komplementarnych metod i technik badawczych (**ilościowych i jakościowych**). Co istotne, triangulacja dotyczyła nie tylko kwestii związanych z podejściem metodologicznym, ale również powiązaniem różnych źródeł danych oraz perspektyw (**grup docelowych**).

Badania ilościowe pozwoliły na uzyskanie danych statystycznych, przydatnych do zdiagnozowania sytuacji pod kątem sposobu świadczenia i organizacji usług społecznych w Kołobrzegu. Badania jakościowe dostarczyły bardziej szczegółowych informacji, które pozwoliły na uzyskanie pogłębionej wiedzy, m.in. z perspektywy lokalnych ekspertów, usługodawców, a także (różnych grup) odbiorców usług społecznych.

Takie podejście pozwoliło na uzyskanie możliwie pełnej wiedzy, przyczyniając się do sformułowania trafnych wniosków i rekomendacji.

Zrealizowano następujące **etapy badawcze**:

W początkowej fazie procesu badawczego przeprowadzona została **analiza danych zastanych (desk research)**, czyli technikę badawczą polegającą na kompilacji, analizowaniu oraz przetwarzaniu danych i informacji pochodzących z istniejących źródeł, a następnie formułowaniu na ich podstawie wniosków dotyczących badanego problemu. Analizie poddane zostały dane z Głównego Urzędu Statystycznego oraz wszystkie programy

¹ Sztumski J., Wstęp do metod i technik badań społecznych, s. 60.

² Przewłocka J., CAWI- specyfika, wykorzystanie, perspektywa rozwoju, s. 97.

wykonawcze, raporty, sprawozdania i analizy w zakresie polityki społecznej prowadzonej na terenie Gminy Karlino.

Etap ten dostarczył tzw. tła badawczego, przyczyniając się do skonstruowania optymalnych narzędzi badawczych. Zebrane zostały również informacje na temat infrastruktury społecznej gminy, w tym usługodawców oraz świadczonych usług społecznych.

W przypadku badania mieszkańców wykorzystane zostały dwie techniki – CAWI i PAPI. Technika **CAWI (ang. Computer Assisted Web Interviews)** polega na przeprowadzeniu ankiety, która jest dostępna w formie online. Pozwala ona na anonimowość, dzięki czemu osoby biorące udział w badaniu czują się swobodnie. Elektroniczna wersja kwestionariusza (CAWI) została umieszczona na stronie internetowej Centrum Usług Społecznych w Karlinie i była dostępna zarówno w formie linku, jak i pliku PDF.

Technika **PAPI (ang. Papier and Pen Personal Interview)**, opiera się z kolei na bezpośrednim wywiadzie kwestionariuszowym.

Celem tej części badania było pozyskanie opinii na temat lokalnych potrzeb, zjawisk społecznych i kierunków rozwoju, a także ocena poziomu satysfakcji z dotychczasowych usług społecznych, jak również oszacowanie zapotrzebowania na nowe usługi społeczne.

Z odbiorcami usług przeprowadzone zostały **Indywidualne Wywiady Pogłębione. IDI (z ang. Individual In-Depth Interviews)**. To jedna z najbardziej popularnych metod badań jakościowych, polegająca na przeprowadzeniu serii szczegółowych rozmów z respondentami, którzy dobierani są w sposób celowy, zgodny z założonym celem badawczym. Zastosowanie tej metody umożliwiło dotarcie do bardzo szczegółowych informacji.

Wyniki badań zaprezentowane zostały mieszkańcom Gminy Karlino w ramach **konsultacji społecznych**. Uwagi, sugestie i komentarze zbierane były poprzez ankietę elektroniczną (CAWI).

Koncepcja badania uwzględniła zapewnienie trafności i rzetelności planowanych działań. Wiązała się z tym przede wszystkim triangulacja źródeł danych, polegająca na pozyskaniu informacji z różnych środowisk. W badaniach zastosowano różnorodne techniki i metody badawcze. Pozwoliło to na uzyskanie bardziej wiarygodnych oraz pogłębionych wniosków oraz uzyskanie wszechstronnego opisu i wyjaśnienie zjawisk związanych z potrzebami i potencjałem wspólnoty samorządowej w zakresie usług społecznych.

1.4 Dobór próby badawczej

Badana zbiorowość najczęściej jest zbyt liczna, aby zbadać jej wszystkich członków, dlatego wybiera się jej reprezentację. Występują dwa typy doboru próby: losowy i nielosowy. Podejmując decyzję o wyborze doboru próby, kierowano się tym, jaki jest cel badań. Wykorzystany w diagnozie probabilistyczny i nieprobabilistyczny dobór próby umożliwiło takie wyselekcjonowanie respondentów, by stanowili oni jak najbardziej wartościowe źródło informacji o badanym zjawisku.

Badania prowadzone były od września do listopada 2024 roku. Wzięło w nich udział łącznie 53 mieszkańców Gminy Karlino. Poniżej przedstawiona została szczegółowa struktura próby badawczej.

1.5 Struktura badanej próby wśród dorosłych mieszkańców

W badaniu diagnozującym potrzeby mieszkańców Gminy Karlino w zakresie usług społecznych wzięło udział 53 mieszkańców powyżej 18 roku życia. Poniżej przedstawiona została struktura badanej próby ze względu na płeć. Można zauważyć, że pod względem liczby wypełnionych ankiet, w badaniu znaczną przewagę miały kobiety – stanowiły one 72 % ogółu, natomiast mężczyźni – 28 %.

Analiza struktury badanej grupy pokazuje, iż respondenci są mocno zróżnicowani pod względem wieku. Najliczniejszą grupę stanowią ankietowani powyżej 60 roku życia (30%). Wśród osób biorących udział w badaniu byli również mieszkańcy w wieku 36-45 lat (25%), 46-55 lat (21%). Mniejszy udział w badaniu mieli respondenci w wieku 56-60 lat (19%).

Poniżej zaprezentowane zostało wykształcenie respondentów. Największy udział w badaniu mieli dorośli mieszkańcy legitymujący się wykształceniem zawodowym (32%), następnie klasują się ankietowani z wykształceniem podstawowym i średnim (po 26%), najmniejszy udział miały osoby z wykształceniem wyższym 15%.

2. Charakterystyka Gminy

Gmina Karlino jest gminą miejsko-wiejską składającą się z 29 miejscowości i 19 sołectw, które mieszczą się na terenach w obszarze 141 km². Usytuowana jest w powiecie białogardzkim, w województwie zachodniopomorskim. Siedzibą gminy jest miasto Karlino, które usytuowane jest na skrzyżowaniu drogi wojewódzkiej nr 112 z drogą wojewódzką nr 163, przy linii krajowej nr 404.

W skład Gminy Karlino wchodzi 21 jednostek pomocniczych tj. 19 sołectw: Garnki, Mierzyn, Karwin, Malanowo, Gościnko, Lubiechowo, Daszewo, Kozia Góra, Ubysławice, Karścino, Witolub, Syrkowice, Domacyno, Pobłocie Wielkie, Zwartowo, Karlino, Kowańcz,

Krukowo, Mierzynek oraz 2 rady osiedli: Osiedle nr 1 (ul. Białogardzka, Bogusława X, Chopina, Konopnickiej, Koszalińska od nr 1-66, Krótka, Okrzei, Pełki, Plac Jana Pawła II, Prusa, Spacerowa, Spichrzowa, Szczecińska, Szymanowskiego, Waryńskiego, Wigury, Żwirki) i Osiedle nr 2 (ul. 4 Marca, Bolesława Chrobrego, Dworcowa, Jaworskiej, Jedności, Kolejowa, Kołobrzaska, Koszalińska od nr 67, Kościuszki, Krasickiego, Księdza Brzóska, Leśna, Moniuszki, Nadbrzeżna, Niepodległości, Ogrodowa, Parkowa, Przyjaźni).

2.1 Uwarunkowania demograficzne

Na podstawie informacji udostępnionych przez Urząd Statystyczny w Szczecinie, w 2023 roku liczba osób zamieszkujących ten teren wyniosła 8492 osób³, co stanowi 18,1% ludności powiatu białogardzkiego.

Tabela nr 1. Liczba mieszkańców Gminy Karlino w latach 2021-2023

	2021	2022	2023
Liczba ludności	8599	8533	8492

Źródło: www.stat.gov [dostęp 24.11.2024r.]

W 2023 roku Gminę Karlino zamieszkiwały 8492 osoby, z czego 51% stanowią kobiety, natomiast 49% mężczyźni. Z powyższych danych wynika, iż ilość ludności Gminy Karlino ulega stałemu zmniejszaniu się.

Tabela nr 2. Liczba kobiet w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym

Lata	2021	2022	2023
Liczba kobiet	4363	4346	4326
Kobiety w wieku produkcyjnym	2332	2296	2286
Kobiety w wieku poprodukcyjnym	1201	1218	1229

Źródło: www.stat.gov [dostęp 24.11.2024r.]

³GUS, Statystyczne Vademecum Samorządowca, <https://svs.stat.gov.pl/> [dostęp: 13.11.2024r.]

Tabela nr 3. Liczba mężczyzn w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym

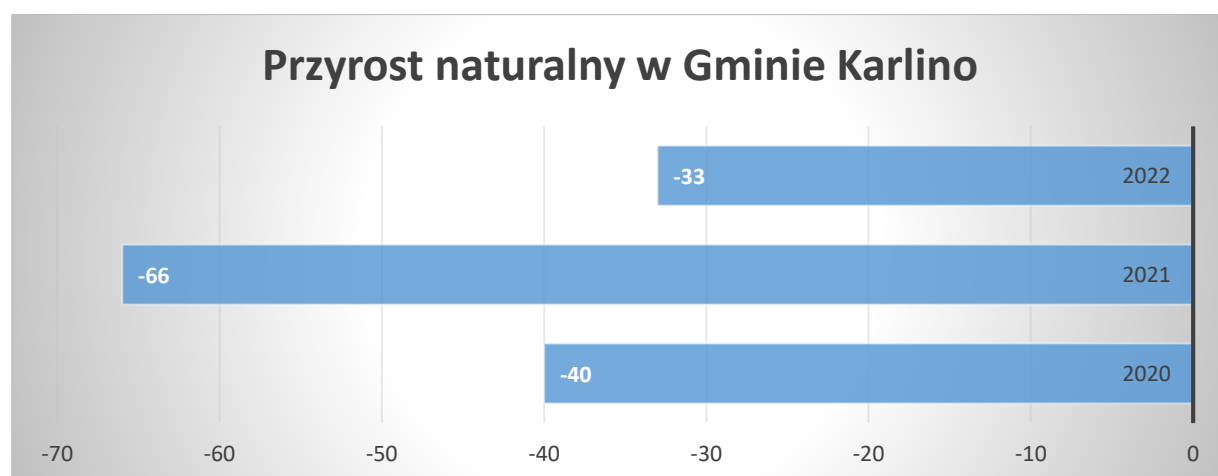
Lata	2021	2022	2023
Liczba mężczyzn	4236	4187	4166
Mężczyźni w wieku produkcyjnym	2838	2774	2739
Mężczyźni w wieku poprodukcyjnym	600	624	647

Źródło: www.stat.gov [dostęp 24.11.2024r.]

Na dzień 13 listopada 2024 roku Gminę Karlino zamieszkiwało 5025 osób w wieku produkcyjnym, co stanowi 59% wszystkich mieszkańców. Z powyższych danych wynika, iż liczba zarówno kobiet jak i mężczyzn w wieku produktywnym sukcesywnie maleje. Warto również zaznaczyć, iż w roku 2023, osoby po ukończeniu 60 roku życia stanowiły 25% wszystkich mieszkańców (2144 osób)⁴.

Przyrost naturalny w Gminie Karlino od 2020 roku jest ujemny i wynosi -33, jednak wartość ta jest wyższa od roku poprzedniego o 33 punkty. Po wyraźnym spadku wartości w 2022 roku, znów można zauważyć negatywną tendencję do pogłębiania się ujemnego przyrostu.

Wykres nr 1. Przyrost naturalny w Gminie Karlino

Źródło: www.stat.gov [dostęp 24.11.2024r.]

⁴ GUS, Statystyczne Vademecum Samorządowca, <https://svs.stat.gov.pl/> [dostęp: 13.11.2024r.]

W związku z uwarunkowaniami społecznymi, których przeanalizowanie jest niezbędne w kontekście rozpoznania zapotrzebowania na usługi społeczne, należy również zwrócić uwagę na ilość osób z niepełnosprawnościami na terenie Gminy Karlino. Zgodnie z danymi przedstawionymi w *Lokalnym planie deinstytucjonalizacji usług społecznych dla Gminy Karlino na lata 2023-2025*, które zostały zgromadzone na podstawie informacji udzielonych przez Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Białogardzie przedstawia się następująco. Na miesiąc październik 2023r. Gminę Karlino zamieszkiwało 69 osób poniżej 16 roku życia z orzeczoną stopniem niepełnosprawności. Obszar miejski zamieszkiwały 43 osoby z powyższej grupy, natomiast obszar wiejski 26 osób. Z danych zastanych wynika także, że osób powyżej 16 roku życia, które posiadają orzeczenie o niepełnosprawności jest łącznie 572, z czego:

- liczba kobiet – 293, liczba mężczyzn – 279,
- liczba mieszkających na obszarze miejskim – 383, liczba mieszkających na obszarze wiejskim – 189⁵.

2.2 Gospodarka i rynek pracy w Gminie Karlino

W Gminie Karlino ilość zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze REGON systematycznie wzrasta.

Tabela nr 4. Ilość Podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze REGON

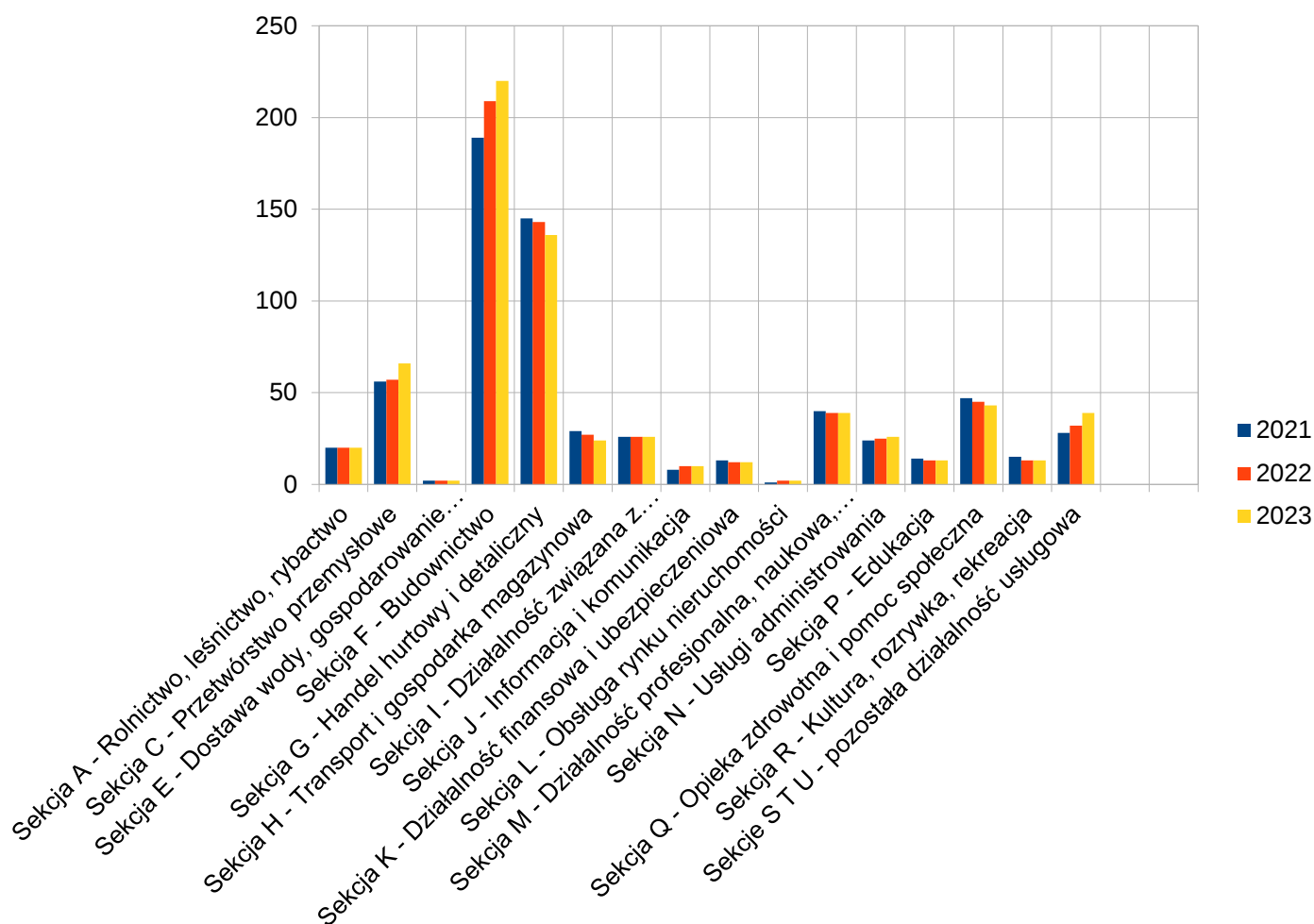
ROK	2021	2022	2023
Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON	983	992	1009
W tym osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	657	675	691

Źródło: www.stat.gov [dostęp 24.11.2024r.]

Z danych przedstawionych w tabeli powyżej można stwierdzić, iż gospodarka na terenie Gminy Karlino rozwija się, nie jest to znaczny wzrost jednak liczba funkcjonujących podmiotów cyklicznie wzrasta.

⁵ Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji usług społecznych dla Gminy Karlino na lata 2023-2025.

Wykres nr 2. Struktura podmiotów gospodarki Gminy Karlino w latach 2021-2023

Źródło: www.stat.gov [dostęp 24.11.2024r.]

Powyżej przedstawiony został wykres ilustrujący sektor prywatny gospodarki na terenie gminy Karlino. Wśród podmiotów prowadzących działalność prywatną, dominują firmy budowlane, których w roku 2023 funkcjonowało na terenie gminy 220 oraz sektor handlu detalicznego i hurtowego w liczbie 136 na rok 2023. Wiedza dotycząca gospodarki na terenie gminy przydatna jest do oceny zasobów danego terenu i społeczności, również w celu pozyskiwaniu nowych usługodawców, w dostosowaniu do potrzeb środowiska.

Wydatki Gminy Karlino na przestrzeni ostatnich 4 lat systematycznie ulegają zwiększeniu. Obszarem, na który przeznaczane jest najwięcej środków jest oświata oraz wychowanie.

Tabela nr 5. Wydatki gminy Karlino z zaznaczeniem najkosztowniejszego obszaru

	2020	2021	2022	2023
Wydatki ogółem	60698352,22	70504420,46	83933679,49	98540075,78
Oświata i wychowanie	14 591 497,03	15981770,27	18680912,29	20745195,38
Wydatki na 1 mieszkańca gminy	6 938,54	8149,86	9812,21	11580,69

Źródło: www.stat.gov [dostęp: 19.11.2024r.]

Tabela nr 6. Dochody gminy Karlino z zaznaczeniem najbardziej dochodowego obszaru

	2020	2021	2022	2023
Dochody ogółem	68837401,08	74807600,95	82794089,4	91631594,92
W tym dochody od osób prawnych, fizycznych etc.	21656265,82	23816052,21	32194068,37	25144117,59
Dochody na 1 mieszkańca	7 297,37	8647,28	9678,99	10768,79

Źródło: www.stat.gov [dostęp: 19.11.2024r.]

Największe wydatki generowane są poprzez funkcjonowanie obszaru jakim jest oświata i wychowanie, które w roku 2023 stanowiły 21% całości wydatków Gminy Karlino. Natomiast najwyższy dochód generuje wpływ od osób prawnych, fizycznych. W roku 2023 stanowił on 27,4% całości przychodów w gminie⁶. Zgodnie z danymi przedstawionymi w Wojewódzki Urząd Pracy w Szczecinie w Gminie Karlino wskaźnik bezrobocia waha się między 8% a 9.5%. Na dzień 31.12.2024 r. zarejestrowanych jest łącznie 526 osób bezrobotnych. W latach 2021-2023 w strukturze osób bezrobotnych przeważają kobiety, jest to 56% ogółu. Osoby uprawnione do pobierania zasiłku stanowią tylko od 15% do 17% wszystkich osób bezrobotnych. Bezrobotni zamieszkujący obszar miejski przewyższają osoby zamieszkujące obszar wiejski o około 20%.

⁶ GUS, Statystyczne Vademecum Samorządowca, <https://svs.stat.gov.pl/3661/17/31> [dostęp: 17.11.2024r.]

3. Analiza danych zastanych

3.1 Edukacja publiczna

Na terenie miasta Karlino funkcjonuje jeden żłobek, działający przy Przedszkolu Miejskim. W 2023 roku w żłobku dostępne były 53 miejsca. Oprócz tego, Przedszkole Miejskie w Karlinie składa się z 11 oddziałów przedszkolnych, do których uczęszcza 270 dzieci. W ubiegłym roku 7 dzieci uczęszczało na zajęcia korekcyjno kompensacyjne, 78 dzieci skorzystało z terapii logopedycznej, 16 wychowanków brało udział w innych zajęciach o charakterze terapeutycznym. W Placówce pracuje 13 nauczycieli, w tym nauczycieli dyplomowanych jest 13, mianowanych 5, początkujących 9.

Tabela nr 7. Dzieci objęte opieką w żłobkach i w wieku żłobkowym w Gminie Karlino w latach 2021-2023

	2021	2022	2023
dzieci w wieku do lat 3	233	216	202
dzieci objęte opieką w żłobkach	53	53	53
odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach	22,7%	24,5%	26,2%

Źródło: www.stat.gov [dostęp: 19.11.2024r.]

Tabela nr 8. Szkoły podstawowe na obszarze wiejskim Gminy Karlino

Nazwa placówki	Liczba uczniów w szkole	Liczba uczniów w oddziale przedszkolnym
Szkoła Podstawowa i oddział przedszkolny w Daszewie	91	14
Szkoła Podstawowa i oddział przedszkolny w Karwinie	81	14
Szkoła Podstawowa i oddział przedszkolny w Karścinie	61	14

Źródło: www.stat.gov [dostęp: 25.11.2024r.]

Gmina Karlino jest także organem prowadzącym Zespół Szkół w Karlinie, w skład którego wchodzi:

- Technikum w Karlinie z kierunkami kształcenia technik mechatronik, technik grafiki i poligrafii cyfrowej;

- Branżowa szkoła I stopnia w Karlinie, w której oferowanych jest 12 zawodów, m.in. kucharz, elektromechanik, magazynier-logistyk;
- Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych.

Gmina Karlino ukierunkowana jest na kształcenie początkowe, tj. przedszkolne oraz wczesnoszkolne. Jednak osoby zdecydowane kontynuować swoją naukę w gminie Karlino mają możliwość wyboru pomiędzy technikum, szkołą branżową oraz liceum dla dorosłych.

3.2 Kultura, kultura fizyczna i turystyka

Z uwagi na istotną rolę kultury w funkcjonowaniu społeczności na terenie Gminy działa Karliński Ośrodek Kultury. Umożliwia mieszkańcom rozwijanie talentów i zainteresowań. W strukturze KOK znajdują się trzy sekcje zajęć tj. sekcja wokalna, sekcja plastyczna oraz orkiestra dęta. Działalność placówki skierowana jest nie tylko do ludzi młodych i dzieci, lecz również do seniorów, w związku z czym w KOK znajduje się siedziba Miejskiej Rady Seniorów, która działa na rzecz integracji i wspierania środowiska osób starszych, wspieranie ich aktywności, przełamywania stereotypów, zapewnienie dostępu do edukacji i kultury a także przeciwdziałania wykluczeniu seniorów. W ramach KOK funkcjonuje także Młodzieżowa Rada Miejska, która regularnie odbywała w ośrodku sesje.

W ofercie działalności Ośrodka Kultury znajdują się zarówno wydarzenia cykliczne takie jak organizacja Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy, Uroczystości Konstytucji 3 maja, Dzień Matki, Spotkania Mikołajkowe jak i różnotematyczne wystawy malarskie, fotograficzne.

Głównymi zadaniami działalności Karlińskiego Ośrodka Kultury są:

- ochrona dziedzictwa kulturowego;
- integracja kulturalna środowiska;
- diagnoza potrzeb i odpowiadanie na nie, z uwzględnieniem amatorskiej twórczości artystycznej;
- włączanie środowisk lokalnych do uczestnictwa w kulturze;
- współpraca z innymi instytucjami, stowarzyszeniami, promowanie Gminy w sferze kultury;

- zaspokajanie potrzeb czytelniczych i informacyjnych mieszkańców gminy⁷.

W skład KOK w Karlinie, oprócz ośrodka kultury, wchodzi: Miejska i Gminna Biblioteka Publiczna, Muzeum Ziemi Karlińskiej oraz 16 świetlic wiejskich.

Z informacji zawartych w *Sprawozdaniu z działalności Burmistrza Karlina za rok 2023*, Miejska i Gminna Biblioteka Publiczna im. Zofii Nałkowskiej w Karlinie w roku 2022 odnotowała 2229 czytelników, w tym 848 odwiedzających. Biblioteka jest nie tylko miejscem wypożyczania książek i popularyzowania czytelnictwa, ale również organizatorem wydarzeń dedykowanych najmłodszym, np. pozwalających na spędzanie czasu wolnego w czasie ferii zimowych.

W strukturę Karlińskiego Ośrodka Kultury wchodzi także Muzeum, które w roku 2023 odwiedziło 1802 odwiedzających. Na terenie Muzeum oferowane są wystawy czasowe oraz wydarzenia cykliczne m.in. Noc Muzeów.

Świetlice wiejskie to miejsca organizacji spotkań i zebrań mieszkańców, nierzadko także to jedyna przestrzeń oferująca dzieciom i młodzieży zorganizowany czas zajęć. Zajęcia te organizowane są najczęściej dwa dni w tygodniu, przeważnie w piątki i soboty, przez zatrudnione w tym celu osoby.

Baza sportu i rekreacji w Gminie Karlino zawarta jest głównie w działalności Zarząd Obiektów Sportowych Turystycznych i Rekreacyjnych w Karlinie. Spółka ZOSTiR promuje aktywność fizyczną poprzez współpracę z klubami sportowymi takimi jak:

- Miejski Klub Sportowy Sokół Karlino;
- Międzyszkolny Ludowy Uczniowski Klub Sportowy Karlino;
- Uczniowski Klub Sportowy TRAMP działający przy SP Karlino;
- Klub Bokserski Karlino;
- Karliński Klub Morsów KRA;
- Pod Koszem;
- grupa nieformalna Karlino biega;
- Ludowy Zespół Sportowy „Derby” Karścino.

⁷ Raport o stanie Gminy Karlino, Podsumowanie Działalności Burmistrza Karlina w roku 2023, Karlino 2024.

Lokalne kluby sportowe mają zapewniony dostęp do zróżnicowanych form aktywności fizycznej, dla wszystkich mieszkańców. W ramach działalności mieszkańcy Gminy mają także możliwość korzystania z siłowni.

HOMANIT ARENA – Regionalne Centrum Turystyki i Sportu w Karlinie, jest miejscem w którym odbywają się wszelkiego imprezy sportowe także ogólnopolskie i międzynarodowe. Jest to także centrum życia w ujęciu kulturalnym, jak i rozrywkowym. W ramach działalności ZOSTIR organizowane są imprezy i wydarzenia o charakterze ogólnokrajowym, m.in. WOŚP, turnieje halowe, gale biznesowe, konferencje, olimpiady. Umożliwia mieszkańcom Gminy Karlino udział w spływach kajakowych, rajdach rowerowych, biegu papieskim. Najmłodsi mieszkańcy Gminy Karlino mają możliwość skorzystania z oferty Małpiego Gaju, w którym istnieje możliwość organizacji imprez okolicznościowych dla najmłodszych. Do oferty okolicznościowej należy także ścianka wspinaczkowa oraz kręgle⁸.

3.3 Wspieranie osób z niepełnosprawnościami

W latach 2021-2023 niepełnosprawność znajdowała się na czwartym miejscu powodów przyznawania wsparcia z pomocy społecznej.

Tabela nr 9. Liczba przyznanej pomocy przez MGOPS Karlino z powodu niepełnosprawności

<i>Przyczyna przyznania pomocy</i>	<i>2021</i>	<i>2022</i>	<i>2023</i>
<i>Niepełnosprawność</i>	35	23	26

Źródło: Sprawozdanie z działalności MGOPS Karlino za rok 2023.

W ubiegłym roku Gmina Karlino przystąpiła do realizacji zadania pn.: „**Utworzenie dwóch mieszkań chronionych typu treningowego**”. W efekcie przeprowadzano remont dwóch mieszkań znajdujących się w Karlinie przy ul. Okrzei 6/1 i Okrzei 6/2. Znajdą w nich miejsce cztery osoby ze znacznym lub umiarkowanym stopniem niepełnosprawności: dwie kobiety i dwóch mężczyzn. Mieszkania chronione mają na celu przygotowanie, pod opieką specjalistów, osób tam przebywających do prowadzenia samodzielnego życia lub wspomaganie tych osób w codziennym funkcjonowaniu.

MGOPS Karlino w roku 2023 realizował zadanie Asystent Osobisty Osoby Niepełnosprawnej. Zostało zatrudnionych 5 asystentów, które współpracowały z 6 osobami

⁸Raport o stanie Gminy Karlino, Podsumowanie Działalności Burmistrza Karlina w roku 2023, Karlino 2024.

z niepełnosprawnościami. Do zadań asystentów należało wsparcie podopiecznych w codziennym funkcjonowaniu m.in. pomoc w transporcie we wskazane miejsce, na rehabilitację, do ośrodka zdrowia, rehabilitację, spotkania rodzinne, w zakupach niezbędnych artykułów, lekarstw, motywowanie i pomoc w uczestniczeniu w życiu kulturalnym, które ma miejsce na terenie Gminy Karlino⁹.

Ujęta w charakterystyce Gminy analiza demografii Gminy Karlino wskazuje na toczący się proces starzenia się społeczeństwa, w związku z czym działalność Centrum Usług Społecznych nastawiona jest na **wsparcie osób starszych oraz osób z niepełnosprawnościami**.

W roku 2022 w domach pomocy społecznej znajdowało się 26 mieszkańców gminy, jednak w sprawozdaniu MGOPS Karlino za rok 2023 zamieszczona jest informacja, iż na przestrzeni ostatnich kilku lat liczba ta niezmiennie utrzymuje się na poziomie powyżej 20 osób. Natomiast z usług opiekuńczych skierowanych do osób starszych, samotnych, z niepełnosprawnościami, które nie są w stanie samodzielnie w pełni funkcjonować w życiu społecznym skorzystało 26 osób, pomoc ta świadczona była przez opiekunki zatrudnione w Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej (dziś CUS Karlino)¹⁰.

Kolejnym obszarem, na który należy zwrócić uwagę jest zdrowie psychiczne. Głównym realizatorem zadań w tej sferze również jest Centrum Usług Społecznych w Karlinie. Dokumentem regulującym sytuację i wsparcie osób z zaburzeniami psychicznymi jest Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 roku o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. 2020 poz. 685).

Na terenie Gminy Karlino realizowane jest wsparcie w postaci specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Tabela nr 10. Liczba korzystających ze specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi w latach 2020-2023

	2020	2021/2022	2023
<i>Korzystający ze specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi</i>	3	4	4

Źródło: Sprawozdanie z działalności MGOPS Karlino za rok 2023.

⁹Sprawozdanie z działalności MGOPS Karlino za rok 2023.

¹⁰ Sprawozdanie z działalności MGOPS Karlino za rok 2023.

Na podstawie informacji z zasobów CUS Karlino w roku 2020 pomoc ta była udzielana trzem osobom, natomiast w latach 2021-2024 cztery osoby nieprzerwanie korzystają z tej formy wsparcia. Zgodnie z Narodowym Spisem Powszechnym Ludności w 2021 roku Gminę Karlino zamieszkiwały 934 osoby z niepełnosprawnością, w tym 639 osób posiada prawnie orzeczony stopień niepełnosprawności, natomiast 285 osób określiło swoją niepełnosprawność biologicznie.

Na terenie Gminy Karlino zadania z zakresu wsparcia osób z niepełnosprawnością, w tym z zaburzeniami psychicznymi realizuje placówka:

- **Warsztat Terapii Zajęciowej „Iskierka”**, który funkcjonuje od 2001 roku. W zajęciach w ramach WTZ bierze udział 25 osób. Głównym celem tej działalności jest rehabilitacja zarówno społeczna jak i zawodowa, w celu jak największego usamodzielnienia każdego uczestnika. Uczestnicy mają możliwość uczestniczenia w szerokiej gamie warsztatów terapeutycznych m.in. arteterapii, muzykoterapii, esteterapii.

Na rzecz osób z niepełnosprawnościami na terenie Gminy Karlino działają również inne podmioty, oferujące wsparcie tej grupie:

- **Stowarzyszenie „Stonoga”**, które realizuje zadanie „Kraina Radości – wspieranie rozwoju osób z niepełnosprawnością”. Stowarzyszenie jako swój główny cel określa działania na rzecz rozwoju kultury polskiej a także działań na rzecz osób z niepełnosprawnością i starszych, w tym przeciwdziałaniu wykluczeniu powyższych grup społecznych.
- **Stowarzyszenie Integracji Społecznej "DROGA"** , która istnieje od 2003 roku jako organizacja pożytku publicznego, której głównym celem jest wspieranie rozwoju dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie poprzez działania rewalidacyjne i edukacyjne. Stowarzyszenie jest organem założycielskim niepublicznych placówek oświatowych wyspecjalizowanych w pracy z osobami z niepełnosprawnością:
 - Niepubliczny Ośrodek Rehabilitacyjno-Edukacyjno-Wychowawczy w Karlinie;
 - Niepubliczna Szkoła Przysposabiająca do pracy w Karlinie.

Na terenie gminy, wsparcie dla osób z niepełnosprawnością realizowane jest także poprzez działalność spółdzielni socjalnych, tj. :

- **„Dobra Marka”** – profesjonalna szwalnia
- **„Feniks”** – na terenie gminy prowadzi Zakład Aktywności Zawodowej w postaci pralni ekologicznej.

Z analizy badań, które zostały przeprowadzone w ramach powstania *Lokalnego planu deinstytucjonalizacji usług społecznych dla Gminy Karlino na lata 2023-2025*, wynika, iż według mieszkańców gminy Karlino największymi problemami dotyczącymi osoby z niepełnosprawnością są samotność, ograniczony dostęp do rehabilitacji oraz izolacja społeczna. Natomiast wsparcie dla osób z niepełnosprawnością według respondentów powinno zostać ukierunkowane na rozwój usług asystenckich oraz pomocy sąsiedzkiej.

3.4 Ochrona zdrowia

Na terenie Gminy Karlino funkcjonują następujące placówki ochrony zdrowia:

1. **NZOZ POZ** – „EBW” Elżbieta Bekta – Wójcik
2. **NZOZ Eskulap** Zdzeszyński SP.J. ul. Koszalińska 15, 78-230 Karlino
3. **FOLK-MED.**, ul. Szczecińska 3, 78-230 Karlino ul. Koszalińska 25, 78-230 Karlino
4. **THERAPIA SP.Z.O.O**, ul. Koszalińska 17, 78-230 Karlino

Tabela nr 11. Ilość przychodni, praktyk lekarskich oraz przychodni w Gminie Karlino na 10 tys. mieszkańców

	2021	2022	2023
Porady lekarskie ogółem	31 943	29 151	33 860
Przychodnie	4	4	4
Praktyki lekarskie	3	3	3
Przychodnie na 10 tys. ludności	5	5	5

Źródło. www.stat.gov [dostęp: 25.11.2024r.]

Mieszkańcy mają możliwość skorzystania na terenie Gminy z pomocy lekarza podstawowej opieki zdrowotnej, pielęgniarki podstawowej opieki zdrowotnej, lekarza ginekologa i pielęgniarki położnej. Na terenie gminy mieszkańcy mają również dostęp do opieki stomatologicznej. Najbliższy szpital znajduje się w oddalonym o 8 km Białogardzie, w którym znajduje się Regionalne Centrum Medyczne, w którym funkcjonuje Izba Przyjęć, Zakład Pielęgnacyjno-Opiekuńczy „CORDA”, Oddział Psychosomatyczny, Oddział Ginekologiczno-Położniczy, Oddział Rehabilitacji Ogólnoustrojowej, Oddział Chirurgii Ogólnej, Oddział Pediatriczny z pododdziałem Neonatologicznym, Oddział Wewnętrzny z pododdziałem Reumatologicznym, Oddział Rehabilitacji Neurologicznej oraz Oddział Ortopedii i Traumatologii Narządu Ruchu.

Na terenie Gminy Karlino działa jedna apteka, w której jest zatrudnionych dwóch magistrów farmacji. W związku z powyższym na jedną aptekę w gminie przypada średnio 8.5 tys. mieszkańców¹¹.

Konieczność wsparcia osobom, które zostały dotknięte długotrwałą lub ciężką chorobą obrazuje coroczna pomoc dedykowana tej grupie. Długotrwała choroba jest trzecią, zaraz po ubóstwie i bezrobociu przyczyną przyznawania świadczeń finansowych z pomocy społecznej. Z tego tytułu, w 2023r. na terenie Gminy Karlino została przyznana pomoc finansowa 49 rodzinom.

Tabela nr 12. Przyczyny przyznawania pomocy w Gminie Karlino

Przyczyna przyznania pomocy	2022	2023
Długotrwała choroba	45	49
Alkoholizm	16	16
Narkomania	0	0

Źródło: Sprawozdanie z działalności MGOPS Karlino za rok 2023.

¹¹Główny Urząd Statystyczny, <https://bdl.stat.gov.pl/> [dostęp: 15.11.2024r.]

Następnym z powodów przyznawania pomocy finansowej przez Centrum Usług Społecznych w Karlinie (wcześniej Miejsko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej) jest alkoholizm. Nadużywanie alkoholu, a za czym idzie uzależnienie od spożywania napojów alkoholowych niezaprzeczalnie stanowi jeden z poważniejszych problemów dotyczącym całe społeczeństwo, w tym Gminę Karlino. Działania dotyczące profilaktyki uzależnień stanowią priorytetową dziedzinę zadań gminy. Głównym działania w tym zakresie realizowane są przez Miejsko-Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Karlinie, ujęte są w Gminnym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii, który został przyjęty Uchwałą Nr LXV/662/23 Rady Miejskiej w Karlinie z dnia 29 grudnia 2023 roku. Głównymi założeniami programu są:

- przeciwdziałanie pojawianiu się nowych problemów dot. uzależnień;
- zapobieganie rozrastaniu się aktualnie występujących problemów;
- poszerzenie działań profilaktycznych.

W roku 2022 na realizację Gminnego Programu Przeciwdziałania Alkoholizmowi i Przeciwdziałania Narkomanii zabezpieczono środki finansowe w wysokości 203 tys. zł., w tym 11 tys. zł. na działania zwalczające narkomanię oraz 192 tys. zł. na zadania z obszaru profilaktyki i przeciwdziałania alkoholizmowi. Zgodnie z Miejsko-gminnym programem profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii oraz innych uzależnień, głównymi działaniami programu jest realizacja zadań mających na celu profilaktykę informacyjno-edukacyjną, która skierowana jest głównie do dzieci, młodzieży szkolnej, rodziców, opiekunów oraz nauczycieli i pedagogów pracujących na terenie Gminy Karlino.

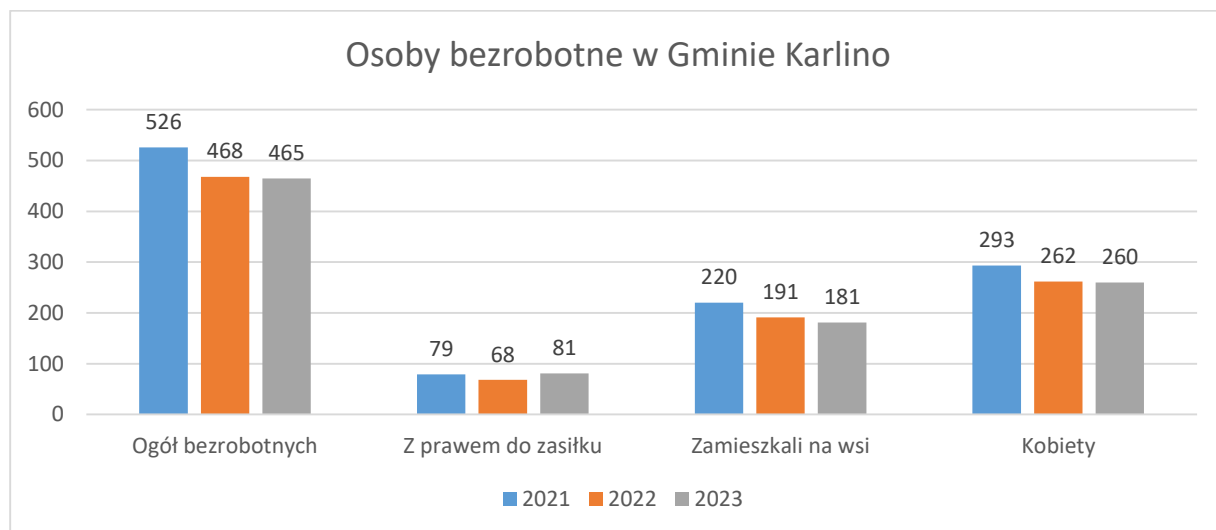
Kolejnym działaniem na rzecz profilaktyki uzależnień jest realizacja przez Karliński Ośrodek Kultury warsztatów szkoleniowych dla dzieci i młodzieży. W ramach działalności KOK w 2022 roku zostały zrealizowane Mikołajki oraz ferie zimowe, dzień dziecka oraz „Koncert Krzysztofa Tomaszewskiego”. W działania profilaktyczne angażuje się również straż miejska, która edukuje dzieci i młodzież szkolną na temat uzależnień, głównie w szkołach na spotkaniach edukacyjnych. Na terenie Gminy w roku 2022 realizowane były także akcje „Bezpieczny na drodze” oraz „Mandarynka czy cytrynka”¹².

¹² *Sprawozdanie z działalności Burmistrza Karlina za rok 2022.*

3.5 Przeciwdziałanie bezrobociu

Zgodnie z danymi przedstawionymi w Wojewódzki Urząd Pracy w Szczecinie w Gminie Karlino wskaźnik bezrobocia waha się między 8% a 9,5%. Na dzień 31 grudnia 2024 roku zarejestrowanych było łącznie 526 osób bezrobotnych.

Wykres nr 3. Struktura bezrobocia w Gminie Karlino

źródło: PUP Białogard [dostęp: 27.11.2024]

Tabela nr 13. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych w Gminie Karlino i Powiecie Białogardzkim

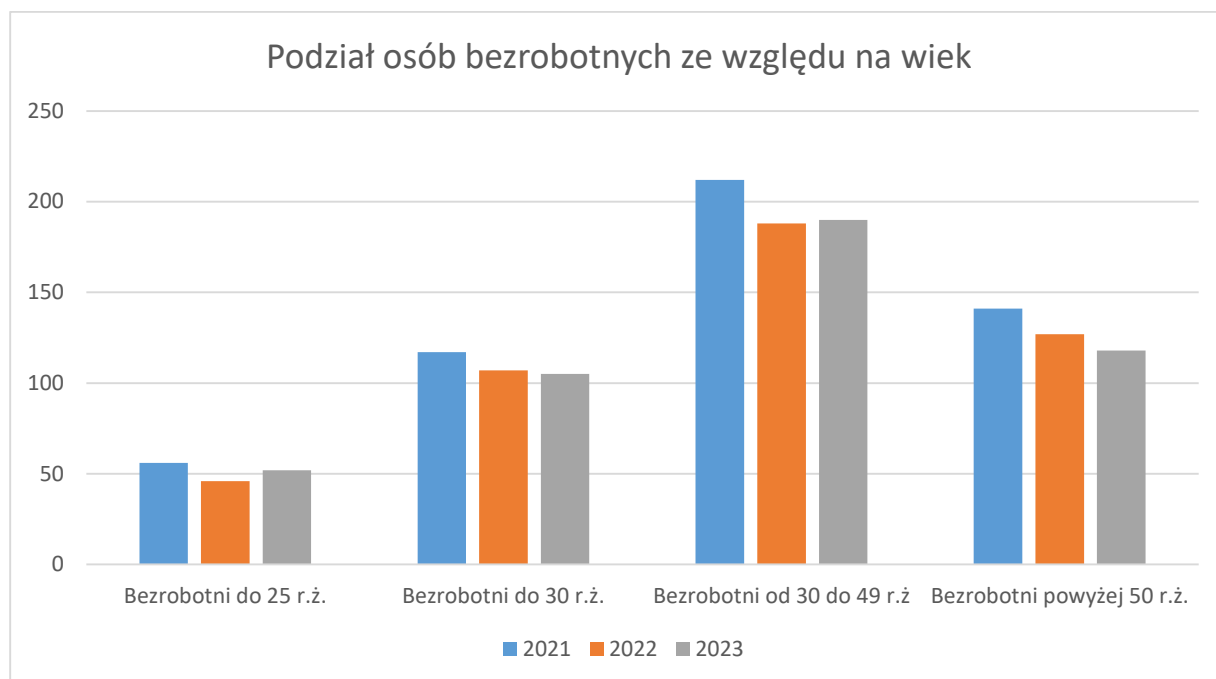
Gmina	31.12.2021	31.12.2022	31.12.2023
Miasto i Gmina Karlino	526	468	465
Powiat białogardzki ogółem	2515	2426	2367

źródło: PUP Białogard [dostęp: 27.11.2024]

Na przestrzeni ostatnich trzech lat zarówno w Gminie Karlino, jak i całym Powiecie Białogardzkim obserwuje się spadek liczby osób bezrobotnych. W Gminie Karlino z roku 2021 na 2022 zarejestrowano spadek o 11%, natomiast z roku 2022 na 2023 był to spadek w skali 0,6%.

W Gminie Karlino w latach 2021-2023 w strukturze osób bezrobotnych przeważają kobiety, jest to 56% ogółu. Osoby uprawnione do pobierania zasiłku stanowią tylko od 15% do 17% wszystkich osób bezrobotnych. Bezrobotni zamieszkujący obszar miejski przewyższają osoby zamieszkujące obszar wiejski o około 20%.

Wykres nr 4. Struktura wieku osób bezrobotnych w Gminie Karlino

źródło: PUP Białogard [dostęp: 27.11.2024]

Najwięcej osób bezrobotnych jest w przedziale wiekowym między 30 a 49 rokiem życia. W roku 2023, pomimo ogólnego spadku stopnia bezrobocia, widoczny jest nieznaczny wzrost osób bezrobotnych w porównaniu do roku poprzedniego w grupie osób do 25 roku życia oraz w grupie bezrobotnych w przedziale wiekowym między 30 a 49 rokiem życia ¹³.

Od kilkunastu lat występuje starzenie się społeczeństwa, polegające na wzroście liczby osób w starszym wieku i ich udziału w ogólnej liczbie ludności przy jednoczesnym spadku liczby oraz udziału dzieci i młodzieży w ogólnej liczbie ludności. Utrzymanie się tej tendencji spowoduje, że w strukturze społeczeństwa będzie przybywać coraz więcej osób starszych oraz ubywać osób młodych.

Wraz ze starzeniem się społeczeństwa pojawia się konieczność zapewnienia opieki osobom tego wymagającym w miejscu ich zamieszkania lub też w instytucjach całodobowych.

¹³GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/> [dostęp 18.11.2024r.]

Tabela nr 14. Ludność w wieku przedprodukcyjnym (do 17 lat), produkcyjnym i poprodukcyjnym

		2021	2022	2023
W wieku przedprodukcyjnym		1 628	1 621	1 591
	W mieście	1 034	1 014	1 000
	Na wsi	594	607	591
W wieku produkcyjnym		5 170	5 070	5 025
	W mieście	3 297	3 242	3 214
	Na wsi	1 873	1 828	1 811
W wieku poprodukcyjnym		1 801	1 842	1 876
	W mieście	1 233	1 251	1 263
	Na wsi	568	591	613

Źródło <https://bdl.stat.gov.pl/> [dostęp : 22.11.202r.4]

Tabela nr 15. Stosunek ilości osób bezrobotnych do osób bezrobotnych długotrwale na terenie Gminy Karlino.

	2021	2022	2023
Liczba osób długotrwale bezrobotnych	329	301	279
Liczba osób bezrobotnych ogółem	526	468	465

źródło: www.stat.gov [dostęp: 27.11.2024]

Na podstawie powyższych danych stwierdza się, iż w latach 2021-2023, osoby długotrwale bezrobotne w każdym okresie stanowią powyżej 50% ogółu. Analiza niniejszych danych wskazuje na bardzo wysoko utrzymujący się stan osób, które przez bardzo długi okres czasu nie podejmują zatrudnienia. Może to być spowodowane trudnościami z powrotem na rynek pracy. Liczba kobiet bezrobotnych także przewyższa liczbę mężczyzn zarejestrowanych w PUP. Przy podejmowaniu działań na rzecz przeciwdziałaniu bezrobociu należy mieć pilnie na uwadze te dwie grupy docelowe.

Powiatowy Urząd Pracy realizuje działania mające na celu aktywizację osób bezrobotnych:

- szkolenia, dzięki którym bezrobotni mają możliwość uzyskania uprawnień, które będą pomocne w znalezieniu pracy. Kursy umożliwiają zdobycie

m.in. uprawnień energetycznych, prawa jazdy, kursów operatorskich różnego rodzaju maszyn. **W szkoleniach uczestniczyło 13 osób z terenu Gminy Karlino;**

- prace interwencyjne, którymi w 2023 roku objętych zostało 236 osób, podejmujących pracę u 48 pracodawców. **W Gminie Karlino podpisano umowę z 8 pracodawcami;**
- staże – w 2023 roku w Powiecie Białogardzkim podpisano umowę z 48 pracodawcami na 54 umowy. **7 pracodawców prowadzi działalność na terenie Gminy Karlino;**
- bon na zasiedlenie polegający na wsparciu finansowym osobom bezrobotnym, którzy podejmą zatrudnienie spoza terenu Powiatu Białogardzkiego, w odległości minimum 80 km, przez co najmniej 6 miesięcy. **W ubiegłym roku z tej formy wsparcia skorzystało 6 bezrobotnych z Gminy Karlino.**

Pozostałymi formami wsparcia, z których mogą i korzystają mieszkańcy Gminy Karlino są stypendium na dalszą naukę, studia podyplomowe, przygotowanie zawodowe dorosłych, roboty publiczne, dotacje i refundacje, prace społecznie użyteczne, opieka nad dzieckiem do lat 7¹⁴.

3.6 Polityka prorodzinna, wspieranie rodziny, system pieczy zastępczej i pomoc społeczna

Polityka rodzinna definiowana jest jako „działania rządu (władz państwowych) na rzecz dzieci i ich rodziców mające na celu kształtowanie, zgodnie z zasadą pomocniczości, odpowiednio korzystnej sytuacji życiowej rodzin posiadających dzieci lub poszczególnych osób spełniających role rodzinne (rodzin zastępczych)¹⁵. Wsparcie rodziny polega w szczególności na: wzmocnieniu roli i funkcji rodziny, rozwijaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny, podniesieniu świadomości w zakresie planowania

¹⁴ Informacja roczna za 2023r. o stanie i strukturze bezrobocia w Powiecie Białogardzkim na dzień 31.12.2023r., Białogard, 2024. [dostęp 27.11.2024r]

¹⁵ J. Mazur, *Pro familie et societate. Wybrane zagadnienia polityki społecznej*, Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie, Wydawnictwo Naukowe, Kraków 2013, s. 106-107.

oraz funkcjonowania rodziny, pomocy w integracji rodziny, przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny, dążeniu do reintegracji rodziny, pracy z rodziną, pomocy w opiece i wychowaniu dziecka.

Analiza obszaru jakim jest polityka prorodzinna oraz wspieranie rodziny rozpoczęta została od przedstawienia **wskaźników dotyczących małżeństw** mieszkańców Gminy Karlino, w porównaniu do wartości w całym województwie zachodniopomorskim oraz Polsce. W ostatnich trzech latach w Gminie Karlino zawarto odpowiednio: 49, 31 i 29 małżeństw. Jak wynika z zebranych danych w Gminie Karlino liczba małżeństw na 1 000 ludności na przestrzeni lat 2021-2023 ulega zmniejszeniu, przyjmując w 2023 roku najniższą wartość, tj. 3,4, która jest zarazem niższa niż na terenie całego województwa zachodniopomorskiego (3,8) i Polski (3,9).

Tabela nr 16. Liczba małżeństw na 1 000 ludności w Gminie Karlino w porównaniu do województwa pomorskiego i Polski w latach 2020-2022

Gmina Karlino			
	2021	2022	2023
małżeństwa na 1000 ludności	5,7	3,6	3,4
Województwo zachodniopomorskie			
	2021	2022	2023
małżeństwa na 1000 ludności	4,2	4,1	3,8
Polska			
	2021	2022	2023
małżeństwa na 1000 ludności	4,4	4,1	3,9

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl> [dostęp: 26.11.2024r.]

Wskaźnik przyrostu naturalnego i migracje to czynniki które bezpośrednio wpływają na zmniejszanie się liczby ludności gminy. Ostatnie lata charakteryzują się ujemnym przyrostem ludności. Tylko w okresie od początku do końca 2023 liczba mieszkańców zmniejszyła o 41 osób w stosunku do roku poprzedniego. W tym czasie zanotowano 68 urodzeń żywych i 101 zgonów. Liczba zameldowań wyniosła 95, natomiast wymeldowań 107.

Tabela nr 17. Ruch ludności w Gminie Karlino w latach 2021-2023

	2021	2022	2023
Zameldowania	102	85	95
Wymeldowania	147	128	107
Saldo migracji	-45	-43	-12

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/> [dostęp 29.11.2024r.]

Według danych pozyskanych podczas Narodowego Spisu Powszechnego w 2021 roku w Gminie Karlino było 2408 rodzin, w tym rodzin z dziećmi 1826. Największą grupę, ponad połowę badanych rodzin z dziećmi, stanowiły rodziny z jednym dzieckiem (990). Co trzecia rodzina zdecydowała się na drugie dziecko (607). Rodziny z 3 dzieci stanowiły 8%, zaś z 4 i więcej dzieci – 4%. Przeciętna liczba dzieci w rodzinie wynosiła 1,65.

Tabela nr 18. Struktura rodzin. Rodziny według typów według Narodowego Spisu Powszechnego z 2021 roku

Ogółem		2408
rodziny razem		1298
	małżeństwa bez dzieci	456
	małżeństwa z dziećmi	842
związki niesformalizowane razem		432
	związki niesformalizowane bez dzieci	126
	związki niesformalizowane z dziećmi	306
matki z dziećmi		565
ojcowie z dziećmi		113

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/> [dostęp 29.11.2024r.]

Tabela nr 19. Rodziny według liczby dzieci – Narodowy Spis Powszechny w 2021 roku.

rodziny z 1 dzieckiem	990
rodziny z 2 dzieci	607
rodziny z 3 dzieci	155
rodziny z 4 i więcej dzieci	74
rodziny z dziećmi razem	1826
przeciętna liczba dzieci w rodzinie	1,65

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/> [dostęp 29.11.2024r.]

Zadanie w zakresie opieki nad dziećmi do lat 3 na terenie Gminy Karlino realizuje **Żłobek i Przedszkole Miejskie im. Kubusia Puchatka w Karlinie**. Placówka dysponuje w żłobku 53 miejscami.

Wszystkie jednostki pomocowe działające na terenie Gminy Karlino w określony sposób zajmują się wspieraniem rodziny w różnych obszarach jej funkcjonowania, a ich integralne, holistyczne oddziaływania pozwalają uzyskać zamierzone efekty i wprowadzać istotne zmiany w zakresie funkcjonowania instytucji rodziny. Do listopada 2023 roku główną jednostką organizacyjną w Gminie Karlino zajmującą się szeroko rozumianym wspieraniem rodziny był **Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej**, który służył pomocą rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej, prowadził działania zmierzające do zaspokojenia niezbędnych ich potrzeb i umożliwiał życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Z dniem 1 listopada 2024 r. zadania te przejęło **Centrum Usług Społecznych**, w które przekształcił się MGOPS¹⁶.

Pomoc i wsparcie w postaci różnego rodzaju świadczeń pieniężnych i rzeczowych w Gminie Karlino z pomocy społecznej w 2023 roku uzyskało 330 rodzin, tj. 1250 osób (o 86 osób mniej niż w 2022 roku). Wiele z tych osób korzysta również z pomocy w postaci: pracy socjalnej, poradnictwa, załatwiania spraw w urzędach, sądach, orzecznictwa do spraw niepełnosprawności, ustalenia uprawnień do rent, emerytur. Ponadto przeprowadzane były wywiady środowiskowe oraz wywiady alimentacyjne dla innych ośrodków, policji, sądów i instytucji.

3.6.1 Świadczenia, specjalistyczne usługi, pomoc prawna i psychologiczna

Centrum Usług Społecznych w Karlinie prowadzi postępowania w zakresie świadczeń rodzinnych. Do dnia 31 grudnia 2023 roku świadczenia rodzinne wypłacano 544 rodzinom.

W związku z wprowadzeniem ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa przyjętych zostało od obywateli Ukrainy 14 wniosków o ustalenie prawa do zasiłku rodzinnego, 3 wnioski o ustalenie prawa do zasiłku pielęgnacyjnego oraz 1 wniosek o ustalenie prawa do świadczenia pielęgnacyjnego i 8 wniosków o świadczenie rodzicielskie.

¹⁶ Uchwała nr 53/24 Rady Miejskiej w Karlinie z dnia 27 września 2024r.

Zasiłki rodzinne wypłacono 228 rodzinom (w tym 9 z Ukrainy). 26 rodzinom (w tym 1 z Ukrainy) przyznano jednorazowe dodatki w wysokości 1000 zł z tytułu urodzenia dziecka, 4 rodzinom dodatki z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego, dodatek z tytułu samotnego wychowywania dziecka otrzymywało 28 rodzin, dodatki do zasiłku rodzinnego z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej na trzecie i kolejne dzieci uprawnione do zasiłku rodzinnego zaś 90 rodzin. 40 rodzin otrzymywało dodatki z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego. 333 dzieci w 166 rodzinach (w tym 6 z Ukrainy) otrzymało jednorazowe dodatki z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego, 69 rodzin skorzystało z dodatków z tytułu podjęcia przez dziecko nauki poza miejscem zamieszkania.

Zasiłki pielęgnacyjne z tytułu niepełnosprawności otrzymało 267 osób (w tym 2 z Ukrainy), zaś z tytułu ukończenia 75. roku życia – 5 osób.

Uprawnienia do świadczenia pielęgnacyjnego otrzymało 117 rodzin. 53 rodzinom wypłacono jednorazową zapomogę z tytułu urodzenia dziecka, 45 osób (w 4 z Ukrainy) skorzystały ze świadczenia rodzicielskiego.

Referat opłacał składki na ubezpieczenie zdrowotne i emerytalno-rentowe 106 osobom otrzymującym świadczenie pielęgnacyjne oraz specjalny zasiłek opiekuńczy.

Innymi świadczeniami wypłacanymi na rzecz rodzin z dziećmi są świadczenia z funduszu alimentacyjnego. W okresie od 01 stycznia do 31 grudnia 2023 roku wydano łącznie 125 decyzji w tym: 7 decyzji o uznaniu dłużnika za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych, 95 decyzji przyznających świadczenia z funduszu alimentacyjnego i 30 inne decyzje (odmowne, uchylające, wstrzymujące, zmieniające).

Pomoc prawna i psychologiczna dla rodzin tego wymagających świadczona była w 2023 roku przez Stowarzyszenie SOS Wioski Dziecięce w Polsce – Program SOS Wiosek Dziecięcych Karlino. **Z porad z zakresu prawa beneficjenci MGOPS mogli również skorzystać w Punkcie Nieodpłatnej Pomocy Prawnej, znajdującym się w Karlińskim Ośrodku Kultury.**

Od 2020 roku Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Karlinie świadczył specjalistyczne usługi w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Usługi te świadczone były na rzecz dzieci. Skorzystało w nich w 2023 roku 4 osoby małoletnie.

3.6.2 Pracownicy socjalni i asystenci rodziny

Jednym z działań mających na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi jest **praca socjalna**. Planowana jest ona w oparciu o wywiad środowiskowy, dokonaną ocenę i diagnozę. Praca socjalna świadczona jest na rzecz poprawy funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku społecznym. Prowadzona jest z osobami i rodzinami w celu rozwinięcia lub wzmocnienia ich aktywności i samodzielności życiowej, a także ze społecznością lokalną w celu zapewnienia współpracy i koordynacji działań instytucji i organizacji istotnych dla zaspokajania potrzeb członków społeczności. Polega nie tylko na wsparciu finansowym, ale także na monitoringu środowiska, pomocy w kontakcie ze szkołą, przedszkolem, służbą zdrowia, urzędami, organizacjami pozarządowymi, jak również z rodziną w celu zapewnienia właściwej pomocy i opieki.

Środowisko rodzinne beneficjentów pomocy jest systematycznie monitorowane poprzez wykonywaną pracę socjalną. Zatrudnieni w Centrum Usług Społecznych w Karlinie **pracownicy socjalni** prowadzą ją w pięciu wyodrębnionych rejonach. Szczególnym nadzorem obejmowane są rodziny z dziećmi wskazane, jako zagrożone przemocą, demoralizacją nieletnich, oraz rodziny dysfunkcyjne i osoby dorosłe niezaradne życiowo.

Pracownicy socjalni diagnozując sytuacje rodzin będących pod opieką Centrum Usług Społecznych stale współpracują z asystentami rodzin oraz z innymi podmiotami z terenu Gminy Karlino, w szczególności współpracują ze szkołami, przedszkolami, Komisariatem Policji i kuratorami społecznymi oraz zawodowymi.

Tabela nr 20. Wskaźnik pracy socjalnej - wskaźnik obliczany jako stosunek liczby rodzin objętych pracą socjalną do rodzin osób, którym przyznano świadczenie pomnożony przez 100%

	2021	2022	2023
Wskaźnik pracy socjalnej	106,99%	100%	108,07%
Liczba rodzin, którym przyznano świadczenia	286	215	223
Praca socjalna ogółem	306	215	241

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za rok 2023.

Podopieczni CUS korzystają z pomocy w postaci: pracy socjalnej, poradnictwa, załatwiania spraw w urzędach, sądach, orzecznictwie do spraw niepełnosprawności, ustalenia uprawnień do rent, emerytur.

Ponadto przeprowadzane są wywiady środowiskowe oraz wywiady alimentacyjne dla innych ośrodków, policji, sądów i instytucji. W 2023 r. przeprowadzone zostało 592 wywiadów środowiskowych na potrzeby Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Karlinie.

Centrum Usług Społecznych w Karlinie realizuje zadania zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz zgodnie z ustawą z dnia 4 listopada 2016 roku o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”.

Asystent rodziny ma na celu motywowanie oraz wspieranie rodziców w prowadzonych przez nich działaniach z zakresu sprawowania opieki i wychowania nad dziećmi jak również podmiotem pomocnym w kontekście kreowania umiejętności posiadanych przez członków rodziny w zakresie rozwiązywania przez nich problemów oraz pokonywania trudności. Asystent analizuje postępy jakie zachodzą w rodzinie oraz ocenia skuteczność wykonywania sporządzonego planu pracy. Głównym oraz podstawowym celem asystenta rodziny jest dążenie w swojej pracy do tego, aby dana rodzina charakteryzowała się osiągnięciem własnej stabilności życiowej a także możliwości wzięcia odpowiedzialności za swoje życie. W szczególności wspiera rodziny w wypełnianiu funkcji wychowawczych, socjalizacyjnych i opiekuńczych.

Ponadto do zadań asystenta rodziny należy koordynowanie poradnictwa dla kobiet posiadających dokument potwierdzający ciążę, ich rodzin lub rodziny z dzieckiem posiadającym zaświadczenie o ciężkim i nieodwracalnym upośledzeniu albo nieuleczalnej chorobie zagrażającej życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu.

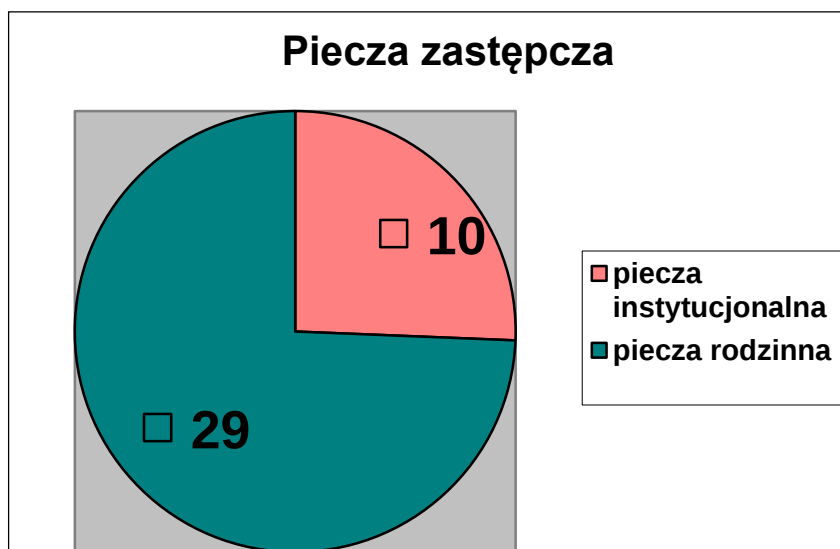
W Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Karlinie w 2023 roku pracowało 2 asystentów rodziny, którzy byli zatrudnieni na umowę o pracę na czas nieokreślony. Współpracowali oni w sumie z 30 rodzinami przeżywającymi trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. W większości były to rodziny biologiczne, które zamieszkują wraz z dziećmi. Wsparciem objęte były także rodziny, które miały dzieci umieszczone w rodzinnej lub instytucjonalnej pieczy zastępczej.

3.6.3 System pieczy zastępczej

System pieczy zastępczej to zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadku niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców¹⁷. Piecza zastępcza jest sprawowana w przypadku niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców. Formami pieczy zastępczej są: rodzina zastępcza (spokrewniona, niezawodowa, zawodowa, w tym zawodowa pełniąca funkcję pogotowia i zawodowa specjalistyczna) oraz rodzinny dom dziecka, które zapewniają dziecku całodobową opiekę i wychowanie.

W sytuacji, kiedy rodzina biologiczna nie jest w stanie zapewnić dziecku odpowiedniej opieki i warunków do rozwoju, jest ono umieszczane w pieczy zastępczej. W 2023 roku w pieczy zastępczej umieszczonych zostało 11 dzieci z terenu Gminy Karlino. W grudniu 2023 roku w pieczy zastępczej przebywało łącznie 39 dzieci z gminy Karlino, w tym w pieczy instytucjonalnej 10 dzieci (o 2 mniej niż w roku 2022), w rodzinnej – 29 dzieci. Z pieczy zastępczej powróciło 7 dzieci do rodzin biologicznych.

Wykres nr 5. Liczba dzieci z gminy Karlino przebywających w pieczy zastępczej, z uwzględnieniem rodzaju pieczy (stan na dzień 31.12.2023r.)

Źródło: opracowanie własne.

Głównymi przyczynami umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej była dysfunkcyjność rodziny biologicznej wynikająca m.in. z uzależnień występujących

¹⁷Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz. U. z 2021 r. poz. 159 z późn. zmian.)

w rodzinach (alkoholizm, narkomania), ponadto występowały zaniedbania rodziców względem dzieci, porzucenia dzieci, choroby psychiczne rodziców, śmierć rodziców biologicznych. W kilku rodzinach współpracujących z asystentem rodziny cofnięto wydane postanowienie o umieszczeniu małoletnich w pieczy zastępczej. Jest to m.in. efekt pracy, prowadzonej w rodzinach, przez asystentów rodziny. W 5 rodzinach współpracujących z asystentem zrealizowano ustalony plan pracy i osiągnięto zamierzone cele, dzięki czemu nastąpiła poprawa funkcjonowania rodzin i zakończono współpracę z asystentem.

W 2022 roku na ośrodki pomocy społecznej w związku z konfliktem zbrojnym na Ukrainie nałożony został dodatkowy obowiązek w postaci monitorowania sytuacji dzieci umieszczonych pod opieką opiekunów tymczasowych¹⁸. Opiekun tymczasowy reprezentuje dziecko przed sądami i organami, sprawuje opiekę nad dzieckiem oraz nad jego majątkiem. Może nim być krewny dziecka, powinowaci lub inne osoby dające rękojmię należytego wykonywania obowiązków opiekuna. Opiekunem tymczasowym może być także obywatel Ukrainy pod opieką, którego dziecko przekroczyło granicę RP.

Na terenie gminy Karlino sąd ustanowił 8 opiekunów tymczasowych (w tym 6 opiekunów tymczasowych którzy sprawowali pieczę zastępczą nad małoletnimi jeszcze na terenie Ukrainy). Opieką tymczasową objętych było 59 dzieci (w tym: 31 dzieci, które przybyły na teren RP pod opieką innych osób niż rodzice biologiczni i 28 dzieci, które już na Ukrainie przebywały w pieczy zastępczej). Dzieci z Ukrainy przebywające w pieczy zastępczej skorzystały 2 razy z usługi psychologa.

3.6.4 Programy

Na terenie gminy Karlino od 2010 roku realizowany jest **Program Umacniania Rodziny**, realizowany przez **Stowarzyszenie SOS Wioski Dziecięce w Polsce** – Program SOS Wiosek Dziecięcych Karlino. Stowarzyszenie prowadziło na terenie gminy Karlino w roku 2023 dwie placówki wsparcia dziennego (PWD): w Mierzynie i w Karlinie.

W ramach Programu Umacniania Rodziny w Karlinie w 2023 roku w powyższych placówkach organizowane były zajęcia z zakresu odrabiania lekcji, przygotowania do Sprawdzianów (codziennie min. 2 godziny pracy w siedzibie PWD) oraz dodatkowe zajęcia mające na celu podniesienie umiejętności szkolnych i uzupełnianie zaległości szkolnych.

¹⁸ art. 25. Ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa z dnia 12 marca 2022r.

Nadrzędnym celem jest budowanie w dzieciach poczucia obowiązku szkolnego oraz pewności siebie. Dodatkowo organizowane są zajęcia edukacyjne.

W ramach programu przeprowadzono różnorodne zajęcia dla dzieci, kierując się dążeniem do rozwijania ich talentów i predyspozycji, wsparcia intelektualnego rozwoju oraz ukazywania alternatywnych form spędzania czasu wolnego bez konieczności używania urządzeń mobilnych. W 2023 roku prowadzona także była z wychowankami PWD, edukacja z zakresu zasad bezpieczeństwa: zajęcia, konsultacje, przestrzeganie zasady bezpieczeństwa (praca bezpośrednia), W ramach organizacji czasu wolnego, wyjazdów i celebrowania świąt organizowano wspólne uroczystości urodzin dla dzieci raz na kwartał, co zdecydowanie wpływało na ich poczucie szczęścia i wyjątkowości. Organizowano również spotkania bożonarodzeniowe i wielkanocne, bal karnawałowy, imprezy Andrzejkowe co z kolei ma wartość tradycyjną oraz integracyjną. Organizowano wycieczki turystyczne umożliwiające poznanie Polski, jej zabytków oraz kultury. Działalność ta oprócz rekreacji ma na celu poznanie młodych ludzi z alternatywnymi formami spędzania wolnego czasu. W 2023 roku zorganizowano 28 wycieczek jednodniowych i 2 wyjazdy z noclegiem.

Aby podnieść świadomość społeczną na temat Praw Dziecka organizowano w PWD zajęcia edukacyjne dla przedszkolaków oraz konkurs plastyczny dla dzieci na terenie całej Gminy Karlino, w którym udział wzięło ponad 70 osób. Wystawę wybranych prac konkursowych można było obejrzeć podczas Biegu Papieskiego.

Rodzinom dzieci uczęszczającym do PWD udzielono również wsparcia merytorycznego, przez wizyty specjalistów Programu Umacniania Rodziny, tj.: pracownika socjalnego/wychowawcy, wychowawcy, wychowawcy/asystenta rodziny. Głównym celem Programu Umacniania Rodziny jest przeciwdziałanie separacji dzieci od ich rodzin. W celu udzielenia wsparcia rodzinom przeżywającym różne trudności i kryzysy, stworzono kompleksowy system pomocy. Pracownicy podejmują planowaną i systematyczną pracę z rodzinami korzystającymi ze wsparcia. Komunikacja z rodzinami odbywa się bezpośrednio w miejscu zamieszkania beneficjentów/ w placówce lub w formie zdalnej, używając różnych środków, takich jak rozmowy telefoniczne, wiadomości tekstowe (SMS) czy komunikatory – odnotowano 1513 kontaktów. Przeprowadzonych zostało również łącznie 166 godzin warsztatów psychoedukacyjnych oraz indywidualnych konsultacji, podnoszących umiejętności opiekuńczo-wychowawcze.

Centrum Usług Społecznych w Karlinie realizuje program „**Posiłek w szkole i w domu**”. Celem Programu jest ograniczenie zjawiska niedożywienia dzieci i młodzieży z rodzin o niskich dochodach lub znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej, osób samotnych, w podeszłym wieku i z niepełnosprawnościami.

W 2023 roku sfinansowano zakup posiłków dla 94 osób (w tym 89 dzieci i 15 osób dorosłych). W ramach programu wypłacane są również zasiłki celowe na sporządzanie posiłków.

Gmina Karlino współpracuje z Kościołem Starokatolickim, realizując Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa. W jego ramach Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej dystrybuował żywność wśród mieszkańców gminy, wydając w 2023 roku 138 skierowań uprawniających do skorzystania z tej formy pomocy.

3.6.5 Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie

Skala zjawiska przemocy w rodzinie (przemocy domowej) jest ogromna. Świadczą o tym statystyki policyjne i sądowe, wyniki badań opinii publicznej i doniesienia medialne. Ofiarami przemocy domowej padają nie tylko kobiety i dzieci, ale również osoby z niepełnosprawnościami i w podeszłym wieku oraz – coraz częściej – mężczyźni.

Celem szybszego i skuteczniejszego podejmowania działań zmierzających do wstrzymania zjawiska przemocy w rodzinie i zapewnienia bezpieczeństwa jej członkom było oraz powołanie **Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej**¹⁹ oraz przyjęcie **Gminnego Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej** na lata 2024-2030²⁰.

Działania zespołu skierowane są do rodzin znajdujących się w kryzysie, niewydolnych wychowawczo i ukierunkowane są na rozwiązanie konkretnego problemu w rodzinie.

Zadaniem interdyscyplinarnego zespołu jest diagnozowanie, inicjowanie działań oraz integrowanie i koordynowanie działań przedstawicieli 22 instytucji oraz specjalistów działających na rzecz dziecka i rodziny. Koordynacja ta łączy w sobie konieczność przepływu informacji między instytucjami mogącymi zapewnić pomoc, wypracowanie modelu pomocy dostosowanej do problemów danej rodziny oraz najbardziej efektywne, realne udzielanie pomocy. To również planowanie i realizacja działań pomocowych w oparciu o diagnozę potrzeb, w tym również realizację procedury Niebieskiej Karty.

¹⁹ Zarządzenie nr 89/2023 r. Burmistrza Karlina z dnia 14.09.2023 r.

²⁰ Uchwała Rady Miejskiej w Karlinie nr LXV/663/23 z dnia 29.12.2023 r.

Istotnym elementem pracy Zespołu jest interwencja kryzysowa skierowana zarówno do ofiar przemocy w rodzinie jak i sprawców, oraz świadczenie pomocy psychologicznej, terapeutycznej i prawnej osobom uwikłanym w przemoc domową oraz w problemy współistniejące. Posiedzenia Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania przemocy domowej odbywają się po wpłynięciu Niebieskiej Karty do przewodniczącego zespołu. W 2023 roku, posiedzenia Zespołu Interdyscyplinarnego odbyły się 23 razy i wszystkie przeprowadzono w trybie interwencyjnym.

W okresie od stycznia do grudnia 2023 roku wszczęto 23 procedur Niebieskich Kart, w tym jedna okazała się być bezzasadna. Jest to o 7 więcej, niż w roku 2022. Zakończono 12 procedur. Powołano 69 grup roboczych, które spotkały się 69 razy. Wsparciem Zespołu objętych było 64 osób. Jest to o 5 więcej, niż w roku poprzednim.

3.6.6 Współpraca z instytucjami

W ramach realizacji zadań z zakresu wspierania dziecka i rodziny Centrum Usług Społecznych w Karlinie współpracuje z wieloma instytucjami, stowarzyszeniami i organizacjami. Korzystając z wzajemnych doświadczeń wypracowywane są wspólne inicjatywy zarówno w działaniach instytucjonalnych, jak i w szeroko rozumianym ruchu wolontariackim.

W pracy z rodzinami szczególnie ważna jest współpraca z placówkami oświatowymi Gminy Karlino a także Stowarzyszeniem SOS Wioski Dziecięce w Polsce – Program SOS Wiosek Dziecięcych Karlino, które oprócz zadań z zakresu wspierania dziecka i rodziny realizuje zadania z obszaru pieczy zastępczej.

Do stałych partnerów należą również: Karliński Ośrodek Kultury, Straż Miejska w Karlinie, sołtysi sołectw Gminy Karlino, Zakład Gospodarki Komunalnej w Karlinie, KTBS w Karlinie, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Białogardzie, Sąd Rejonowy, Komenda Powiatowa Policji w Białogardzie, Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Białogardzie, Fundacja Green Europe, Zakład Ubezpieczeń Społecznych, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Białogardzie, Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej w Białogardzie, Tychowie, Świdwinie, Kościół Starokatolicki, Parafia Rzymskokatolicka św. Michała Archaniota w Karlinie, Caritas Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej – oddział w Karlinie; Dom Fundacji „Małych Stópek” w Syrkowicach, oraz osoby prywatne.

3.7 Pomoc społeczna

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa mająca na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Pomoc społecznych wspiera rodziny i osoby w formie usług w celu zaspokojenia niezbędnych potrzeb umożliwiających im życie w godnych warunkach²¹.

Gminne zadania z zakresu pomocy społecznej, określone w ustawie o pomocy społecznej oraz innych przepisach realizowane były dotychczas przez **Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Karlinie**, który z dniem 1 listopada 2024 roku przekształcony został w **Centrum Usług Społecznych w Karlinie**.

W 2023 roku pomocą społeczną w postaci różnego rodzaju świadczeń pieniężnych i rzeczowych objęto w gminie 330 rodzin to jest 1250 osób. W stosunku do roku poprzedniego liczba ta zwiększyła się o 41 osób. Wiele z tych osób korzysta z pomocy w postaci: pracy socjalnej, poradnictwa, załatwiania spraw w urzędach, sądach, orzecznictwie do spraw niepełnosprawności, ustalenia uprawnień do rent i emerytur. Ponadto przeprowadzane były wywiady środowiskowe oraz wywiady alimentacyjne na wniosek innych ośrodków pomocy społecznej, policji, sądów i instytucji.

W przypadku mieszkańców Gminy Karolino głównymi powodami przyznania pomocy społecznej jest bezrobocie oraz ubóstwo.

²¹ Źródło: <https://www.gov.pl/web/rodzina/pomoc-spoeczna>, [dostęp: 28.11.2024]

Tabela nr 21. Powody przyznawania pomocy w latach 2022-2023

Powód trudnej sytuacji życiowej	2022		2023	
	Liczba rodzin ogółem	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin ogółem	Liczba osób w rodzinach
ubóstwo	186	591	195	609
bezrobocie	161	514	151	501
długotrwała choroba	45	120	49	135
niepełnosprawność	23	40	26	56
potrzeba ochrony macierzyństwa	26	170	22	139
w tym: wielodzietność	20	143	17	117
bezradność opiekuńczo-wychowawcza, prowadzenie gospodarstwa domowego	20	108	19	112
w tym: rodziny niepełne	19		9	43
rodziny wielodzietne	7		8	66
alkoholizm	16	40	16	43
bezdомność	15	48	13	27
trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z Zakładu Karnego	5	9	6	7
zdarzenie losowe	5	13	1	2
sytuacja kryzysowa	5	19	0	0
narkomania	0	0	0	0
przemoc w rodzinie	0	0	0	0
sieroctwo	0	0	0	0

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/> [dostęp 29.11.2024r.]

Tabela nr 22. Wskaźniki obciążenia demograficznego

	2021	2022	2023
ludność w wieku przedprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	66,3	68,3	69,0
ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym	110,6	113,6	117,9
ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	34,8	36,3	37,3
Odsetek osób w wieku 65 lat i więcej w populacji ogółem	17,2	18,1	18,8
współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi	25,8	27,3	28,7

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/> [dostęp 29.11.2024r.]

Zjawisko starzenia się społeczeństwa Gminy Karlino potwierdzają wartości wskaźników obciążenia demograficznego. W 2023 roku na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym przypadało 117,9 osób w wieku poprodukcyjnym, czyli wskaźnik ten kształtował się na poziomie o 7,3 niższym niż dwa lata wcześniej. Na każde 100 osób w wieku produkcyjnym w 2023 roku było 37,3 osób w wieku poprodukcyjnym, czyli o 3,5 więcej niż w pierwszym roku analizy. Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi wzrósł w tym czasie o 2,9 punktu, natomiast odsetek osób w wieku 65 lat i więcej w populacji ogółem zwiększył się o 0,7 punktu.

Dla porównania w województwie zachodniopomorskim współczynnik obciążenia osobami starszymi²² w 2023 roku wynosił już 33, natomiast odsetek osób w wieku od 65 lat wzwyż 21,4 procent. W powiecie białogardzkim wartości tych wskaźników kształtowały się na poziomie odpowiednio 30,9 oraz 20,3.

²² Stosunek osób w wieku co najmniej 65 lat do osób w wieku 20–64 lat. Źródło definicji: *Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2023/138 z dnia 21 grudnia 2022 r. ustanawiające wykaz szczególnych zbiorów danych o wysokiej wartości oraz warunki ich publikacji i ponownego wykorzystywania. Miejsce publikacji: (Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej).*

Przytoczone wskaźniki te przyjmują wartości niższe niż odnotowywane w powiecie i województwie. Obecna struktura społeczna wskazuje jednak na konieczność uwzględniania starzenia się społeczeństwa w planach i kierunkach rozwoju społecznego gminy.

3.7.1 Świadczenia finansowe

Do zadań własnych samorządu gminy należą zadania określone w ustawie z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej, są to m.in.: zasiłki okresowe i celowe, pomoc rzeczowa, sprawienie pogrzebu, zapewnienie posiłku, schronienia, ubrania, dożywianie, praca socjalna. Rok 2023 to także wiele zmian w obowiązującej ustawie z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej, m.in. wprowadzenie wsparcia krótkoterminowego w domach pomocy społecznej; wprowadzenie usług sąsiedzkich, ochrona prawna dla pracownika socjalnego.

Na realizację zadań z pomocy społecznej w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2023 roku wydatkowano ogółem: **12.773.478,50 zł**

Do zadań zleconych gminie z zakresu pomocy społecznej w 2023 roku należało m.in: przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych, opłacanie składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w przepisach o powszechnym ubezpieczeniu w Narodowym Funduszu Zdrowia, oraz udzielenie pomocy w formie specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi, wypłata wynagrodzenia dla opiekunów prawnych, świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi, realizacja zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych.

Od kilku lat zauważalny jest proces starzenia się społeczeństwa i w latach najbliższych lokalna polityka społeczna powinna rozwijać się w kierunku zapewnienia wsparcia osobom starszym oraz z niepełnosprawnościami.

W ubiegłym roku w domach pomocy społecznej przebywało 26 mieszkańców Gminy Karlino (liczba na poziomie powyżej 20 osób utrzymuje się już od kilku lat). W związku z pobytem w domu pomocy społecznej mieszkańcy ponoszą odpłatność w wysokości 70% dochodów netto. Pozostałą część wnoszą odpowiednio członkowie rodziny zobowiązani do alimentacji (zstępni przed wstępnymi) oraz Gmina Karlino.

Z usług opiekuńczych w 2022 roku skorzystało 26 mieszkańców Gminy Karlino. Usługi świadczone były przez opiekunki zatrudnione na umowę o pracę w Miejsko–Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Karlinie.

Dodatkową grupą zadań było wspieranie obywateli Ukrainy na podstawie Ustawy z dnia 12 marca 2022 roku o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa. Na podstawie tej ustawy wypłacano świadczenia pieniężne z tytułu zapewnienia zakwaterowania i wyżywienia, świadczenia finansowe z pomocy społecznej (zasiłki okresowe i stałe), świadczenia rodzinne i zasiłki celowe. Finansowano również wyżywienie 14 dzieci.

3.7.2 Świadczenia niefinansowe

Poważną kwestią społeczną jest bezdomność. Za osobę bezdomną uznaje się osobę niezamieszkujejącą w lokalu mieszkalnym w rozumieniu przepisów o ochronie praw lokatorów i mieszkaniowym zasobie gminy i niezameldowaną na pobyt stały, w rozumieniu przepisów o ewidencji ludności, a także osobę niezamieszkujejącą w lokalu mieszkalnym i zameldowaną na pobyt stały w lokalu, w którym nie ma możliwości zamieszkania²³.

Na terenie Gminy Karlino w roku 2023 przebywało 11 osób bezdomnych. Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej we współpracy ze Strażą Miejską w Karlinie monitorował ich sytuację, zabezpieczał w żywność, ciepłą odzież, pościel, koce itp. W przypadku konieczności zabezpieczenia tych osób wydawano zlecenia na zakup opału.

Podpisane umowy z Towarzystwem im. Św. Brata Alberta Koło Koszalińskie oraz ze Schroniskiem dla Osób Bezdomnych z usługami opiekuńczymi w Nowym Jasińcu zapewniają miejsca osobom potrzebującym schronienia. W ubiegłym roku z tej formy pomocy skorzystały dwie osoby.

W 2023 roku Gmina Karlino przystąpiła do realizacji zadania pn. **„Utworzenie dwóch mieszkań chronionych typu treningowego”**. Zadanie finansowane było ze środków Programu kompleksowego wsparcia dla rodzin „Za życiem”- Priorytet IV. Wsparcie mieszkaniowe. Działanie 4.4. Tworzenie mieszkań chronionych dla osób z niepełnosprawnością”. Funkcjonują one w strukturach Centrum Usług Społecznych.

²³ Definicja zgodnie z art. 6 pkt 8 *Ustawa o pomocy społecznej z 12 marca 2004 r.*

Mieszkania chronione mają na celu przygotowanie, pod opieką specjalistów, osób tam przebywających do prowadzenia samodzielnego życia lub wspomaganie tych osób w codziennym funkcjonowaniu. Świadczone usługi polegają na nauce, rozwijaniu lub utrwalaniu umiejętności w zakresie samoobsługi, zaspokajania potrzeb życiowych, prowadzenia gospodarstwa domowego, załatwiania spraw urzędowych, utrzymywania więzi rodzinnych, poszukiwania pracy i uczestniczenia w życiu społeczności lokalnej.

Z pobytu w mieszkaniach chronionych w 2024 roku skorzystało 2 mężczyzn i 1 kobieta ze znacznym i umiarkowanym stopniem niepełnosprawności.

Jednym z zadań realizowanych przez Centrum Usług Społecznych w Karlinie jest **Asystent Osobisty Osoby Niepełnosprawnej**. W 2023 roku z 6 osobami z niepełnosprawnościami pracowało 5 asystentów, zatrudnionych na umowę zlecenie. Do ich zadań należy m.in. pomoc w dotarciu do placówki oświatowej czy służby zdrowia, instytucji czy urzędów, do rodziny lub na wydarzenia kulturalne, itp., pomoc w zrealizowaniu przez uczestnika programu zakupów, nawiązaniu kontaktu z organizacjami, korzystaniu z dóbr kultury.

Pracownicy Ośrodka w okresie przed świętami Bożego Narodzenia włączyli się ponownie do akcji **Lukrowana Gwiazdka**, w efekcie której w Wigilię samotnym mieszkańcom Gminy Karlino dostarczane były potrawy wigilijne przygotowane wcześniej przez sąsiadów.

W ramach współpracy ze Spółdzielnią Socjalną „Dobra Marka” z Karlina przy Karlińskim Ośrodku Kultury ustawiona została **Karlińska Społeczna Lodówka**. Mogą z niej skorzystać wszyscy chętni mieszkańcy Gminy.

Współpraca z Gminą Biesiekierz umożliwia korzystanie z zajęć Środowiskowego Domu Samopomocy w Biesiekierzu. Z tej możliwości skorzystał jeden mieszkaniec Gminy Karlino.

Na mocy ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 roku o nieodpłatnej pomocy prawnej oraz edukacji prawnej (Dz.U.2015.1255) i porozumienia zawartego pomiędzy Gminą Karlino i Powiatem Białogardzkim w Karlińskim Ośrodku Kultury funkcjonuje **Punkt nieodpłatnej pomocy prawnej**. Z tej formy darmowej pomocy mogą skorzystać: młodzież do 26. roku życia, osoby posiadające ważną Kartę Dużej Rodziny, seniorzy po ukończeniu 65 lat, osoby fizyczne, którym w okresie roku poprzedzającego zostało przyznane świadczenie z pomocy społecznej, kombatancki, weterani, zagrożeni lub poszkodowani katastrofą naturalną, klęską żywiołową lub awarią techniczną.

3.8 Ochrona środowiska

Ważnym obszarem gminnej polityki jest ochrona środowiska. Podejmowane działania zmierzają nie tylko do zachowania standardów ekologicznych, ale również do kreowania aktywności prośrodowiskowej.

W ramach działań proekologicznych w karlińskim Urzędzie Miejskim działa punkt konsultacyjny rządowego programu dofinansowania **„Czyste Powietrze”**. Program zakłada poprawę jakości powietrza oraz zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych poprzez wymianę źródeł ciepła i poprawę jakości powietrza.

Realizacji tych celów służy również uruchomiony w 2023 roku program priorytetowy **„Ciepłe mieszkanie”**, w ramach którego można ubiegać się o dotację na wymianę źródła ciepła oraz prace związane z wymianą stolarki okiennej i drzwiowej w budynkach mieszkalnych wielorodzinnych liczących od 3 do 7 mieszkań.

Gmina Karlino bierze udział w organizowanym przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Szczecinie naborze wniosków na **usuwanie azbestu**. Usunięto łącznie ponad 27 Mg odpadów azbestowych z 11 nieruchomości.

Istotną kwestią są działania podejmowane w celu osiągnięcia poziomu recyklingu. Główny nacisk kładziony jest na współpracę ze spółdzielniami i wspólnotami mieszkaniowymi w celu wypracowania dobrych nawyków związanych z segregacją odpadów. Od 2021 roku mieszkańcy korzystają z bezpłatnego **Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych**.

W ramach gminnego Programu Ochrony Środowiska prowadzona jest działalność edukacyjna, kierowana zarówno do najmłodszych, jak i do dorosłych mieszkańców. Podopieczni placówek edukacyjnych uczą się segregacji odpadów czy oszczędzania wody, włączają się w ogólnopolskie i ogólnoświatowe kampanie proekologiczne, organizowane są m.in. akcje sprzątania lokalnego środowiska czy zwracający uwagę na problemy ekologiczne Dzień Ziemi. Tematykę tę podejmują też organizowane w szkołach konkursy plastyczne.

W 2023 roku w ramach pozyskanego dofinansowania z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Szczecinie realizowała zadanie pn. **„Bądź świadomy, działaj zgodnie z zasadami 5R”**. W ramach kampanii do wszystkich gospodarstw

domowych na terenie Gminy Karlino trafiły ulotki informujące o prawidłowej segregacji odpadów, a w czterech szkołach podstawowych gminy przeprowadzone zostały warsztaty.

Z myślą o najmłodszych w Zespole Szkół w Karlinie oraz w Szkole Podstawowej w Daszewie powstały **Ekopracownie**, w których dzieci i młodzież uczą się o ochronie przyrody i zielonej energii. Ich stworzenie było możliwe dzięki dofinansowaniu z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Szczecinie.

Wiedzę w zakresie działań na rzecz środowiska dzieci i młodzież zdobywają także na eko-warsztatach organizowanych przez Regionalne Centrum Turystyki i Sportu w Karlinie i Karliński Ośrodek Kultury. Od 18 lat odbywa się również doroczny spływ kajakowy Parsętą, połączony ze sprzątnięciem rzeki.

3.9 Pobudzanie aktywności obywatelskiej

Na mocy uchwały Nr LXIV/651/23 Rady Miejskiej w Karlinie z dnia 24 listopada 2023 roku, Gmina Karlino przyjęła program współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na rok 2024. Dokument ten zawiera zasady, formy i priorytety współpracy, a także ramy finansowe i organizacyjne. Program stanowi szczegółowy plan działań samorządu na rzecz integracji i wsparcia społeczności poprzez współpracę z organizacjami pozarządowymi.

Analiza raportu z realizacji programu współpracy Gminy Karlino z organizacjami pozarządowymi za 2022 rok, przedstawia się następująco:

Celem programu było rozwijanie współpracy między gminą a organizacjami pozarządowymi w celu zwiększenia aktywności społecznej mieszkańców, wspierania działań pożytku publicznego oraz wykorzystania potrzeb społeczności. Zgodnie z treścią raportu z realizacji współpracy z organizacjami pozarządowymi za 2022 rok, na terenie Gminy Karlino funkcjonowały m.in. następujące organizacje pozarządowe oraz podmioty ekonomii społecznej, które realizowały zadania publiczne:

Tabela nr 23. Organizacje pozarządowe realizujące zadania na terenie Gminy Karlino

	Nazwa podmiotu	Zakres
1.	Stowarzyszenie SOS Wioski Dziecięce w Polsce	Wsparcie rodzinne, w trudnej sytuacji życiowej – działania z zakresu pomocy społecznej.
2.	Stowarzyszenie „Stonoga”	Ochrona i wsparcie osób niepełnosprawnych.
3.	Polski Związek Niewidomych, Okręg Zachodniopomorski Koło w Białogardzie	Działalność na rzecz osób niepełnosprawnych.
4.	Stowarzyszenie Integracji Społecznej „Droga”	Działania na rzecz osób niepełnosprawnych.
5.	Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów – Oddział Rejonowy Karlino	Działalność na rzecz seniorów.
6.	Ludowy Zespół Sportowy „Derby” Karścino	Działania na rzecz kultury fizycznej i sportu.
7.	Miejski Klub Sportowy „Sokół” Karlino	Działania na rzecz sportu.
8.	Stowarzyszenie „Klub Bokserski Karlino”	Działania na rzecz kultury fizycznej i sportu.
9.	Akademia Mluksiaków	Działania na rzecz kultury fizycznej i sportu.
10.	Międzyszkolny Ludowy Uczniowski Klub Sportowy w Karlinie	Działania na rzecz kultury fizycznej i sportu.
11.	Uczniowski Klub Sportowy TRAMP w Karlinie	Działania na rzecz kultury fizycznej i sportu.
12.	Stowarzyszenie Klub Sportowy „Speed”	Działania na rzecz kultury fizycznej i sportu.

Źródło: Sprawozdanie z realizacji programu współpracy Gminy Karlino z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego za 2021r.

Kolejnym wskaźnikiem aktywności obywatelskiej jest czynne korzystanie z prawa wyborczego. W Gminie Karlino uczestnictwo mieszkańców w wyborach przedstawia się następująco:

Tabela nr 24. Frekwencja mieszkańców Gminy Karlino w wyborach

	Wybory prezydenckie Tura I/II	Wybory do sejmu i senatu	Wybory do europarlamentu	Wybory samorządowe
Rok	2020	2023	2024	2024
Frekwencja w Gminie Karlino	48,31/53,81	59,6%	26,99%	44,30%
Frekwencja w Polsce ogółem	68.18%	74.38 %	40.20 %	51.94%

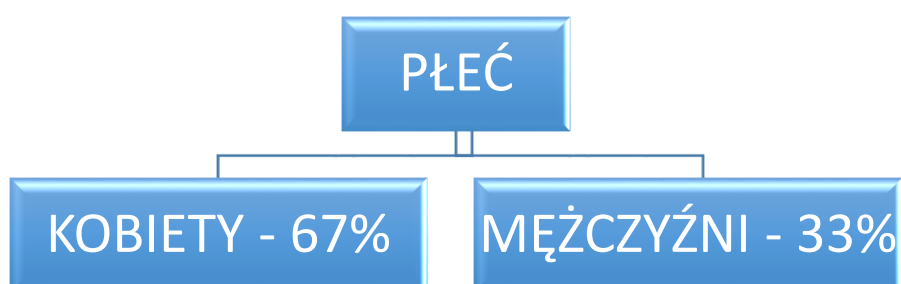
Źródło: www.wybory.gov.pl [dostęp: 4.12.2024r.]

Frekwencja wyborcza mieszkańców Gminy Karlino jest niska. W wyborach prezydenckich wzięło udział 68.18% uprawnionych obywateli Polski, natomiast w Gminie Karlino było to niespełna 54% w drugiej turze. Zdecydowanie najmniejszy udział w wyborach, mieszkańcy Gminy Karlino mieli w wyborach do europarlamentu. W wyborach samorządowych, nie wzięła udziału nawet połowa osób do tego uprawnionych.

4. Problemy społeczne i potrzeby mieszkańców Gminy Karlino – analiza badań ilościowych

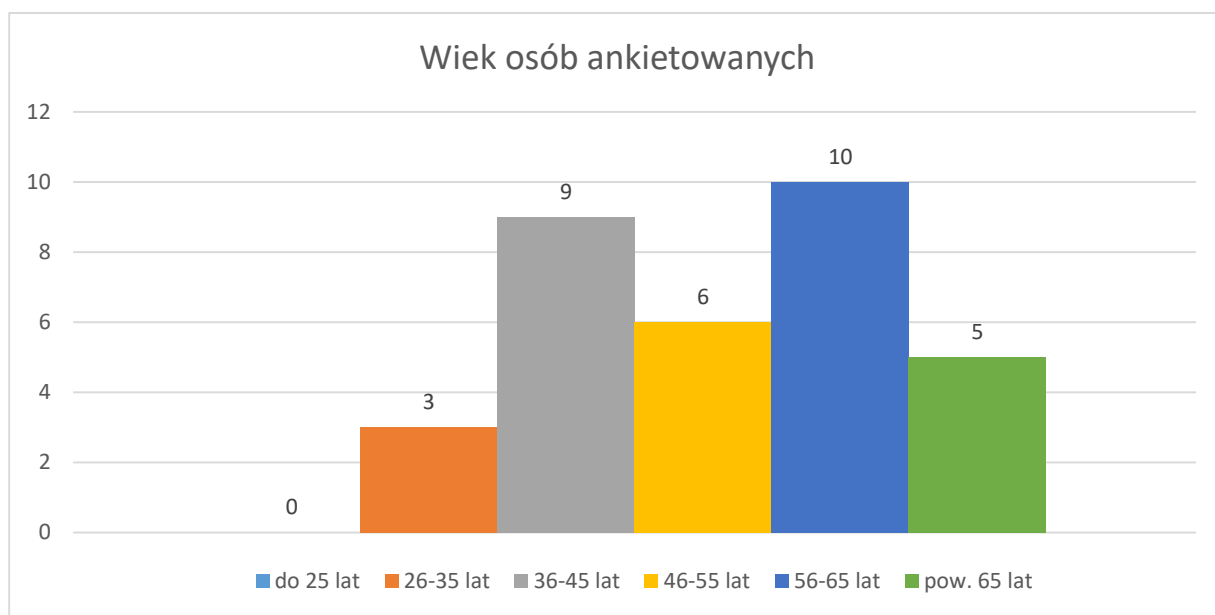
4.1 Struktura badanej próby

W badaniu mającym na celu diagnozę potrzeb mieszkańców wzięło udział łącznie 33 respondentów, 26 osób udzieliło odpowiedzi poprzez wypełnienie kwestionariuszy papierowych, natomiast 7 osób wzięło udział w badaniu poprzez wypełnienie ankiet internetowych.

W badaniu wzięły udział 23 kobiety oraz 10 mężczyzn.

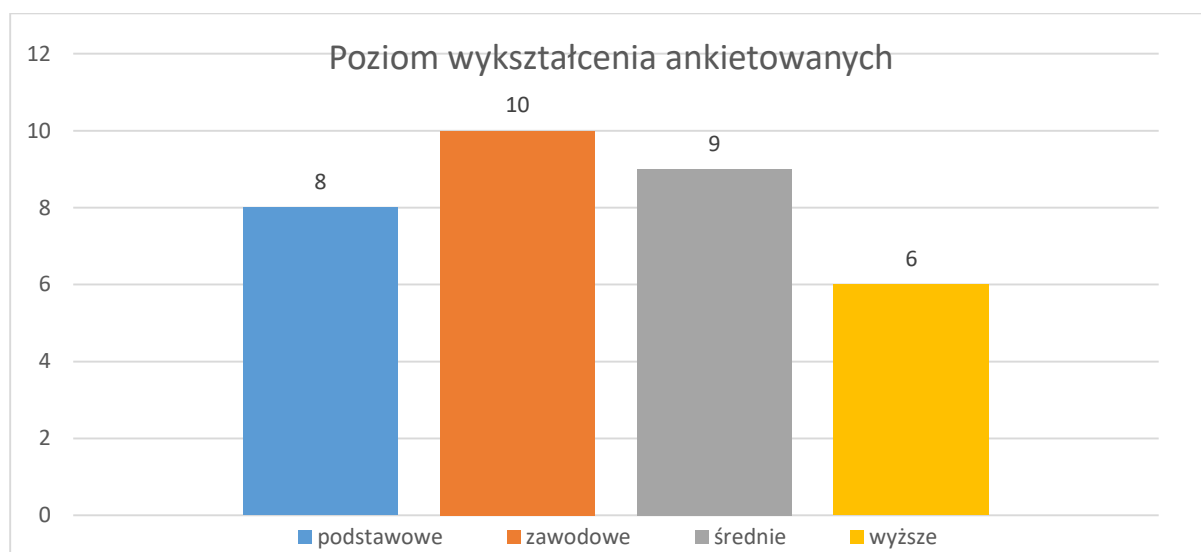
Wykres nr 6. Wiek osób ankietowanych

Źródło: opracowanie własne.

Najliczniejszą grupę ankietowanych stanowiły osoby w przedziale wiekowym 56-65 lat (30%) oraz 36-45 lat (27%).

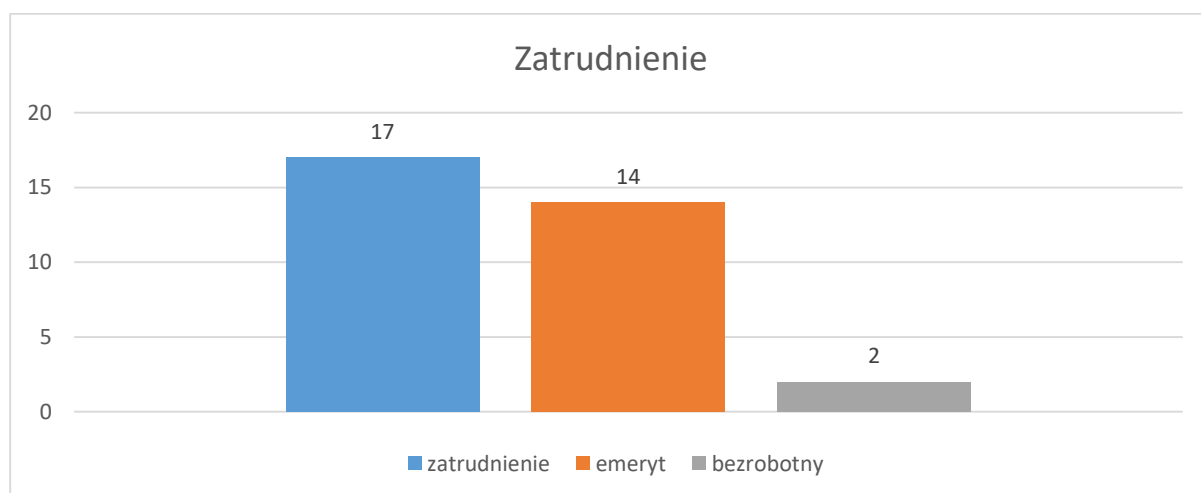
Wykres nr 7. Wykształcenie ankietowanych

Źródło: opracowanie własne.

Największa ilość respondentów (30%) posiada wykształcenie zawodowe, następna najliczniejsza grupa respondentów (27%) wykazuje wykształcenie średnie. Najmniej ankietowanych (18%) legitymuje się wykształceniem wyższym oraz podstawowym, które stanowi 24% ogółu.

Wykres nr 8. Zatrudnienie respondentów

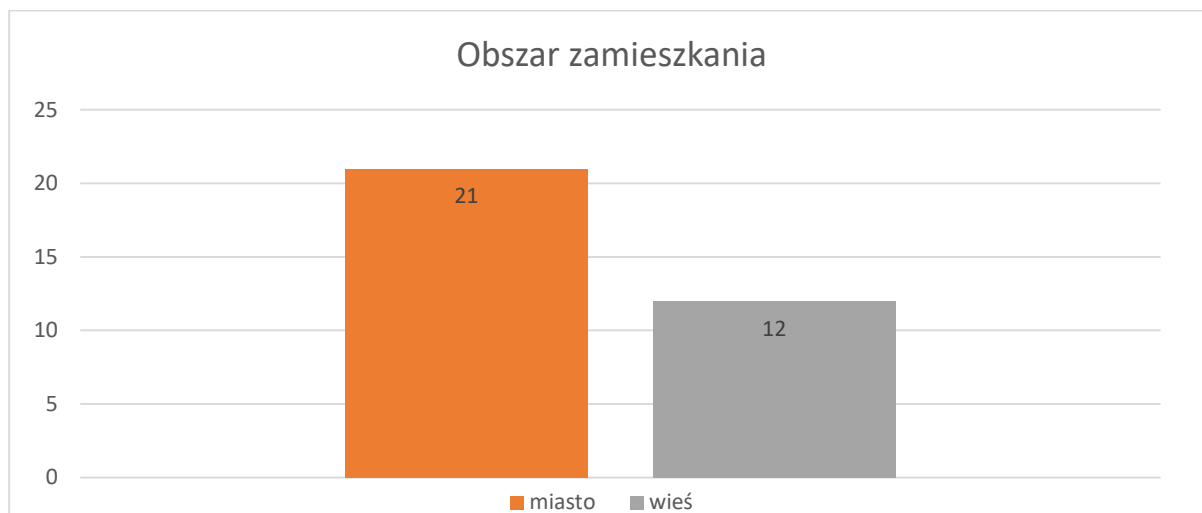

Źródło: opracowanie własne.

Analiza odpowiedzi ankietowanych, dotyczących zatrudnienia wykazała iż ponad połowa respondentów pozostaje w zatrudnieniu (52%), 14 osób czyli 42% deklaruje, że przebywa na świadczeniu emerytalnym natomiast 6% ankietowanych wskazało, iż obecnie pozostaje bez pracy.

Podczas badania został także przeanalizowany obszar zamieszkania ankietowanych. Z uzyskanych odpowiedzi wynika, iż znaczna większość respondentów prowadzi swoje centrum życiowe na obszarze miejskim (64% ankietowanych). Pozostała grupa zajmuje tereny wiejskie.

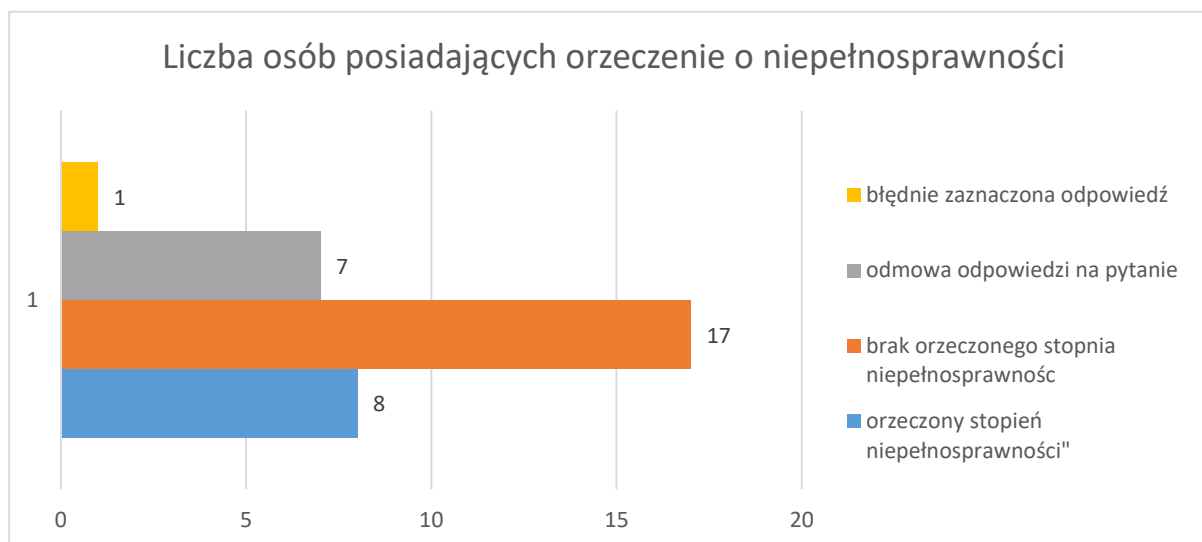
Wykres nr 9. Obszar zamieszkania ankietowanych

Źródło: opracowanie własne.

W badaniu zarówno poprzez ankiety papierowe i internetowe, brały udział osoby deklarujące posiadanie orzeczenia o niepełnosprawności. Było to 24% wszystkich ankietowanych, z zaznaczeniem, że 21% badanych odmówiło odpowiedzi na pytanie o posiadanie orzeczenia o stopniu niepełnosprawności, jedna osoba wypełniła ankietę z tym pytaniem błędnie – zaznaczając jednocześnie odpowiedź potwierdzającą i negującą posiadanie orzeczenia.

Wykres nr 10. Liczba osób z orzeczeniem o niepełnosprawności

Źródło: opracowanie własne.

4.2 Problemy społeczne występujące na terenie Gminy Karlino z perspektywy mieszkańców

Tabela nr 25. Główne problemy mieszkańców Gminy Karlino zdaniem ankietowanych

Jakie główne problemy społeczne występują na terenie gminy Karlino?	
	liczba odpowiedzi
uzależnienia	25
bezrobocie	21
niewystarczający dostęp do usług medycznych	19
przemoc	15
utrudniony dostęp do komunikacji miejskiej	14
zaburzenia emocjonalne i psychiczne	14
bariery architektoniczne	11
brak empatii	11
niewystarczająca oferta wsparcia dla osób niepełnosprawnych	8
samotność	7
bezdомność	6
dyskryminacja	0

Źródło: opracowanie własne.

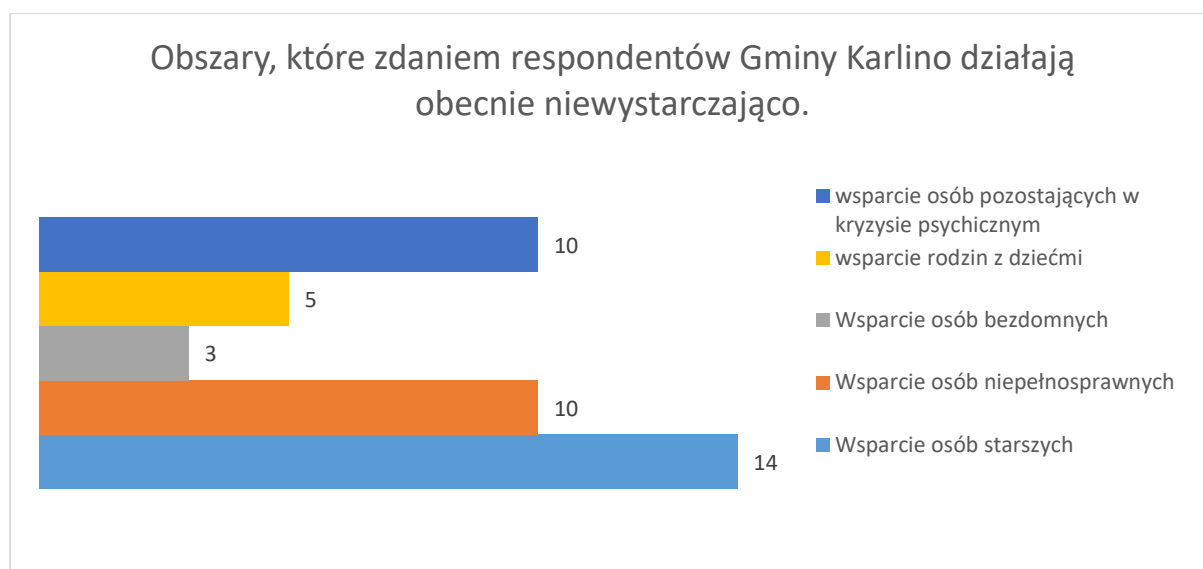
Podczas badań w ramach diagnozy potrzeb i potencjału usług społecznych, ankietowani zostali zapytani o różne kwestie związane z funkcjonowaniem Gminy Karlino. Analiza odpowiedzi wykazała, iż jako główne problemy według respondentów, występujące na terenie gminy zostały wskazane:

- uzależnienia, które wskazało 76% ankietowanych,
- bezrobocie, które wskazało 64%,
- niewystarczający dostęp do usług medycznych, wskazane przez 58% badanych,
- przemoc, która została wskazana przez 45%,
- utrudniony dostęp do komunikacji miejskiej i zaburzenia emocjonalne i psychiczne, wskazane przez 42% badanych.

Respondentów zapytano o obszary funkcjonujące, które ich zdaniem działają obecnie nie wystarczająco. Wśród podanych odpowiedzi najczęściej pojawiały się te dotyczące wsparcia osób starszych, które wskazało 43% ankietowanych. Kolejnym obszarem

wymagającym ulepszenia jest w tym samym wymiarze wsparcie osób pozostających w kryzysie psychicznym a także wsparcie osób z niepełnosprawnością, które zostało wskazane przez 30% respondentów. Następnie klasyfikuje się wsparcie rodzin z dziećmi (15%) oraz wsparcie osób bezdomnych, które zostało wskazane przez 9% ankietowanych.

Wykres nr 11. Obszary wsparcia, które zdaniem ankietowanych działają niewystarczająco

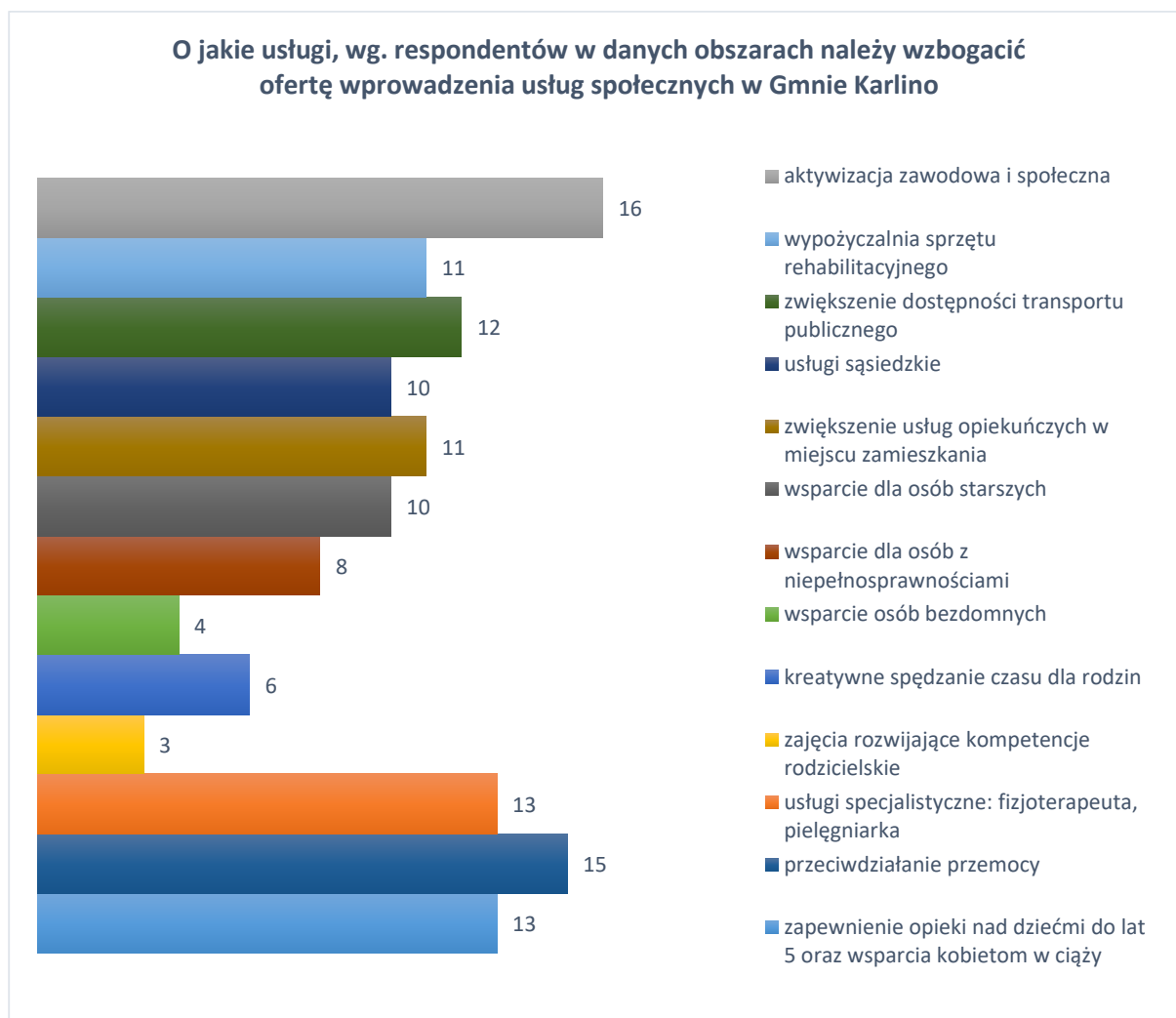

Źródło: opracowanie własne.

W momencie poznania obszarów w gminie, które według respondentów działają niewystarczająco, należy się przyrzeć odpowiedziom dotyczącym obszarów, w których ankietowani widzą braki i konieczność rozbudowania usług w tych sferach. Podczas badań ankietowani zostali poproszeni o wskazanie w jakich obszarach według nich należy wzbogacić ofertę usług na terenie Gminy Karlino. Respondentom zostały przedstawione propozycje z możliwością wyboru kilku odpowiedzi. Jak wynika z analizy odpowiedzi ankietowanych, obszarem, który wymaga wzbogacenia oferty w największym wymiarze jest aktywizacja zawodowa i społeczna, którą wskazało 48% badanych. Niewiele mniej, bo 45 % wskazało na konieczność rozwoju usług w obszarze przeciwdziałania przemocy. Następnymi obszarami, zgodnie z ilością odpowiedzi badanych są usługi specjalistyczne: fizjoterapeuta oraz zapewnienie opieki nad dziećmi do lat 5, wsparcie kobiet w ciąży. Obszary te zostały wskazane przez 45% ankietowanych. Następnie klasyfikuje się kolejno zwiększenie dostępności do transportu publicznego (36%), wypożyczalnia sprzętu rehabilitacyjnego i zwiększenie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania (po 33%), następnie wsparcie dla osób starszych i usługi sąsiedzkie (po 30%), wsparcie dla osób

z niepełnosprawnościami (24%), kreatywne spędzanie czasu dla rodzin (18%), wsparcie osób bezdomnych (13%). Najmniejsza ilość odpowiedzi w tym zakresie dotyczyła zajęć rozwijających kompetencje, było to 9% wszystkich ankietowych. Zaznaczyć jednak należy, że każdy z proponowanych obszarów został w mniejszym bądź większym zakresie wskazany przez respondentów. Jest to informacja ważna dla niniejszej diagnozy, z uwagi na konieczność przyjrzenia się również tym sferom, które zostały wskazane w mniejszej ilości badanych w trakcie planowania usług społecznych w Gminie Karlino – czy zapotrzebowanie na usługi w tych obszarach będzie wzrastało.

Wykres nr 12. Rodzaj usług, które według respondentów należy wprowadzić w Gminie Karlino

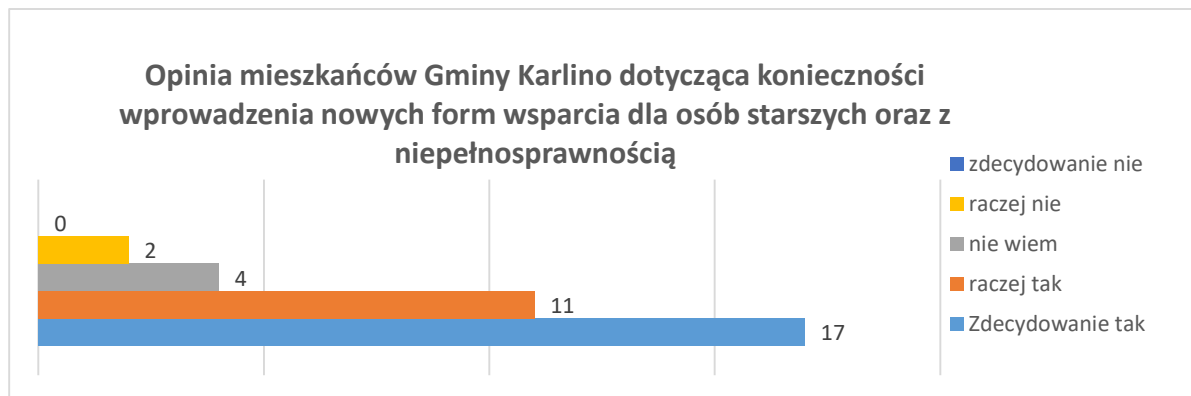

Źródło: opracowanie własne.

Ankietowani wskazali najwyższą rangę dla usług społecznych skierowanych nie do konkretnej grupy społecznej, tylko dla całego społeczeństwa poprzez szeroko pojętą aktywizację zawodową i społeczną oraz przeciwdziałanie przemocy, a także łatwiejszy dostęp do transportu publicznego.

Ankietowani pozytywnie wyrazili się także na pomysł o wprowadzeniu nowych form wsparcia dla osób starszych oraz z niepełnosprawnościami.

Wykres nr 13. Opinia ankietowanych dotycząca konieczności wprowadzenia nowych form wsparcia dla osób z niepełnosprawnościami i osób starszych.

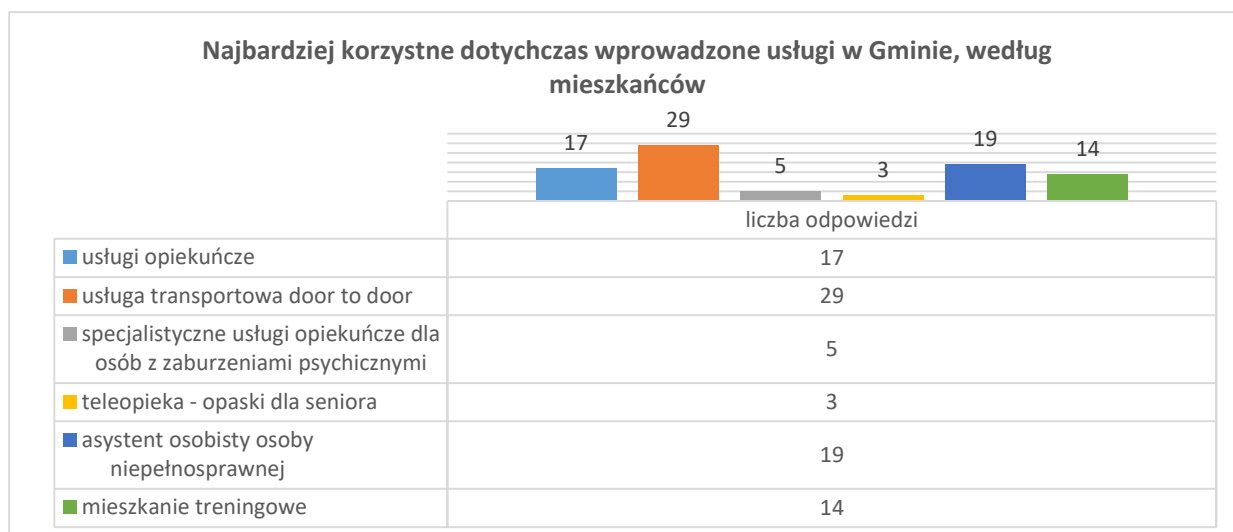

Źródło: opracowanie własne.

Zdecydowana większość, bo 85% badanych odpowiedziała twierdząco na pytanie o konieczność wprowadzeniu nowych form wsparcia dla seniorów i osób z niepełnosprawnością, w tym 52% odpowiedziało na powyższe pytanie „zdecydowanie tak”. Żaden z ankietowanych nie zaznaczył odpowiedzi „zdecydowanie nie”, a zaledwie 6% badanych odpowiedziało, że nowe formy wsparcia dla seniorów i z niepełnosprawnościami raczej nie są dostępne. 13% ankietowanych odpowiedziało „nie wiem” na wybrane zagadnienie.

Mieszkańcy zostali również zapytani o najbardziej korzystne funkcjonujące już usługi w gminie.

Wykres nr 14. Najkorzystniejsze, funkcjonujące dotychczas usługi na terenie Gminy Karlino według respondentów

Źródło: opracowanie własne.

Bezapelacyjnie, najkorzystniejszą usługą funkcjonującą już na terenie Gminy Karlino jest usługa transportowa DOOR TO DOOR, która została wskazana przez 88% respondentów. Kolejno klasyfikuje się asystent osobisty osoby niepełnosprawnej (58%), usługi opiekuńcze (52%), mieszkanie treningowe (42%), specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi (15%) oraz 9% wskazanych odpowiedni na teleopiekę – opaski dla seniora. Z analizy odpowiedzi respondentów jasno wynika, że usługa transportu dla mieszkańców jest niezwykle cenna i potrzebna, w związku z czym jest wysoka zasadność kontynuowania tej usługi na terenie Gminy.

Ocena najkorzystniejszych usług na terenie Gminy Karlino, przekłada się w znacznym stopniu na usługi, z których respondenci mieli możliwość skorzystania w ciągu ostatniego roku.

Wykres nr 15. Aktywności, w których respondenci brali udział w ciągu ostatnich 12 miesięcy

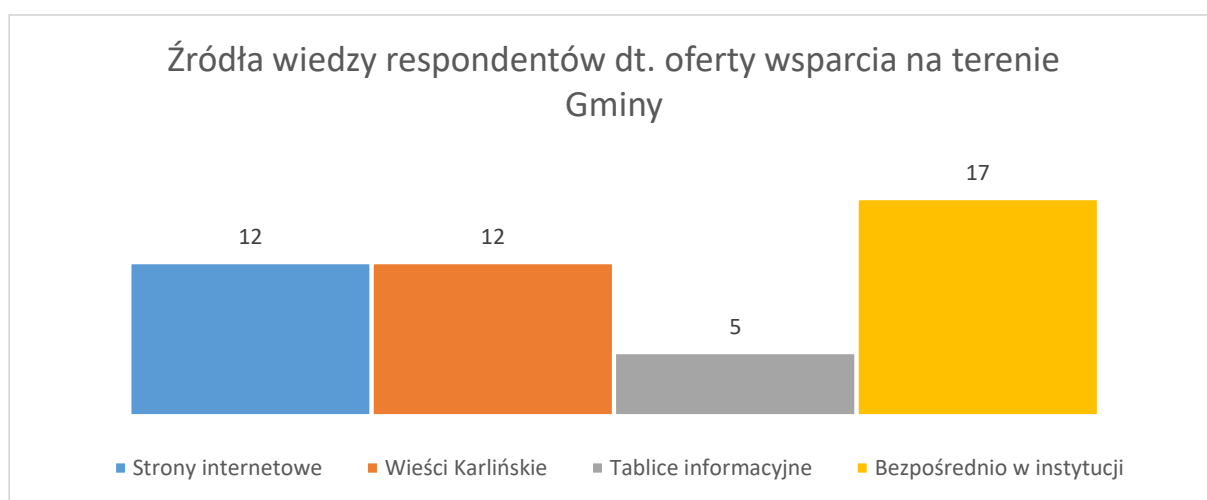
Źródło: opracowanie własne.

Wśród ankietowanych najpopularniejszą usługą z której mieli możliwość i potrzebę skorzystać była usługa transportowa door to door, kolejno były to usługi opiekuńcze. Dwie osoby skorzystały z opaski dla seniora oraz specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi, tylko jeden respondent skorzystał ze wsparcia w postaci

asystenta osoby niepełnosprawnej. Wśród ankietowanych nie było nikogo, kto skorzystał z mieszkania treningowego.

Jak wynika z deklaracji respondentów, najpopularniejszym sposobem zdobywania informacji na temat wsparcia realizowanego dla mieszkańców Gminy Karlino jest bezpośrednia wizyta w instytucji, co podaje 52% badanych. Kolejnym źródłem uzyskiwania informacji są strony internetowe oraz *Wieści Karlińskie*, które zostały wskazane przez 36% respondentów. Z tablic informacyjnych korzysta zaledwie 15% badanych.

Wykres nr 16. Źródła wiedzy respondentów dt. oferty wsparcia na terenie Gminy

Źródło: opracowanie własne.

4.3 Wyniki badania jakościowego z odbiorcami usług społecznych

Do wywiadu pogłębionego poproszonych zostało łącznie 20 osób, w tym 10 osób reprezentujących grupę osób z posiadaniem orzeczenia o niepełnosprawności oraz 10 osób starszych. Celem badania jest zidentyfikowanie potrzeb mieszkańców w zakresie usług społecznych oraz danych o potencjale usługowym środowiska socjalnego. Przed rozpoczęciem wywiadów respondenci zostali poinformowani o celu niniejszego badania oraz o anonimowości.

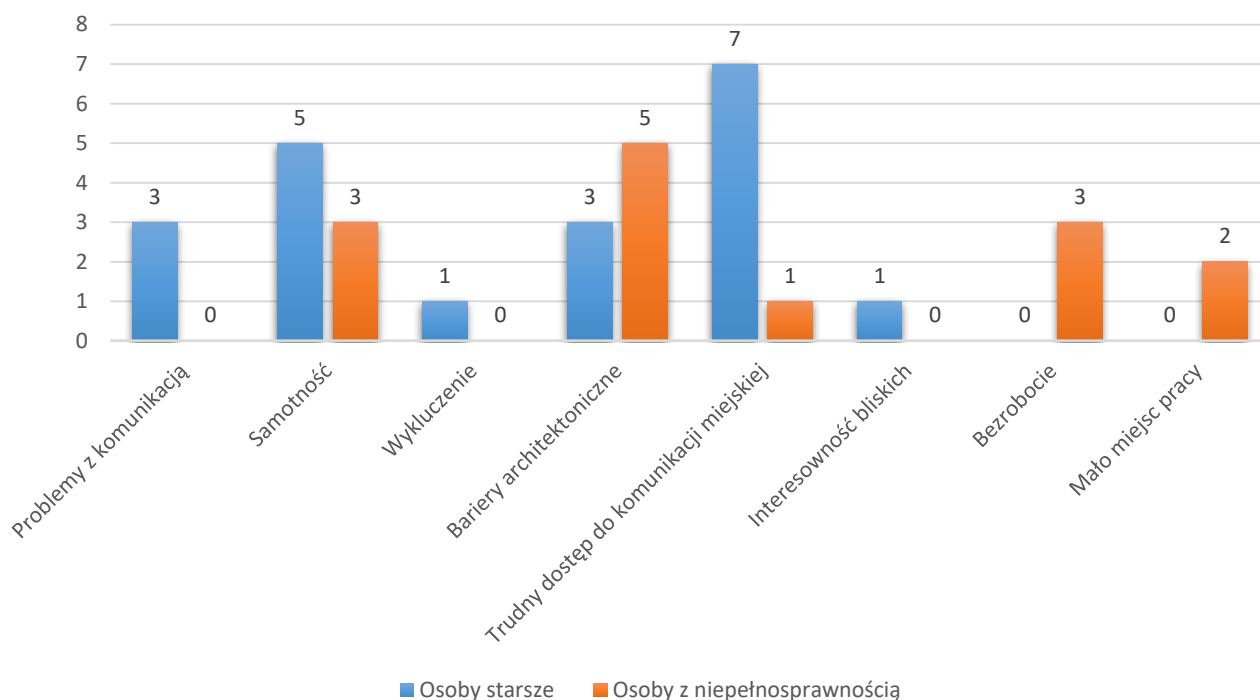
Tabela nr 26. Metryczka dot. respondentów

		Osoby starsze	Osoby z niepełnosprawnościami
Płeć	Kobiety	8	7
	Mężczyźni	2	3
Wiek	30-40	-	1
	41-50	-	6
	51-60	2	2
	61-70	4	1
	71-80	3	-
	80+	1	-
Wykształcenie	podstawowe	1	5
	zawodowe	4	3
	średnie	3	2
	wyższe	2	-
Sytuacja na runku pracy	Bezrobotny/a		0
	Aktywny/a zawodowo	1	10
	Emeryt/ka	10	
Zamieszkiwany obszar	Miasto	-	6
	Wieś	8	4
Stopień niepełnosprawności	lekki		2
	umiarkowany		5
	znaczny		3

Źródło: opracowanie własne.

Wykres nr 17. Jakiej są w opinii ankietowanych główne problemy społeczne osób z niepełnosprawnościami/ osób starszych i ich rodzin

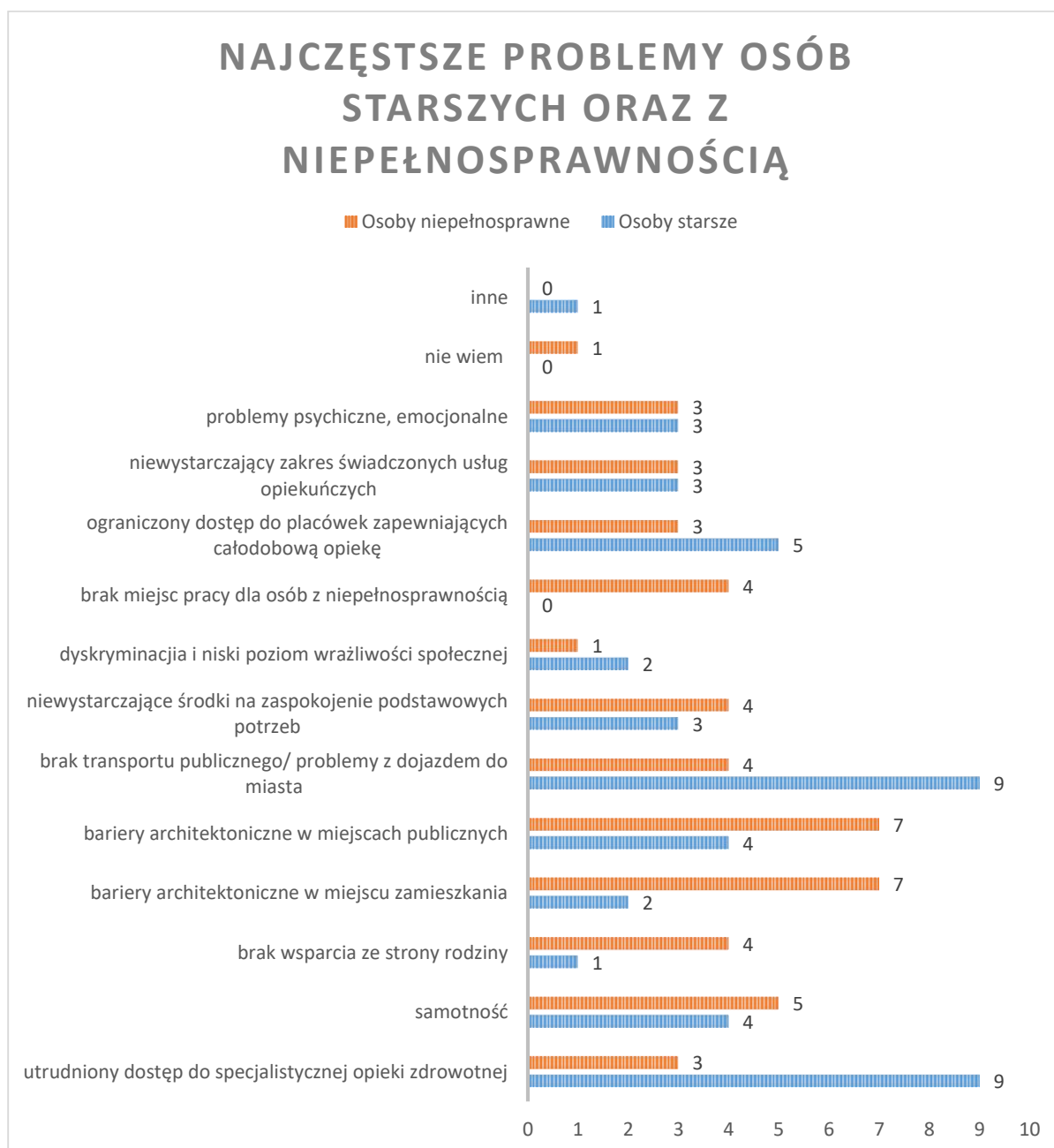
Główne problemy społeczne osób z niepełnosprawnościami osób starszych i ich rodzin

Źródło: opracowanie własne.

Według respondentów reprezentujących grupę seniorów, jako największe problemy dotyczące osób starszych stanowią trudny dostęp do komunikacji miejskiej oraz samotność. Natomiast wśród respondentów z niepełnosprawnościami, jako główne problemy zostały wskazane bariery architektoniczne, samotność oraz bezrobocie.

Wykres nr 18. Jakie są w opinii ankietowanych najczęstsze problemy osób z niepełnosprawnościami/ osób starszych

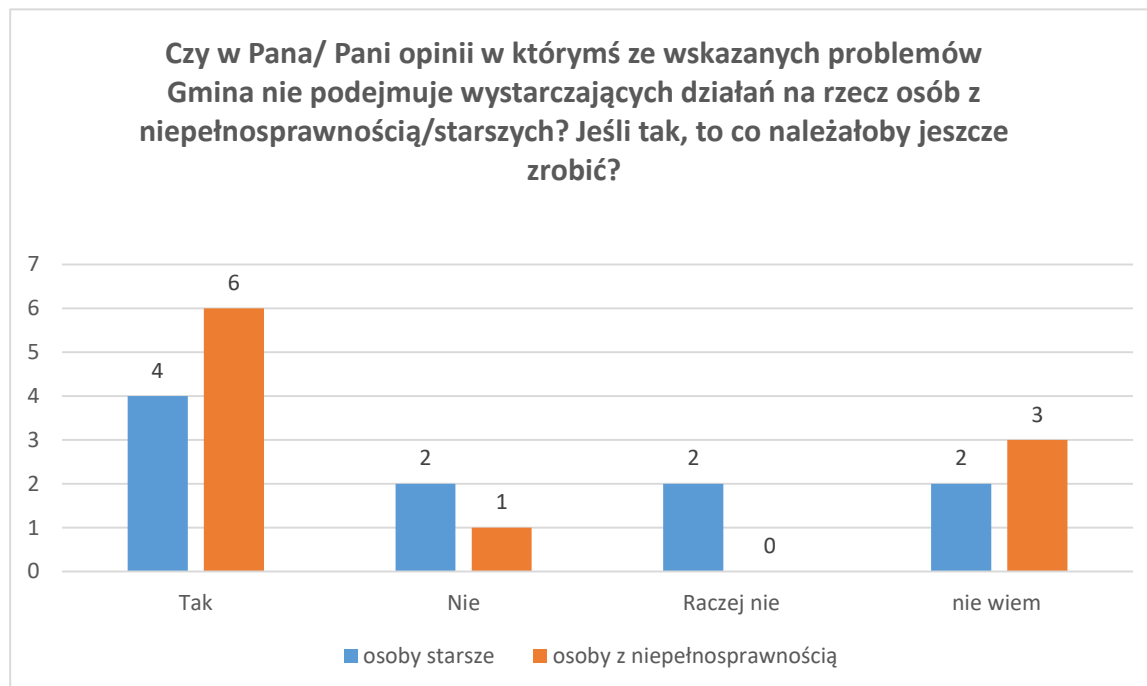

Źródło: opracowanie własne.

Jako najczęstsze problemy, z którymi borykają się osoby starsze oraz osoby z niepełnosprawnościami w codziennym funkcjonowaniu zostały wskazane bariery architektoniczne w miejscach publicznych oraz w miejscu zamieszkania. Wśród osób starszych najbardziej doskwierającym problemem według respondentów jest także brak transportu publicznego oraz utrudniony dostęp do specjalistycznej opieki zdrowotnej. Natomiast wśród odpowiedzi reprezentantów osób z niepełnosprawnościami, ilościowo zbliżone odpowiedzi dotyczą braku wsparcia ze strony rodziny, również utrudniony dostęp

do transportu publicznego, lecz pojawiły się także problemy dotyczące braku miejsc pracy oraz samotność.

Wykres nr 19. W których ze wskazanych problemów w opinii Gmina nie podejmuje wystarczających działań na rzecz osób z niepełnosprawnością, osób starszych

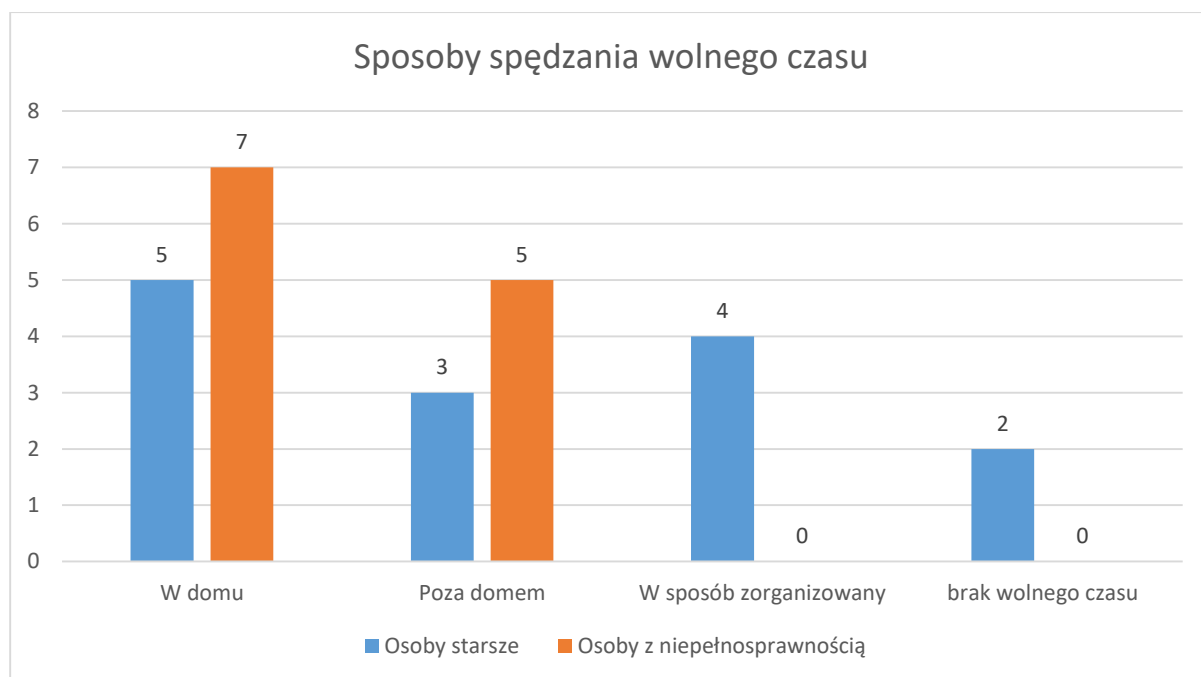
Źródło: opracowanie własne.

Zdaniem respondentów z grupy osób z niepełnosprawnościami 60% twierdzi, że Gmina nie podejmuje wystarczających działań na rzecz tych grup. W trakcie przeprowadzanych wywiadów, osoby które posiadają orzeczenie o niepełnosprawności oświadczały, iż ich zdaniem priorytetowymi zadaniami na terenie Gminy powinno być poszerzenie działalności Karlińskiego Ośrodka Kultury, w tym organizację wyjazdów kulturalnych. Kolejną kwestią wskazaną przez osoby z niepełnosprawnością są bariery architektoniczne w miejscach publicznych na terenie gminy, a także utrudniony dostęp do komunikacji miejskiej. W odpowiedziach respondentów pojawiła się również kwestia efektywniejszego zabezpieczania chodników w okresie zimowym z uwagi na śniegi i oblodzenia.

Natomiast wśród osób starszych 40% określiło, iż jest potrzebna wdrożenia działań na terenie Gminy, które mogłyby wesprzeć osoby starsze oraz z niepełnosprawnością. Zmiany, według tej grupy, powinny dotyczyć głównie komunikacji publicznej, a za czym idzie transportu, który zdaniem respondentów jest niewystarczający. Istotne również w ich odbiorze jest stworzenie miejsc całodobowej opieki oraz instytucji wsparcia i dziennego

pobytu. Należy zaznaczyć, iż w pytaniu o główne problemy osób starszych, połowa rozmówców wskazała, że głównym problem tych grup społecznych jest samotność. Seniorzy Gminy Karlino nastawieni są na integrację, samodzielność, jednak w chwili obecnej nie są w większości w stanie sami pokonać pojawiającej się trudności w integracji z innymi ludźmi.

Wykres nr 20. Sposoby spędzania wolnego czasu deklarowane przez osoby z niepełnosprawnością i osoby starsze

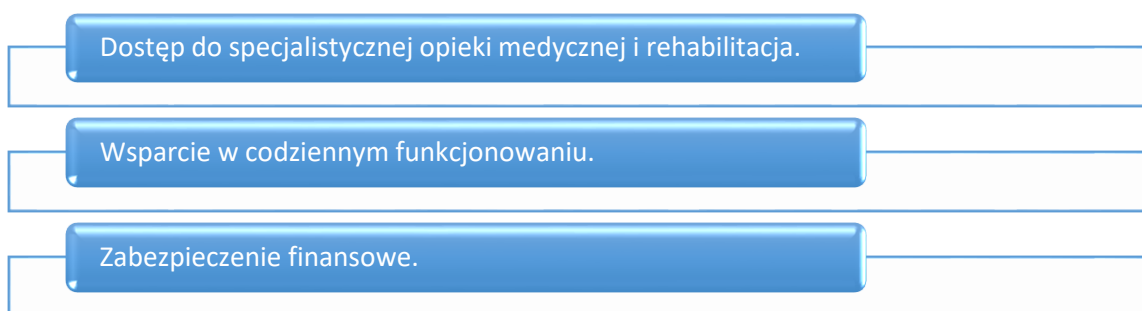
Źródło: opracowanie własne.

Połowa respondentów z grupy osób starszych zadeklarowała, że czas wolny spędza głównie w domu, są to aktywności typu czytanie książek, rozwiązywanie krzyżówek, prace ręczne. Osoby spędzające czas poza domem deklarują, że jest to praca lub udział w spotkaniach zorganizowanych przez świetlicę wiejską, koło gospodyń wiejskich. Nieliczna grupa (20%) oświadczyła, że nie ma wolnego czasu. Natomiast wśród osób z niepełnosprawnościami zdecydowana większość (70%) spędza czas głównie w domu, deklarując że jest to czas niezorganizowany, w nielicznych przypadkach jest to jazda na rowerze, spacer. Podczas rozmów z osobami z niepełnosprawnościami bardzo często pojawiała się ze strony badanych informacja, że często ten czas wolny jest spędzany w samotności, z uwagi na brak miejsc w których można poznać i spotykać się z innymi osobami.

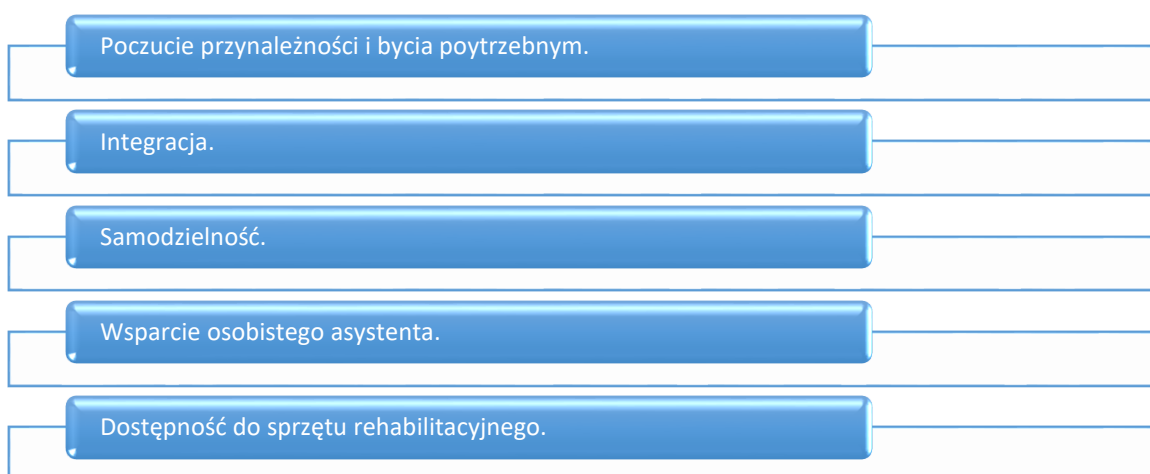
Następnie osoby starsze i z niepełnosprawnością zostały zapytane o wiedzę na temat miejsc funkcjonujących na terenie Gminy Karlino , które umożliwiają integrację społeczną. Na 20 respondentów, 9 osób oświadczyło, że nie ma takich placówek na terenie Karlina, 2 osoby poinformowały, że nie mają informacji na ten temat. Analiza powyższych danych jasno stwierdza, iż w działaniach podejmowanych przez Centrum Usług Społecznych należy skupić się na integracji osób starszych i z niepełnosprawnością, z zaznaczeniem tworzenia miejsc spotkań, aktywności a także poszerzenia form informacji, by fakt funkcjonowania takich miejsc dotarł do jak największej grupy osób zainteresowanych.

Następnie, odbiorcy usług zostali zapytani o główne potrzeby osób starszych oraz z osób z niepełnosprawnościami.

Wśród grupy respondentów, reprezentujących osoby starsze z analizy odpowiedzi można wyodrębnić 3 główne sfery potrzeb, są to:

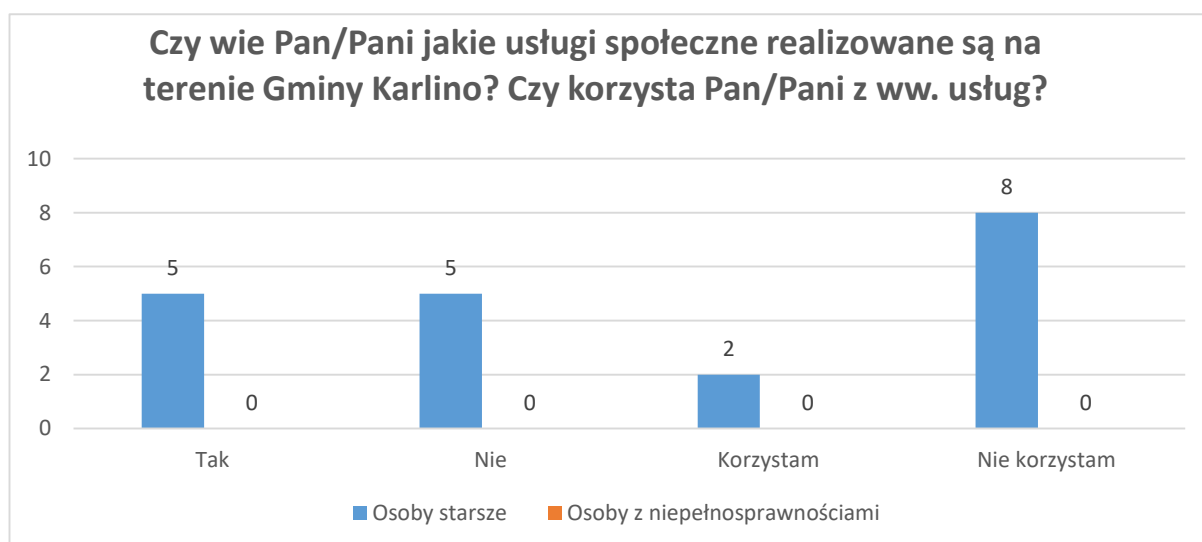
Natomiast, wśród rozmówców reprezentujących grupę osób z niepełnosprawnością, wyróżnia się 5 sfer potrzeb, tj.:

Z powstałej analizy, wynika że potrzeby osób starszych od potrzeb z osobami z niepełnosprawnościami różnią się. Seniorzy oczekują przede wszystkim zabezpieczenia w postaci opieki medycznej, natomiast wśród osób z niepełnosprawnością często pojawiała się odpowiedź, iż najwyższą potrzeb osób z niepełnosprawnością jest poczucie przynależności, integracja. Zarówno osoby starsze jak i z niepełnosprawnością, nastawione są na samodzielne funkcjonowanie i korzystanie ze wsparcia osób trzecich w momentach, w których już same nie są w stanie poradzić sobie z zaistniałą sytuacją. Największy wkład ze strony instytucji powinien polegać na stworzeniu dla mieszkańców gminy możliwości integracji, podejmowania aktywności w których odbiorcy będą czuli się potrzebni.

Podczas wywiadów pogłębionych, respondenci zostali zapytani o posiadane informacje na temat funkcjonujących już usług społecznych na terenie Gminy Karlino.

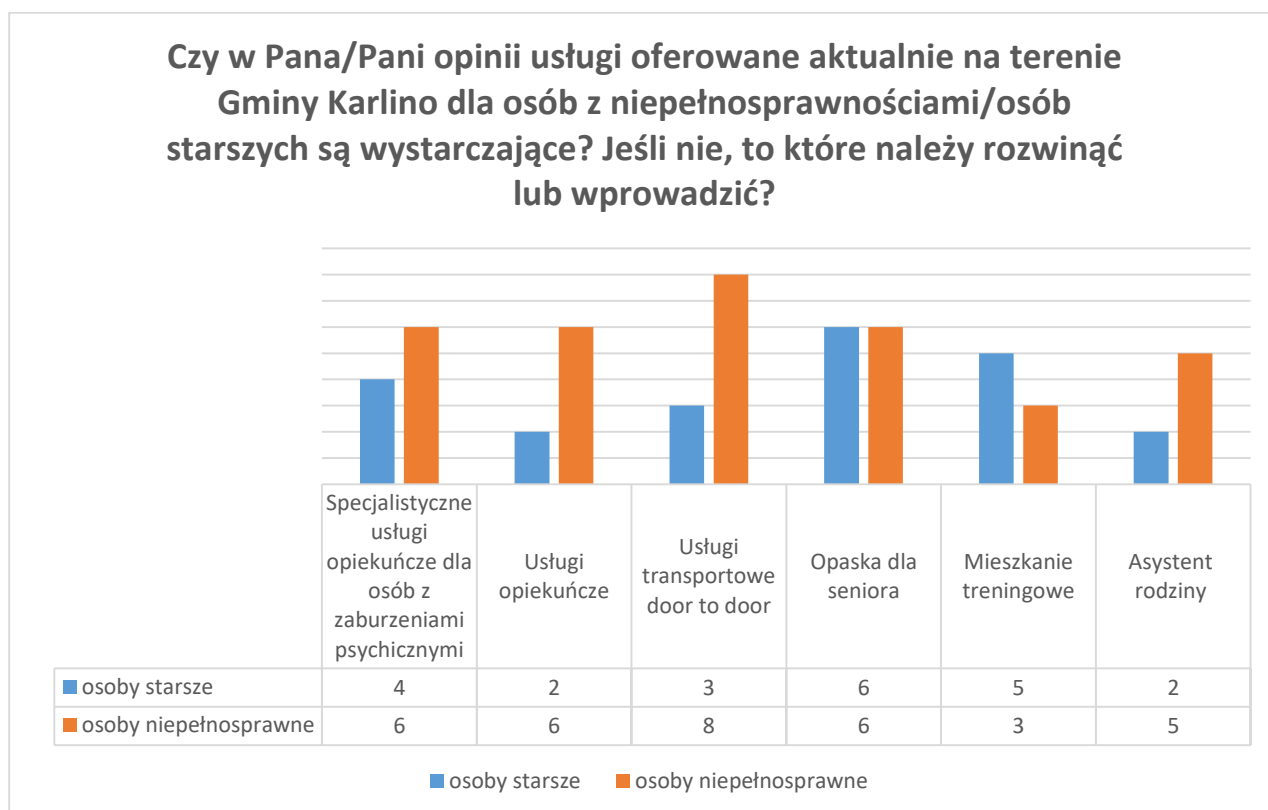
Wykres nr 21. Wiedza ankietowanych na temat realizowanych usług realizowanych na terenie Gminy Karlino

Źródło: opracowanie własne.

Znajomość funkcjonujących już usług społecznych wśród seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami na terenie Gminy Karlino jest nienajgorsza. Wśród ogółu ankietowanych 70% respondentów deklaruje, że wie jakie usługi społeczne funkcjonują na terenie gminy, jednak korzysta z nich zaledwie 45 % ogółu badanych. Wśród osób deklarujących korzystanie z usług społecznych, rodzajem usługi, z których wyżej wymienieni korzystają zostały wymienione dwie tj. usługa transportowa door to door oraz asystent osobisty osoby z niepełnosprawnościami.

Wykres nr 22. Jakie usługi zdaniem ankietowanych powinny zostać rozwinięte lub wprowadzone na terenie Gminy Karlino

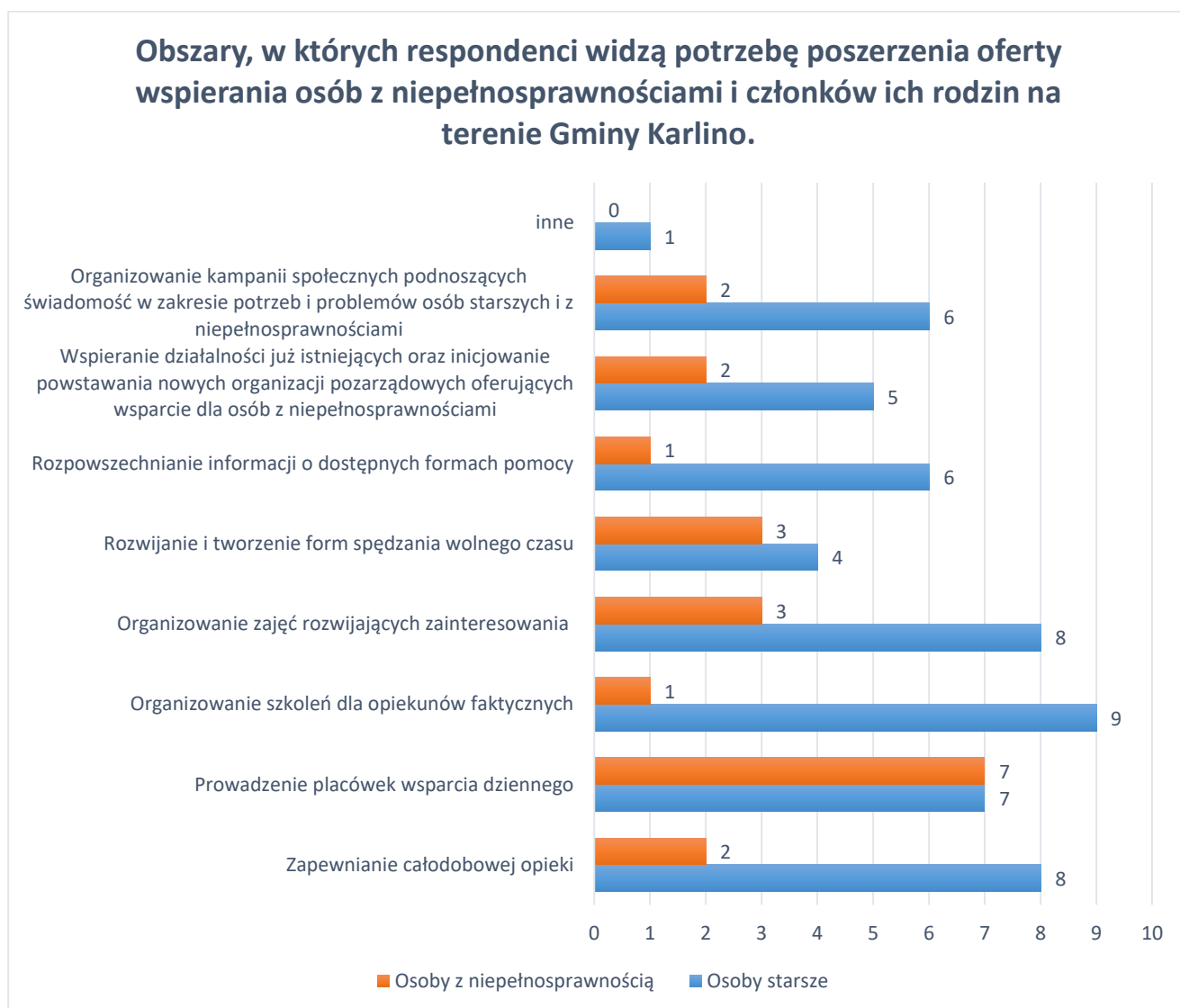

Źródło: opracowanie własne.

Z ogółu 20 ankietowanych, tylko dwie osoby uznały, że obecnie realizowane usługi są wystarczające biorąc pod uwagę ich udział oraz zakres. Analizując wywiad całościowo, może to wynikać z niewiedzy dotyczącej realizacji usług na terenie Gminy Karlino. Jedna osoba uznała, że wymiar usług zawsze będzie niewystarczający. Analizując powyższe dane jasno można stwierdzić, iż obecnie funkcjonujące i realizowane usługi są zasadne, a ich wymiar należy jedynie zwiększać. 60% ogółu badanych zadeklarowało, że powinna zostać rozbudowana usługa opaski dla seniora, nie wiele mniej, bo 55% jest zdania, że usługa door to door także wymaga rozwinięcia – znaczna większość odpowiedzi dotyczących rozwoju tej usługi pochodziła od osób z niepełnosprawnościami.

Respondenci zapytani o wiedzę na temat przekształcenia się Gminno-Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Karlino w Centrum Usług Społecznych w Karlino, w wymiarze 30% wskazali, iż wiedzą o tej zmianie, natomiast grupa 70% nie posiadała wiedzy na ten temat. Podczas realizacji zadania jakim jest powstanie Centrum Usług Społecznych, należy również zwrócić uwagę na dostępność informacji dla mieszkańców.

Wykres nr 23. W jakich obszarach zdaniem ankietowanych należy poszerzyć ofertę wspierania osób z niepełnosprawnościami i członków ich rodzin

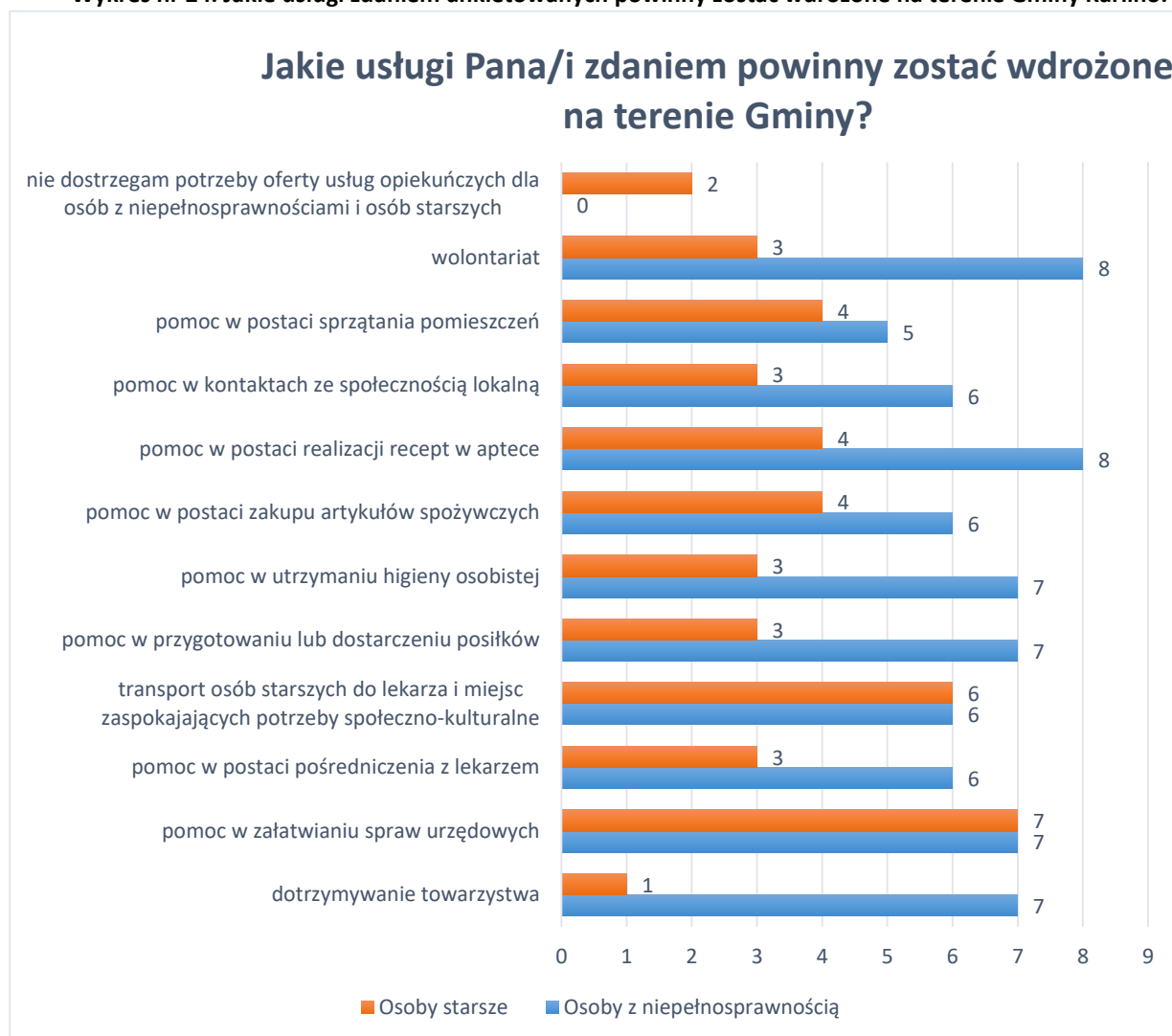

Źródło: opracowanie własne.

Wśród odpowiedzi dotyczących usług, których ofertę należy poszerzać na terenie Gminy Karlino są dość obszerne. Respondenci reprezentujący osoby starsze wskazali, że obszary, w które należy zainwestować na rzecz tej grupy społecznej to w szczególności: organizacja szkoleń dla opiekunów faktycznych, organizowanie zajęć rozwijających zainteresowania, zapewnianie całodobowej opieki. Kolejno z perspektywy osób starszych zostało wskazane prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz rozpowszechnianie informacji o dostępnych formach pomocy. Natomiast wśród reprezentantów osób z niepełnosprawnością najwięcej osób wskazało, że należy wzbogacić ofertę usług takich jak prowadzenie placówek wsparcia dziennego, które wskazało 70% badanych tej grupy, następnie rozwijanie i tworzenie form spędzania wolnego czasu oraz organizowanie zajęć

rozwijających zainteresowania, które zostało wskazane przez 30% respondentów z grupy osób z niepełnosprawnościami.

Wykres nr 24. Jakie usługi zdaniem ankietowanych powinny zostać wdrożone na terenie Gminy Karlino.

Źródło: opracowanie własne.

Zdaniem respondentów osoby z niepełnosprawnościami oraz osoby starsze na terenie Gminy Karlino potrzebują usług, w ramach których będzie realizowane wsparcie w postaci wolontariatu, pomocy w realizacji recept, załatwianiu spraw urzędowych, transportu do placówek medycznych, w miejsca zaspokajające potrzeby społeczno-kulturalne. Wśród osób z niepełnosprawnościami wyklarowała się także potrzeba dotrzymywania towarzystwa.

5. Potencjał instytucjonalny społeczności lokalnej i rekomendacje

5.1 Potencjał instytucjonalny społeczności lokalnej

Potencjał społeczności lokalnej w obszarze usług społecznych tworzą różne podmioty, niezależnie od sektora, który reprezentują. Łączy je to, że prowadzą lub mogą prowadzić działalność na terenie gminy w zakresie usług społecznych. Są to w szczególności:

- jednostki organizacyjne gminy;
- organizacje pozarządowe i podmioty, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego, tj.: osoby prawne i jednostki organizacyjne działające na podstawie przepisów o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej, o stosunku Państwa do innych kościołów i związków wyznaniowych oraz o gwarancjach wolności sumienia i wyznania, jeżeli ich cele statutowe obejmują prowadzenie działalności pożytku publicznego;
- stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego;
- spółdzielnie socjalne;
- spółki akcyjne i spółki z ograniczoną odpowiedzialnością oraz kluby sportowe

Wykaz zasobów instytucjonalnych stanowiących jednostki administracji samorządowej, jak również innych podmiotów mających siedzibę na terenie Gminy Karlino, które działają na rzecz wspólnoty ujęto poniżej.

Tabela nr 27. Zasoby instytucjonalne Gminy Karlino

Centrum Usług Społecznych	Zadania realizowane z zakresu pomocy społecznej: • świadczenia pieniężne; • świadczenia niepieniężne, w tym usługi społeczne; • system wsparcia rodziny.
Zakład Oświaty • Szkoła Podstawowa w Karlinie • Szkoła Podstawowa w Daszewie • Szkoła Podstawowa w Karścinie • Szkoła Podstawowa w Karwinie • Żłobek i Przedszkole Miejskie w Karlinie	Realizacja celów i zadań określonych: • w ustawie o systemie oświaty oraz w przepisach wykonawczych wydanych na jej podstawie; • w Programie Wychowawczo Profilaktycznym dostosowanych do potrzeb rozwojowych uczniów oraz potrzeb środowiska.
Urząd Miasta i Gminy Karlino	Lider w pozyskiwaniu środków zewnętrznych na rozwój społeczno-gospodarczy gminy. Wiodący partner w działaniach na rzecz mieszkańców gminy, stwarzając tym samym możliwości rozwoju osobistego jak i społecznego.
Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej	• Realizacja Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej
Miejsko-Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	• Profilaktyka w zakresie uzależnień; • Przeciwdziałanie powstawaniu i poszerzaniu się problemów dotyczących uzależnień od alkoholu i narkomanii.
Jednostki pomocnicze gminy • Sołtysi i przewodniczący rad osiedli	• Reprezentacja sołectw na zewnątrz; • Organizacja życia społeczno-kulturalnego na wsi.
Organy doradcze • Miejska Rada Seniorów • Młodzieżowa Rada Miejska	• Doradzanie w sprawach dotyczących ww. grup; • Organizacja wydarzeń dedykowanych seniorom/dzieciom i młodzieży.
Karliński Ośrodek Kultury z Muzeum Ziemi Karlińskiej i Biblioteką Publiczną oraz świetlicami wiejskimi	Realizacja zadań z zakresu: • organizacji działalności kulturalnej w mieście i na wsiach; • prowadzenia biblioteki publicznej; • prowadzenia muzeum.
Warsztat Terapii Zajęciowej Iskierka	Zadania realizowane z zakresu rehabilitacji społecznej i zawodowej.
Zarząd Obiektów Sportowych Turystycznych i Rekreacyjnych Sp. z o.o. w Karlinie	Realizacja zadań z zakresu: • zarządzania obiektami sportowymi, turystycznymi i rekreacyjnymi oraz kultury fizycznej i turystyki, w tym terenów rekreacyjnych i urządzeń sportowych;

	• świadczenie usług w zakresie sportu, rekreacji, turystyki i rehabilitacji zdrowotnej, w tym organizowanie i/lub pozyskiwanie imprez sportowych, rekreacyjnych i kulturalnych oraz innych przedsięwzięć o charakterze rekreacyjno-sportowym.
Koła gospodyń wiejskich: • Daszewo „Daszewianki” • Domacyno „Stokrotki” • Garnki „Stalowe Babki” • Gościno „Gościnianki” • Kowańcz „Sikoreczki” • Mierzyn „Mierzynianki” • Pobłocie Wielkie „Przaśne Baby”	• Reprezentacja interesów i podejmowanie działań na rzecz poprawy sytuacji społeczno-kulturalnej kobiet wiejskich oraz ich rodzin, Organizacja wydarzeń społeczno-kulturalnych na terenie wsi.
Stowarzyszenie SOS Wioski Dziecięce • Placówka Wsparcia Dziennego w Karlinie • Placówka Wsparcia Dziennego w Mierzynie	Realizacja Programów: • umacniania Rodziny, który ma na celu wsparcie rodzin oraz pomoc dzieciom w nauce, rozwój ich zainteresowań i zapewnienie możliwości aktywnego spędzania czasu wolnego • SOS w Rodzinie, który prowadzony jest z myślą o dzieciach, które wychowują się w rodzinach biologicznych, zagrożonych rozpadem.
Stowarzyszenia na rzecz osób z niepełnosprawnościami: • Stowarzyszenie „Stonoga” • Stowarzyszenie Integracji Społecznej „Droga”	• Wsparcie osób z niepełnosprawnościami; • Działania na rzecz wykluczeniu ON; • Wspieranie rozwoju dzieci i młodzieży posiadających orzeczenie o niepełnosprawności; • Prowadzenie i organizacja instytucji: - Niepubliczny Ośrodek Rehabilitacyjno-Edukacyjno-Wychowawczy w Karlinie; - Niepubliczna Szkoła Przysposabiająca do pracy w Karlinie.
Spółdzielnie socjalne: • „Dobra Marka” • „Feniks”	• Tworzenie miejsc pracy dla osób z niepełnosprawnościami.
Ochrona Zdrowia: • NZOZ POZ – Elżbieta Bekta-Wójcik • NZOZ Eskulap Zdzeszyński SP.J. • FOLK-MED • THERAPIA SP.Z.O.O	• Placówki zapewniające podstawową opiekę zdrowotną na terenie Gminy Karlino, w tym lekarz POZ.
Kluby sportowe	• Ludowy Zespół Sportowy „Derby” Karścino; • Miejski Klub Sportowy „Sokół” Karlino; • Stowarzyszenie „Klub Bokserski Karlino”;

	• Akademia Mluksiaków; • Międzyszkolny Ludowy Uczniowski Klub Sportowy w Karlinie; • Uczniowski Klub Sportowy TRAMP w Karlinie; • Stowarzyszenie Klub Sportowy „Speed”; • Klub Koszykarski „Pod Koszem”; • Karliński Klub Morsów „Kra Karlino”.
<i>Pozostałe jednostki, z którymi możliwa jest współpraca w celu uzyskania wsparcia w realizacji usług społecznych na terenie Gminy Karlino</i>	• Straż Miejska w Karlinie; • Zakład Gospodarki Komunalnej w Karlinie; • KTBS w Karlinie; • Parafia Rzymskokatolicka św. Michała Archanioła w Karlinie; • Caritas Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej oddział w Karlinie; • Dom Fundacji Małych Stópek w Syrkowicach; • Ochotnicze Straże Pożarne w Karlinie, Daszewie i Domacynie wraz z Młodzieżowymi Drużynami Pożarniczymi.

Źródło: Opracowanie własne.

Analizując potencjał instytucjonalny społeczności lokalnej, należy również ująć jednostki funkcjonujące na terenie powiatu oraz województwa. Do stałych partnerów należą:

- PCPR w Białogardzie,
- Komenda Powiatowa w Policji,
- Sąd Rejonowy w Białogardzie,
- Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Białogardzie,
- Fundacja Green Europe,
- ZUS Białogard,
- Kościół Starokatolicki.

5.2 Rekomendacje

Badania społeczne przeprowadzone w ramach „Diagnozy potrzeb i potencjału społeczności lokalnej Gminy Karlino w zakresie usług społecznych wskazują na pewne tendencje, zjawiska i procesy, które mogą mieć istotny wpływ na realizację usług społecznych.

1. Położenie gminy, niewielkie, pod względem liczby mieszkańców, miejscowości oraz zasięg wykluczenia komunikacyjnego stanowią czynniki utrudniające realizację usług społecznych. Ma to znaczenie w szczególności w przypadku osób starszych, osób z niepełnosprawnościami, a także dzieci i młodzieży.

Rekomendacja: Organizacja usług społecznych będzie wymagała lokowania usług jak najbliżej miejsca zamieszkania odbiorców lub będzie warunkowana dowozem uczestników na miejsca ich realizacji.

2. Gmina Karlino odznacza się niekorzystnym ukształtowaniem trendów demograficznych, na które składają się ujemny przyrost naturalny, niska dzietność, zmniejszająca się liczba zawieranych małżeństw i relatywnie wysoka liczba rozwodów. Daje to sygnały do konieczności zadbania o politykę prorodziną realizowaną w mieście, wspierającą wzrost dzietności oraz na potrzebę w zakresie wspierania terapeutycznego i mediacyjnego rodzin w kryzysach.

Rekomendacja: Oferta wsparcia terapeutycznego i mediacyjnego dla rodzin w kryzysach.

3. Ważnym aspektem funkcjonowania mieszkańców gminy jest zdrowie. Długotrwała lub ciężka choroba stanowi jeden z głównych powodów udzielania pomocy społecznej. Społeczeństwo starzejące się boryka się z problemami zdrowotnymi wynikającymi ze starszego i podeszłego wieku. Znaczenie ma również prowadzony tryb życia, w tym zła dieta, mała aktywność fizyczna oraz nałogi.

Problemy zdrowotne oraz dostępność usług zdrowotnych i rehabilitacyjnych stanowią ważną kwestię szczególnie wykazywaną wśród najważniejszych bolączek wskazywanych przez seniorów oraz osoby z niepełnosprawnościami.

Rekomendacja:

- w zakresie realizowanych usług społecznych należy uwzględnić działania w obszarze promocji i ochrony zdrowia;
- ważna jest szeroko rozumiana profilaktyka: od kształtowania świadomości społeczeństwa w zakresie zdrowia i zdrowego starzenia się, po realizację badań służących wczesnemu wykrywaniu chorób.

4. Badania ilościowe i jakościowe na potrzeby diagnozy unaocznili szereg problemów związanych z aspektem ochrony zdrowia w gminie. W pierwszej kolejności wskazuje się trudności w dostępie do specjalistów, stanowiące problem ogólnopolski i systemowy. Potrzeby z pewnością będą rosły wobec zmian demograficznych.

Drugim aspektem, akcentowanym w kontekście promocji i ochrony zdrowia w diagnozie okazała się być kwestia wsparcia psychologicznego i psychiatrycznego.

Rekomendacja: Odpowiedzią na zdiagnozowaną sytuację może być:

- poszerzenie oferty pomocy psychologicznej, psychiatrycznej i pedagogicznej dla dzieci i młodzieży, ale także dla osób dorosłych, w tym rodziców i nauczycieli;
- widoczne są potrzeby wsparcia w sprawach opiekuńczych i wychowawczych w oparciu o zajęcia, warsztaty, porady specjalistów i grupy wsparcia.

5. Podczas badań w ramach diagnozy potrzeb i potencjału usług społecznych, ankietowani zostali zapytani m.in. o główne problemy występujące w Gminie Karlino. Jako najbardziej palącą kwestię respondenci wskazali uzależnienia.

Rekomendacja: Propozycjami, które mogą przyczynić się do zmniejszenia skali problemu mogą być:

- podejmowanie działań związanych z promocją zdrowia w zakresie edukacji i profilaktyki zdrowotnej, kształtowanie odpowiednich postaw prozdrowotnych oraz promowania zdrowego stylu życia;
- rozwijanie ruchu samopomocowego dla osób uzależnionych i ich rodzin oraz osób współuzależnionych
- realizacja programów profilaktycznych rekomendowanych w ramach Systemu Rekomendacji Programów Profilaktycznych i Promocji Zdrowia Psychicznego prowadzonego przez Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom;
- systematyczne przeprowadzanie szkoleń/warsztatów dla rodziców oraz wychowawców, na temat rozpoznawania i reagowania w przypadku zażywania przez dzieci i młodzież środków psychoaktywnych;
- organizowanie zajęć opiekuńczo-wychowawczych dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych, w celu zagospodarowania czasu wolnego;
- rozwój szerokiej działalności edukacyjnej, informującej o konsekwencjach społecznych, zdrowotnych i prawnych zażywania narkotyków i dopalaczy.

6. Respondentów zapytano o obszary funkcjonujące, które ich zdaniem działają obecnie nie wystarczająco. Wśród podanych odpowiedzi najczęściej pojawiały się te dotyczące wsparcia osób starszych, osób pozostających w kryzysie psychicznym a także wsparcie osób niepełnosprawnych. Problemy osób z niepełnosprawnościami są wielowymiarowe, podobnie jak ich potrzeby. Mieszkańcy ci borykają się z niewydolnością systemu ochrony zdrowia, trudnością w uzyskaniu szybkiego wsparcia w zakresie usług opiekuńczych (na które istnieje duże zapotrzebowanie), nadal istniejącymi barierami architektonicznymi i izolacją społeczną. Bezapelacyjnie, najkorzystniejszą usługą funkcjonującą już na terenie Gminy Karlino, którą wskazali respondenci jest usługa transportowa DOOR TO DOOR. Kolejno klasyfikują się asystent osobisty osoby niepełnosprawnej, usługi opiekuńcze, mieszkanie

treningowe, specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz teleopieka.

Rekomendacja: Przedsięwzięciami, które mogłyby poprawić sytuację, a co do których wykazano zapotrzebowanie są:

- dalszy rozwój oferty usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych;
- stworzenie oferty wsparcia w codziennych czynnościach;
- kontynuacja i rozwój wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego;

7. Potrzeby osób z niepełnosprawnościami często dotyczą całych rodzin. Wskazano zatem także na potrzeby osób, które opiekują się niepełnosprawnymi, jak i seniorami. Istotne są zatem usługi zapewniające wytchnienie opiekunom udzielane przez dedykowane podmioty, a pozwalające opiekującym się osobami zależnymi na odpoczynek czy załatwienie własnych spraw.

Rekomendacja:

- rozwój miejsc wsparcia dziennego;
- zapewnienie możliwości wytchnienia dla opiekunów poprzez czasowe przejęcie opieki nad osobami zależnymi przez inny podmiot czy specjalistę;
- poszerzenie informacji na temat funkcjonowania mieszkania wytchnieniowego, znajdującego się w zasobach Powiatu Białogardzkiego oraz o warunkach, umożliwiających skorzystanie z tej oferty.

8. Populacja Gminy Karlino starzeje się, a zarazem liczba mieszkańców wykazuje tendencję spadkową. W najbliższych latach przybywać będzie osób starszych z jednoczesnym odpływem ludzi młodych. Odnotowywany od lat ujemny przyrost naturalny oraz zmiany w strukturze rodzin, które rozpraszają się, pogłębiają negatywne tendencje, pozostawiając osoby starsze bez odpowiedniego wsparcia.

Rekomendacja: W najbliższych latach należy prognozować zwiększenie popytu na usługi opiekuńcze, asystenckie, wytchnieniowe, a także inne rodzaje wsparcia osób starszych i osób z niepełnosprawnościami. Szczególną uwagę trzeba zwrócić na osoby samotne, mieszkające

na wsiach, a także na dorosłe osoby z niepełnosprawnościami, które po śmierci rodziców, ich dotychczasowych opiekunów, mogą pozostać bez wsparcia.

Istotne jest również dążenie do eliminowania czynników wykluczających seniorów oraz osoby z niepełnosprawnościami ze społeczności lokalnej oraz dostępu do różnego rodzaju usług.

Działania powinny być skierowane na systematyczne w miarę możliwości finansowych Gminy dostosowywanie infrastruktury gminnej do potrzeb osób o ograniczonej mobilności, podnoszenie kompetencji cyfrowych seniorów, dostosowywanie transportu publicznego do potrzeb wymienionych grup społecznych.

9. Dynamiczny wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym przy spadku liczby osób w wieku produkcyjnym i przedprodukcyjnym. Niesie to ze sobą szereg konsekwencji - rośnie liczba osób ze specyficznymi problemami (związanymi z chorobami, izolacją społeczną, niedostatkami finansowymi), a jednocześnie zmniejsza się „potencjał pielęgnacyjny” w postaci osób w wieku produkcyjnym, gotowych zaopiekować się seniorami.

Rekomendacja:

- rozwój oferty wsparcia w środowisku przez usługi opiekuńcze
- rozwój usług wsparcia w codziennych czynnościach: zakupach, porządkach, naprawach
- wykorzystanie potencjału wolontariuszy i stworzenie centrum wolontariatu

Rozwój usług społecznych w Gminie Karlino wymaga zaangażowania asystentów osoby z niepełnosprawnościami/starszej. Przy organizacji lub zlecaniu określonych usług społecznych należy mieć na uwadze precyzyjne określenie kwalifikacji i doświadczenia, wymaganych od kadry, która będzie je bezpośrednio realizować.

Warto również uwzględnić szkolenia dla mieszkańców i członków organizacji w obszarach realizowanych usług, które pozwolą zwiększyć potencjał lokalnej społeczności w tym zakresie, a jednocześnie przeciwdziałać bezrobociu i bierności zawodowej wśród mieszkańców.

Istotna jest również komunikacja, wzajemna wymiana informacji i doświadczeń w zakresie potrzeb oraz realizowanych usług społecznych. Innowacyjnym rozwiązaniem w tym zakresie może być internetowa platforma usług społecznych, za pomocą której można byłoby kojarzyć usługodawców z usługobiorcami.

10. Przebadana grupa osób z niepełnosprawnościami zwracała uwagę na bariery architektoniczne, utrudniające w pełni korzystanie z oferty kulturalnej przygotowywanej przez gminę oraz na brak miejsc integrujących, w których można spędzać czas z innymi. Samotność to także główny (obok trudności z komunikacją) problem respondentów reprezentujących grupę seniorów. W ostatnich latach pojawiło się szereg przedsięwzięć z zakresu aktywizacji osób starszych w gminie Karlino, seniorzy wychodzą z nowymi przedsięwzięciami, nadal jednak spora grupa pozostaje w swoich domach.

Rekomendacja:

- identyfikacja i likwidacja barier architektonicznych w przestrzeni publicznej;
- działania na rzecz zapewnienia i zwiększania dostępności architektonicznej, cyfrowej i komunikacyjnej gminnych instytucji publicznych dla osób ze szczególnymi potrzebami;
- inicjowanie i organizowanie działań służących aktywności edukacyjnej, rekreacyjnej i fizycznej osób starszych, poprzez m.in. animację lokalną, projekty i przedsięwzięcia aktywizujące oraz edukacyjne, rozwój sieci klubów seniora i dziennych domów pomocy;
- poszerzenie oferty kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej dedykowanej grupom docelowym;
- rozszerzenie oferty kulturalnej i spędzania wolnego czasu, które pobudzać będą integrację;
- promowanie istniejącej oferty, potencjalnie z wykorzystaniem działalności rad sołeckich i rad osiedli, NGO czy parafii.

11. W ostatnich latach znacznie zmieniły się potrzeby w zakresie wspierania rodzin. Po wdrożeniu instrumentów wsparcia finansowego dla rodzin z dziećmi spadło znaczenie pomocy materialnej. Można zauważyć także spadek liczby rodzin, które korzystają ze wsparcia z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, niemniej jednak w Gminie Karlino nadal funkcjonują rodziny z niepoprawnymi wzorcami i borykające się z trudnościami.

Rekomendacja:

- poszerzanie oferty uzyskania porad w sprawach opiekuńczo-wychowawczych dla rodziców – indywidualnych czy warsztatowych;
- rozwój oferty wsparcia (zajęcia, warsztaty, pomoc specjalistów) dla kobiet w ciąży i młodych mam;
- promocja już istniejących miejsc realizujących wsparcie dla rodziców.

12. Podczas badań ankietowani zostali poproszeni o wskazanie w jakich obszarach według nich należy wzbogacić ofertę usług na terenie gminy Karlino. Jedną z najbardziej palących kwestii, jaką wskazano jest konieczność rozwoju usług w obszarze przeciwdziałania przemocy.

Rekomendacja:

- prowadzenie kampanii uświadamiających wagę przemocy psychicznej;
- zapewnienie gotowości służb odpowiedzialnych za obszar przemocy w rodzinie na przypadki przemocy psychicznej poprzez np. szkolenia.

13. W ostatnich latach obserwuje się spadek liczby rodzin zastępczych, gotowych do przyjęcia wychowanków. Wskazuje się, że rodzin tego typu jest zdecydowanie za mało w relacji z potrzebami. Konieczna jest intensyfikacja działań, zmierzających do popularyzacji idei rodzicielstwa zastępczego i zwiększania liczby kandydatów na takie rodziny.

Rekomendacje: Odpowiedzią mogą być:

- kampanie promocyjne rodzicielstwa zastępczego;
- rozszerzanie gamy usług, jakie mogą uzyskać rodziny zastępcze dla ułatwienia im realizacji tej roli (np. korzystniejszy dostęp do usług zdrowotnych, oferty spędzania czasu wolnego, transportu publicznego);
- kampanie uświadamiające lokalnej społeczności wyzwania i znaczenie rodzicielstwa zastępczego.

14. Przeprowadzona diagnoza wskazała, że jednym z głównych problemów występującym na terenie Gminy Karlino jest bezrobocie. To też jedna z najczęstszych przyczyn korzystania z pomocy społecznej. Aktywizacja zawodowa i społeczna zdają się być obszarem, który wymaga wzbogacenia oferty.

Rekomendacja: Odpowiedzią na to zapotrzebowanie może być:

- organizowania kursów i szkoleń podnoszących kwalifikacje;
- warsztaty i programy podnoszące kompetencje społeczne;
- poszerzanie oferty inwestycyjnej miasta, mogącej przyciągnąć nowych inwestorów, oferujących miejsca pracy;
- akcje promujące przedsiębiorczość i przedsiębiorców, także poprzez współorganizację lokalnych eventów;
- kontynuacja dostosowywania oferty edukacyjnej do potrzeb rynku pracy poprzez współpracę Zespołu Szkół z przedsiębiorstwami w regionie;
- organizacja doradztwa zawodowego;
- dostarczanie wiedzy i kompetencji w dziedzinie planowania przyszłości, zarządzania budżetem i perspektywicznego myślenia w celu zahamowania procesu tzw. dziedziczenia biedy.

15. Aktywność społeczna i obywatelska mieszkańców gminy pozostaje na niezbyt wysokim poziomie, na co wskazują dane dotyczące frekwencji wyborczej oraz funkcjonowania organizacji pozarządowych. Na uwagę zasługuje oddolna aktywność mieszkańców, wyrażająca się m.in. w funkcjonowaniu kół gospodyń wiejskich, aczkolwiek aktywność ta wymaga wsparcia, podobnie jak wzmocnienie integracji społecznej i poczucia współodpowiedzialności za wspólne dobro.

Rekomendacja:

- podejmowanie działań ukierunkowanych na wzmocnienie aktywności i integracji społecznej
- promowanie wolontariatu i inicjowanie powstawania grup samopomocowych
- wsparcie organizacji pozarządowych, tworzenie podmiotów ekonomii społecznej

16. Zwiększa się liczba organizacji społecznych, mieszkańcy przejawiają aktywność także w postaci uczestnictwa w lokalnych wydarzeniach czy pomocy potrzebującym. To korzystna tendencja, wskazująca, jak szerokie są możliwości dla rozwoju współpracy między zaangażowanymi mieszkańcami a podmiotami publicznymi w mieście. Nie są one jednak, w większości, przygotowane do profesjonalnej realizacji usług społecznych, głównie z powodu działalności ograniczonej terytorialnie lub braku kadry o określonych kwalifikacjach.

Rekomendacja: Udział organizacji pozarządowych w lokalnym rynku usług społecznych będzie wymagał przygotowania potencjalnych realizatorów do ich świadczenia. Istotne w tym zakresie będzie wsparcie doradcze i szkoleniowe, w tym w kwestiach finansowo-księgowych, formalnoprawnych i organizacyjnych funkcjonowania organizacji, a także kompetencji i kwalifikacji ich członków potrzebnych do świadczenia określonych usług.

Istotna jest również realizacja przez gminę wsparcia finansowego (np. zlecanie zadań), promocyjnego (np. informowanie mieszkańców o realizowanych przez NGO przedsięwzięciach) i doradczego (np. konsultacje z zakresu zamówień publicznych) dla organizacji pozarządowych.

Nie bez znaczenia będzie sprawniejsza komunikacja z obszarami wiejskimi oraz aktywniejsza współpraca z radami sołectkimi i radami osiedli.

Bibliografia

1. Informacja roczna za 2023 r. o stanie i strukturze bezrobocia w Powiecie Białogardzkim na dzień 31.12.2023 r.
2. Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji usług społecznych dla Gminy Karlino na lata 2023-2025.
3. Mazur J., Pro familie et societate. Wybrane zagadnienia polityki społecznej, Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie, Wydawnictwo Naukowe, Kraków 2013.
4. Przewłocka J., CAWI- specyfika, wykorzystanie, perspektywa rozwoju, wyd. Naukowe Instytutu Technologii Eksploatacji PIB, Warszawa 2009.
5. Raport o stanie Gminy Karlino, Podsumowanie Działalności Burmistrza Karlina w roku 2023, Karlino 2024.
6. Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2023/138 z dnia 21 grudnia 2022 r.
7. Sprawozdanie z działalności Burmistrza Karlina za rok 2022.
8. Sprawozdanie z działalności MGOPS Karlino za rok 2023.
9. Sztumski J., Wstęp do metod i technik badań społecznych, wyd. Śląsk, Katowice 1995.
10. Uchwała nr 53/24 Rady Miejskiej w Karlinie z dnia 27 września 2024 r. z późn. zmian.)
11. Uchwała Rady Miejskiej w Karlinie nr LXV/663/23 z dnia 29.12.2023 r.
12. Ustawa o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa z dnia 12 marca 2022 r.
13. www.gov.pl/web/rodzina/pomoc-spoeczna
14. www.svs.stat.gov.pl
15. Zarządzenie nr 89/2023 r. Burmistrza Karlina z dnia 14.09.2023 r.

Wykaz tabel i wykresów

Tabela 1. Liczba mieszkańców Gminy Karlino w latach 2021-2023

Tabela 2. Liczba kobiet w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym

Tabela 3. Liczba mężczyzn w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym

Tabela 4. Ilość podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze REGON

Tabela 5. Wydatki Gminy Karlino z zaznaczeniem najkosztowniejszego obszaru

Tabela 6. Dochody Gminy Karlino z zaznaczeniem najbardziej dochodowego obszaru

Tabela 7. Dzieci objęte opieką w żłobkach i w wieku żłobkowym w Gminie Karlino w latach 2021-2023

Tabela 8. Szkoły podstawowe na obszarze wiejskim Gminy Karlino

Tabela 9. Liczba przyznanej pomocy przez MGOPS Karlino z powodu niepełnosprawności w latach 2021-2023

Tabela 10. Liczba korzystających ze specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi w latach 2020-2023

Tabela 11. Ilość przychodni, praktyk lekarskich oraz przychodni w Gminie Karlino na 10 tys. mieszkańców

Tabela 12. Przyczyny przyznawania pomocy w Gminie Karlino

Tabela 13. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych w Gminie Karlino i Powiecie Białogardzkim

Tabela 14. Ludność w wieku przedprodukcyjnym (do 17 lat), produkcyjnym i poprodukcyjnym

Tabela 15. Stosunek ilości osób bezrobotnych do osób bezrobotnych długotrwale na terenie Gminy Karlino

Tabela 16. Liczba małżeństw na 1000 ludności w Gminie Karlino w porównaniu do województwa pomorskiego i Polski w latach 2020-2022

Tabela 17. Ruch ludności w Gminie Karlino w latach 2021-2023

Tabela 18. Struktura rodzin. Rodzin według typów według Narodowego Spisu Powszechnego z 2021r.

Tabela 19. Rodzina według liczby dzieci – Narodowy Spis Powszechny 2021

Tabela 20. Wskaźnik pracy socjalnej – wskaźnik obliczany jako stosunek liczby rodzin objętych pracą socjalną do rodzin osób, którym przyznano świadczenie pomnożony przez 100%

Tabela 21. Powody przyznania pomocy w latach 2022-2023

Tabela 22. Wskaźniki obciążenia demograficznego

Tabela 23. Organizacje pozarządowe realizujące zadania na terenie Gminy Karlino

Tabela 24. Frekwencja mieszkańców Gminy Karlino w wyborach

Tabela 25. Główne problemy mieszkańców Gminy Karlino według respondentów

Tabela 26. Metryczka dot. respondentów

Tabela 27. Zasoby instytucjonalne Gminy Karlino

Spis wykresów

Wykres 1. Przyrost naturalny w Gminie Karlino

Wykres 2. Struktura podmiotów gospodarki Gminy Karlino w latach 2021-2023

Wykres 3. Struktura bezrobocia w Gminie Karlino

Wykres 4. Struktura wieku osób bezrobotnych w Gminie Karlino

Wykres 5. Liczba dzieci z Gminy Karlino przebywających w pieczy zastępczej, z uwzględnieniem rodzaju pieczy.

Wykres 6. Wiek osób ankietowanych

Wykres 7. Wykształcenie ankietowanych

Wykres 8. Zatrudnienie respondentów

Wykres 9. Obszar zamieszkania ankietowanych

Wykres 10. Liczba osób z orzeczeniem o niepełnosprawności

Wykres 11. Obszary wsparcia, które zdaniem ankietowanych działają niewystarczająco

Wykres 12. Rodzaj usług, które według respondentów należy wprowadzić w Gminie Karlino

Wykres 13. Opinia ankietowanych dotycząca konieczności wprowadzenia nowych form wsparcia dla osób z niepełnosprawnościami i osób starszych

Wykres 14. Najkorzystniejsze, funkcjonujące dotychczas usługi na terenie Gminy Karlino według respondentów

Wykres 15. Aktywności, w których respondenci brali udział w ciągu ostatnich 12 miesięcy

Wykres 16. Źródła wiedzy respondentów dot. oferty wsparcia na terenie Gminy

Wykres 17. Jakie są w opinii ankietowanych główne problemy społeczne

Wykres 18. Jakie są w opinii ankietowanych najczęstsze problemy osób z niepełnosprawnościami/osób starszych

Wykres 19. W których ze wskazanych problemów w opinii Gmina nie podejmuje wystarczających działań na rzecz osób z niepełnosprawnością, osób starszych

Wykres 20. Sposoby spędzania wolnego czasu deklarowane przez osoby z niepełnosprawnościami i osoby starsze

Wykres 21. Wiedza ankietowanych na temat usług realizowanych na terenie Gminy Karlino

Wykres 22. Jakie usługi zdaniem ankietowanych powinny zostać rozwinięte lub wprowadzone na terenie Gminy Karlino

Wykres 23. W jakich obszarach zdaniem ankietowanych należy poszerzyć ofertę wspierania osób z niepełnosprawnościami i członków ich rodzin.

Wykres 24. Jakie usługi zdaniem ankietowanych powinny zostać wdrożone na terenie Gminy Karlino.